

ฐานข้อมูลเกษตรรายสินค้า พ.ศ. 2562

จังหวัดนครศรีธรรมราช

Mangosteen

0-7535-7312

Paco_nrt@opsmoac.go.th

www.moac-info.net/NakhonSiThammarat/
www.opsmoac.go.th/nakhonsithammarat-home

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช (ชั้น 4)
ศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช ถ.ราชดำเนิน ต.ในเมือง
อ.เมืองนครศรีธรรมราช จ.นครศรีธรรมราช 80000

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตผลไม้เมืองร้อนหลากหลายชนิดที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นในด้านรสชาติ โดยเฉพาะมังคุดเป็นผลไม้ที่มีเอกลักษณ์ทั้งรูปร่างของผลที่สวยงาม และรสชาติดี เป็นที่ชื่นชอบของทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ จนได้รับฉายาว่า “Queen of Fruits” มังคุดจึงจัดเป็นผลไม้ที่มีศักยภาพสูงในการส่งออกของประเทศไทยทั้งในปัจจุบันและในอนาคตมีแนวโน้มว่ามังคุดจะมีความสำคัญมากขึ้นอีกด้วย

ปัจจุบันไทยเป็นประเทศที่ส่งออกมังคุดมากเป็นอันดับต้นๆ ของโลก ไปสู่ในหลายๆ ประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา จีน ญี่ปุ่น และเนเธอร์แลนด์ โดยมีมูลค่าการส่งออกปีละมากกว่า 1,500 ล้านบาท ผลผลิตส่วนใหญ่มาจาก 14 จังหวัดภาคใต้และภาคตะวันออก แหล่งปลูก 5 อันดับแรกของไทย ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี นครศรีธรรมราช ชุมพร ตรัง และระยอง แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาราคาคงต่ำในขณะที่ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นทำให้ขายผลผลิตได้ไม่คุ้มทุนเกือบทุกปี โดยเฉพาะภาคตะวันออกในช่วงผลผลิตกระจุกตัวออกสู่ตลาดในเดือนเมษายน-พฤษภาคม และภาคใต้กระจุกตัวออกสู่ตลาดในเดือนกรกฎาคม-กันยายน ทำให้ตลาดไม่สามารถรองรับผลผลิตได้ทัน เนื่องจากการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ในเชิงพาณิชย์ยังมีน้อย และดำเนินการโดยสถาบันเกษตรกร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรซึ่งมีขนาดเล็ก การใช้เทคโนโลยียังไม่ทันสมัย ทำให้คุณภาพของผลิตภัณฑ์ไม่ได้มาตรฐานเดียวกัน เก็บรักษาไม่ได้นาน บรรจุภัณฑ์ไม่ดึงดูดใจผู้บริโภค

เมื่อพิจารณาในส่วนของภาคใต้ ปี 2561 มีเนื้อที่ให้ผล 222,528 ไร่ ผลผลิตรวม 110,364 ตัน โดยจังหวัดนครศรีธรรมราชมีเนื้อที่ให้ผล มากที่สุด 83,713 ไร่ ด้วยสภาพอากาศและปริมาณน้ำฝนเอื้ออำนวย อีกทั้งผลผลิตออกน้อยในระยะ 2 ปีที่ผ่านมา สภาพต้นสมบูรณ์ ทำให้ผลผลิตออกสู่ตลาดในปี 2561 ค่อนข้างมาก

สภาพการผลิตมังคุดในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ช่วงต้นฤดูกาลผลิต ในเดือนกรกฎาคมของทุกปี ผลผลิตมังคุดออกสู่ตลาดจำนวนมากและกระจุกตัว และผลผลิตออกพร้อมกันทั้ง 14 จังหวัดในภาคใต้ ได้มีล้งมาเปิดจุดรับซื้อและตั้งโรงคัดบรรจุผลไม้ในพื้นที่จังหวัดจำนวนมาก ทำให้ผลผลิตมังคุดในหลายพื้นที่ของภาคใต้ เข้ามารวมและคัดแยกในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช และขนส่งกระจายไปยังตลาดปลายทาง ล้งไม่มีแรงงานเพียงพอ จึงจำกัดปริมาณรับซื้อ โดยเฉพาะในปี 2561 ช่วงสัปดาห์แรกที่ผลผลิตออกสู่ตลาดในเดือนกรกฎาคม มังคุดเกรด 1 ล้งรับซื้อกิโลกรัมละ 85-90 บาท และลดลงอย่างรวดเร็วเหลือกิโลกรัมละ 40-50 บาท และ 15-30 บาท ภายในสัปดาห์เดียว ทำให้เกษตรกรได้รับความเดือดร้อนอย่างมาก และมีการเรียกร้องให้ภาครัฐเข้ามาช่วยแก้ปัญหา เนื่องจากการจำหน่ายผลผลิตมังคุดส่วนใหญ่พึ่งพาตลาดส่งออกโดยอาศัยผู้ประกอบการค้าผลไม้ (ล้ง) ซึ่งมีตลาดอยู่ในมือ

แนวทางการแก้ปัญหา ปี 2561 จังหวัดนครศรีธรรมราชจึงได้กำหนดมาตรการแก้ปัญหาเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรชาวสวนมังคุด ทั้งในระยะเร่งด่วน และในระยะยาว ดังนี้

ระยะเร่งด่วน

1. ให้สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับอำเภอ ร่วมกันสำรวจปริมาณผลผลิตมังคุดของจังหวัด แล้ววางแผนกระจายการบริโภคสดในท้องถิ่น/ประเทศ ผ่านส่วนราชการ เครือข่ายสหกรณ์ บริษัทประชารัฐรักสามัคคีนครศรีธรรมราช (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด และหอการค้าจังหวัดนครศรีธรรมราช

2. ให้สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครศรีธรรมราช และหน่วยงานระดับอำเภอที่มีผลผลิตมังคุดทั้ง 20 อำเภอ ลงพื้นที่ตรวจสอบ รวบรวมข้อมูลผู้ประกอบการรับซื้อผลผลิต จัดทำทะเบียนล้ง กำลังการผลิต/วัน และกำกับดูแลการประกาศราคาซื้อขายรายวัน ให้ติดราคาตั้งแต่วันที่ 10.00 น. ของทุกวัน

3. ให้นายอำเภอที่มีผลผลิตมังคุดรายงานสถานการณ์ในพื้นที่ผ่านกลุ่มไลน์ “ศูนย์ปฏิบัติการมังคุด” จนกว่าผลผลิตมังคุดจะหมด

4. ให้หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายทั้งฝ่ายทหาร กอ.รมน.จังหวัด ฝ่ายปกครอง ตำรวจ พาณิชย์จังหวัดนครศรีธรรมราช ลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมล้ง ให้ดำเนินการตามมาตรการของศูนย์ฯ อย่างเคร่งครัด

ระยะยาว

1. ให้ทุกอำเภอใช้แนวทางชะวอดโมเดลในการบริหารจัดการมังคุดในพื้นที่

2. วางโมเดลแก้ปัญหาราคามังคุดตกต่ำของจังหวัด โดยการแต่งตั้งคณะทำงานนครศรีธรรมราชโมเดล แก้ปัญหาราคามังคุดตกต่ำ ต้นแบบแก้ปัญหาราคาพืชผลการเกษตรอย่างยั่งยืน เพื่อร่วมกันจัดทำโมเดลการแก้ปัญหาราคามังคุดตกต่ำ

การดำเนินงานในปี 2562

1. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มอบแนวทางการดำเนินงานให้หน่วยงานสังกัด กษ. ดำเนินการพัฒนาสินค้าเกษตรโดยใช้กลไกของคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด โดยมีนโยบายที่สำคัญ ได้แก่ ตลาดนำการผลิต การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมของประเทศ (Zoning) ระบบส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) การพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (GAP) และเกษตรอินทรีย์

2. จังหวัดนครศรีธรรมราช สนับสนุนงบประมาณ ให้หน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อดำเนินการตามแผนปฏิบัติการจัดการผลผลิตมังคุดอย่างยั่งยืน รวม 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

1) ยุทธศาสตร์ การจัดทำข้อมูล โดยการสำรวจข้อมูลมังคุด ประมาณการผลิต และขึ้นทะเบียนเกษตรกร

2) ยุทธศาสตร์ การพัฒนาคุณภาพการผลิต โดยการศึกษาต้นแบบการจัดการมังคุดเชิงคุณภาพ (ณ จังหวัดจันทบุรี) และพัฒนาต่อยอดการจัดการสวนมังคุดเชิงคุณภาพ

3) ยุทธศาสตร์ การรวบรวมและการกระจายผลผลิต โดยการส่งเสริมการรวมกลุ่มในการจัดการผลผลิต สำรวจ วางแผนและจัดการข้อมูลด้านแรงงาน พัฒนาทักษะแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิต และคัดแยกเกรดมังคุด คาดการณ์สภาวะตลาด และกำหนดพื้นที่และช่วงเวลาในการเก็บเกี่ยวผลผลิตให้สอดคล้องระหว่างอุปสงค์ อุปทาน

4) ยุทธศาสตร์ การตลาด โดยการจัดทำการตลาดล่วงหน้า การตลาดออนไลน์ จัดกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมการบริโภคผลไม้ไทย และ Road Show และเจรจาจับคู่ธุรกิจ (ZBusiness Matching) ตลาดต่างประเทศ ในประเทศ กลุ่มอาเซียน+3

คำนำ

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้จัดทำเอกสารฐานข้อมูลมังคุด ปี 2562 เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับวางแผนการผลิตมังคุดในจังหวัด โดยเนื้อหาสาระประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของจังหวัด ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับมังคุด ข้อมูลด้านนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่เกี่ยวข้อง และองค์ความรู้เกี่ยวกับมังคุด เป็นต้น

การจัดทำเอกสารฉบับนี้ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช ขอขอบคุณทุกๆ หน่วยงานทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งข้อมูลที่เผยแพร่ทางสื่อออนไลน์ หากมีข้อผิดพลาดและคำแนะนำประการใด ทางผู้จัดทำยินดีน้อมรับเพื่อจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขในการดำเนินงานครั้งต่อไปให้ดียิ่งขึ้น

กลุ่มสารสนเทศการเกษตร

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช

มิถุนายน 2562

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
	3.2.3 แผนงาน/โครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคม จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2562	71
บทที่ 4	ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดนครศรีธรรมราช	73
4.1	จุดยืนการพัฒนาของจังหวัด	73
4.2	สภาพทั่วไปของจังหวัดนครศรีธรรมราช	74
4.2.1	ลักษณะภูมิอากาศ	75
4.2.2	ด้านการปกครอง	77
4.2.3	ด้านประชากร	79
4.2.4	ด้านทรัพยากรธรรมชาติ	80
4.2.5	ทรัพยากรดิน	80
4.2.6	ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน	86
4.2.7	แหล่งน้ำธรรมชาติ	88
4.2.8	ข้อมูลด้านสังคมและวัฒนธรรม	89
4.2.9	ข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค	90
4.2.10	ข้อมูลด้านการกักกันของจังหวัด	92
4.2.11	ข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	92
4.3	ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของจังหวัด	95
4.3.1	สภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไป	95
4.3.2	ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดนครศรีธรรมราช (GPP) 16 สาขา	95
4.3.3	ด้านอุตสาหกรรม	96
4.3.4	หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์	96
4.3.5	ข้อมูลด้านแรงงาน	97
4.4	ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัด	98
4.4.1	ครัวเรือนเกษตรกรและแรงงานภาคเกษตร	98
4.4.2	แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	99
	เอกสารอ้างอิง	106

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	สถิติเนื้อที่ ผลิต และราคามังคุด	4
ตารางที่ 2	เนื้อที่ให้ผล ผลิต และผลผลิตต่อไร่ มังคุด ปี 2557-2562	6
ตารางที่ 3	คาดการณ์การผลิตมังคุด	7
ตารางที่ 4	เนื้อที่เพาะปลูกและผลผลิตมังคุดของจังหวัดที่สำคัญ ปี 2560	7
ตารางที่ 5	สถิติการผลิตมังคุดในจังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2560-2561	8
ตารางที่ 6	มังคุด : ร้อยละและปริมาณผลผลิตจากการเก็บเกี่ยวรายเดือนรายจังหวัด ปี 2562	9
ตารางที่ 7	คาดคะเนการกระจายผลผลิตมังคุด ปี 2562	11
ตารางที่ 8	ต้นทุนการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของภาคใต้	13
ตารางที่ 9	การส่งออกมังคุดแยกเป็นรายผลิตภัณฑ์ ปี 2557-2562	16
ตารางที่ 10	การบริโภคภายในประเทศ การนำเข้าและการส่งออกมังคุดสดและผลิตภัณฑ์ ปี 2557-2562	17
ตารางที่ 11	ราคามังคุดรายเดือน ที่เกษตรกรขายได้ที่สวน	19
ตารางที่ 12	ราคาที่เกษตรกรขายได้ราคาขายส่ง และราคาส่งออกมังคุด ปี 2557-2561	20
ตารางที่ 13	สถาบันเกษตรกรที่รวบรวมผลไม้มันในจังหวัดนครศรีธรรมราช	23
ตารางที่ 14	กลุ่มรวบรวมผลไม้มันแต่ละอำเภอ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช	25
ตารางที่ 15	ผู้ประกอบการรับซื้อผลไม้ในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช	28
ตารางที่ 16	เขตความเหมาะสมสำหรับการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	41
ตารางที่ 17	พื้นที่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืช จังหวัดนครศรีธรรมราช	42
ตารางที่ 18	แปลงใหญ่มังคุด	55
ตารางที่ 19	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดนครศรีธรรมราช	58
ตารางที่ 20	ปริมาณน้ำฝน และวันฝนตก ปี 2551-2561	75
ตารางที่ 21	อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์สูงสุด-ต่ำสุด ปี 2552-2561	76
ตารางที่ 22	การแบ่งเขตการปกครองของจังหวัด	77
ตารางที่ 23	จำนวนประชากรของจังหวัดนครศรีธรรมราช	79
ตารางที่ 24	การใช้ประโยชน์ที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช	87

สารบัญตาราง(ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 25	สายการบินขาเข้าและขาออก จังหวัดนครศรีธรรมราช	91
ตารางที่ 26	สถานะการใช้ไฟฟ้าจังหวัดนครศรีธรรมราช	93
ตารางที่ 27	การใช้น้ำการประปาส่วนภูมิภาค จังหวัดนครศรีธรรมราช	94
ตารางที่ 28	จำนวนครัวเรือนเกษตรกรและจำนวนแรงงานภาคเกษตร ของจังหวัดนครศรีธรรมราช	98
ตารางที่ 29	แหล่งน้ำในไร่นา	100
ตารางที่ 30	แหล่งน้ำขนาดเล็ก นอกเขตชลประทาน ของกรมพัฒนาที่ดิน ปี 2554-2561	101
ตารางที่ 31	บ่อบาดาล	103

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากมังคุด	14
ภาพที่ 2	วิธีการตลาดมังคุดจังหวัดนครศรีธรรมราช	21
ภาพที่ 3	วิธีการตลาดมังคุดจังหวัดนครศรีธรรมราช	22
ภาพที่ 4	กรอบแนวคิด Zoning	44
ภาพที่ 5	การใช้งาน Agri-Map	45
ภาพที่ 6	แผนที่ศูนย์ ศพก. จังหวัดนครศรีธรรมราช	61
ภาพที่ 7	โมเดลแก้ปัญหาหาคามังคุดตกต่ำ ต้นแบบแก้ปัญหาหาคาพืชผลการเกษตร อย่างยั่งยืน	70

บทที่ 1

ความสำคัญและปัญหาของมังคุด

ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตผลไม้เมืองร้อนหลากหลายชนิดที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นในด้านรสชาติ โดยเฉพาะมังคุดเป็นผลไม้เศรษฐกิจที่สร้างมูลค่าสูง มีแหล่งกำเนิดในหมู่เกาะซุนดาและโมลุกกะของอินโดนีเซีย ต่อมาได้แพร่กระจายพันธุ์มาสู่มาเลเซีย ไทย ฟิลิปปินส์ และกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อื่นๆ ในเอเชียใต้ เช่น อินเดีย ศรีลังกา รวมถึงมีการนำไปขยายพันธุ์ในอเมริกากลางอย่างเช่น กัวเตมาลา ฮอนดูรัส เปอร์โตริโก เป็นต้น เป็นผลไม้อันเป็นที่ชื่นชอบของชาวตะวันตก และชาวจีน เพราะมีรสอมเปรี้ยวอมหวาน กลมกล่อมไปด้วยกัน แม้จะมีเพียงพันธุ์เดียวทั่วโลก แต่การนำไปปลูกในแต่ละพื้นที่สภาพอากาศที่ต่างกันอาจมีผลต่อลักษณะของรสชาติ จากการศึกษาที่มังคุดมีเอกลักษณ์ทั้งรูปร่างของผลที่สวยงาม และรสชาติดี เป็นที่ชื่นชอบของทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ จนได้รับฉายาว่า “Queen of Fruits” มังคุดจึงจัดเป็นผลไม้ที่มีศักยภาพสูงในการส่งออกของประเทศไทยทั้งในปัจจุบันและในอนาคตมีแนวโน้มว่ามังคุดจะมีความสำคัญมากขึ้นอีกด้วย

ปัจจุบันไทยเป็นประเทศที่ส่งออกมังคุดมากเป็นอันดับต้นๆ ของโลก ไปสู่ในหลายๆ ประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา จีน ญี่ปุ่น และเนเธอร์แลนด์ โดยมีมูลค่าการส่งออกปีละมากกว่า 1,500 ล้านบาท มังคุดที่ถูกส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศมีทั้งในรูปแบบของผลสดและมังคุดแปรรูป ผลผลิตส่วนใหญ่มาจาก 14 จังหวัดภาคใต้และภาคตะวันออก แหล่งปลูก 5 อันดับแรกของไทย ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี นครศรีธรรมราช ชุมพร ตราด และระยอง เมื่อพิจารณาศักยภาพทางการตลาดพบว่า มังคุดเป็นผลไม้ที่มีศักยภาพทางการตลาดมากที่สุดในจำนวนผลไม้ที่มีการส่งออกของไทย เนื่องจากมีรสชาติหวานอมเปรี้ยว เป็นที่ชื่นชอบของผู้บริโภคทั่วไปทั้งเอเชีย ยุโรป และอเมริกา ถึงแม้จะมีข้อจำกัดในเรื่องเนื้อแก้ว และยางไหลในผล แต่ปัจจุบันการถ่ายทอดเทคโนโลยีกระบวนการผลิตตามแนวทางเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) รวมทั้งกระบวนการอบไอน้ำ (VHT) สามารถลดปัญหาดังกล่าว และทำให้ไทยขยายตลาดส่งออกมังคุดได้เพิ่มขึ้น จากตลาดหลักที่มีอยู่คือ จีนและฮ่องกง ไปยังญี่ปุ่น รวมถึงประเทศอื่นๆ ในกลุ่มเอเชีย และมังคุดไทยยังมีช่องทางในการพัฒนาอีกมากเพื่อให้สามารถเข้าถึงโอกาสทางการตลาด ปัจจัยหลักที่มีผลทางการตลาด เช่น คุณภาพสินค้ายังไม่สม่ำเสมอ การขาดตราสินค้าที่มีความโดดเด่นและเป็นที่ยอมรับ ขาดอำนาจต่อรองทางธุรกิจ ขาดการประสานงานภายในห่วงโซ่อุปทาน ส่งผลให้เกษตรกรผู้ปลูกมังคุดของประเทศไทยไม่สามารถได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนอย่างคุ้มค่า ถึงแม้ผลผลิตมังคุดจะสามารถทำรายได้จากการส่งออกได้ปีละหลายล้านบาท แต่ก็นับว่าน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับผลผลิตทั้งหมด ทั้งนี้ เกษตรกรส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาราคาคงต่ำในขณะที่ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นทำให้ขายผลผลิตได้ไม่คุ้มทุนเกือบทุกปี โดยเฉพาะภาคตะวันออกในช่วงผลผลิตกระจุกตัวออกสู่ตลาดในเดือนเมษายน - พฤษภาคม และภาคใต้

กระจุกตัวออกสู่ตลาดในเดือนกรกฎาคม-กันยายน ทำให้ตลาดไม่สามารถรองรับผลผลิตได้ทัน เนื่องจากการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ในเชิงพาณิชย์ยังมีน้อย และดำเนินการโดยสถาบันเกษตรกร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรซึ่งมีขนาดเล็ก การใช้เทคโนโลยียังไม่ทันสมัย ทำให้คุณภาพของผลิตภัณฑ์ไม่ได้มาตรฐานเดียวกัน เก็บรักษาไม่ได้นาน บรรจุภัณฑ์ไม่ดึงดูดใจผู้บริโภค

สถานการณ์การผลิตมังคุดของไทย ปี 2557-2561 เนื้อที่ให้ผลเพิ่มขึ้นจาก 413,944 ไร่ ในปี 2557 เป็น 420,502 ไร่ ในปี 2561 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.32 ต่อปี ขณะที่ผลผลิตและผลผลิตต่อไร่ ลดลงจาก 289,374 ตัน และ 699 กิโลกรัมต่อไร่ ในปี 2557 เป็น 184,583 ตัน และ 439 กิโลกรัมต่อไร่ ในปี 2561 หรือลดลงร้อยละ 8.15 และร้อยละ 8.44 ต่อปี ตามลำดับ เนื่องจากเนื้อที่ให้ผลรวมเพิ่มขึ้นในทุกภาค จากการขยายเนื้อที่ปลูกใหม่ในปี 2554 เริ่มให้ผลในปี 2561 ส่วนผลผลิตต่อไร่ลดลง เนื่องจากมังคุดรุ่นแรกในแหล่งผลิตใหญ่ในภาคกลาง ได้รับผลกระทบจากฝนตกในช่วงปลาย ปี 2560 ทำให้มังคุดแตกใบอ่อนแทนการออกดอก ส่งผลให้ภาพรวมผลผลิตลดลง

การผลิตมังคุดในภาคใต้ ปี 2561 มีเนื้อที่ให้ผล 222,528 ไร่ ผลผลิตรวม 110,364 ตัน โดยจังหวัดนครศรีธรรมราชมีเนื้อที่ให้ผล มากที่สุด 83,713 ไร่ ด้วยสภาพอากาศและปริมาณน้ำฝนเอื้ออำนวย อีกทั้งผลผลิตออกน้อยในระยะ 2 ปีที่ผ่านมา สภาพต้นสมบูรณ์ ทำให้ผลผลิตออกสู่ตลาดในปี 2561 ค่อนข้างมาก ซึ่งสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร และผู้เกี่ยวข้อง ได้ตรวจสอบ วิเคราะห์ มีผลผลิตเฉลี่ย 481 กิโลกรัมต่อไร่ และจะออกสู่ตลาดตลอดฤดูกาล ประมาณ 40,240 ตัน ในพื้นที่ปลูก 19 อำเภอของจังหวัด

สภาพการผลิตมังคุดในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ช่วงต้นฤดูกาลผลิต ในเดือนกรกฎาคมของทุกปี ผลผลิตมังคุดออกสู่ตลาดจำนวนมากและกระจุกตัว และผลผลิตออกพร้อมกันทั้ง 14 จังหวัดในภาคใต้ ได้มีล้งมาเปิดจุดรับซื้อและตั้งโรงคัดบรรจุผลไม้ในพื้นที่จังหวัดจำนวนมาก ทำให้ผลผลิตมังคุดในหลายพื้นที่ของภาคใต้ เข้ามารวมและคัดแยกในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช และขนส่งกระจายไปยังตลาดปลายทาง ล้งไม่มีแรงงานเพียงพอ จึงจำกัดปริมาณรับซื้อ โดยเฉพาะในปี 2561 ช่วงสัปดาห์แรกที่ผลผลิตออกสู่ตลาดในเดือนกรกฎาคม มังคุดเกรด 1 ล้งรับซื้อกิโลกรัมละ 85-90 บาท และลดลงอย่างรวดเร็วเหลือกิโลกรัมละ 40-50 บาท และ 15-30 บาท ภายในสัปดาห์เดียว ทำให้เกษตรกรได้รับความเดือนร้อนอย่างมาก และมีการเรียกร้องให้ภาครัฐเข้ามาช่วยแก้ปัญหา เนื่องจากการจำหน่ายผลผลิตมังคุดส่วนใหญ่การพึ่งพาตลาดส่งออกโดยอาศัยผู้ประกอบการค้าผลไม้ (ล้ง) ซึ่งมีตลาดอยู่ในมือ เข้ามารับซื้อในพื้นที่เพื่อส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ เช่น จีน เวียดนาม อาจทำให้มีอำนาจในการกำหนดราคาได้ และเกษตรกรมีโอกาสมีความเสี่ยงด้านราคา ล้งและจุดรับซื้อไม่ติดป้ายประกาศราคาที่ชัดเจน ปัญหาด้านเกษตรกร เช่น องค์กรเกษตรกร สถาบันเกษตรกร ที่เข้มแข็งมีจำนวนน้อย และเกษตรกรรายย่อยขาดการรวมตัวกันทำให้ขาดอำนาจต่อรอง พฤติกรรมการซื้อขายผลไม้ในจังหวัด เกษตรกรส่วนใหญ่ขายเป็น

เกรดคละไม่มีการคัดแยกตามความต้องการของตลาด ทำให้ราคาที่เกษตรกรขายได้อยู่ในเกณฑ์ต่ำ และภาระในการคัดแยกเกรดเป็นหน้าที่ของผู้ประกอบการ จึงส่งผลให้ขาดแคลนแรงงานคัดแยก โดยเฉพาะแรงงานที่มีทักษะ แรงงานในพื้นที่ที่ไม่สามารถรองรับได้ จนทำให้บางช่วง ลังได้ชะลอหรือหยุดการรับซื้อ เกษตรกรและล้งขาดแคลนภาชนะบรรจุ เช่น ตะกร้า ก่อง เป็นต้น และที่สำคัญ จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นศูนย์กลางการรวบรวมและกระจายผลผลิตมังคุดของภาคใต้ ขณะที่ผลผลิตที่เข้ามาในจังหวัดได้รับการควบคุมคุณภาพ ขาดระบบการจัดการปริมาณผลผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการรับซื้อ

การดำเนินงานแก้ปัญหามังคุดในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2561

1) ด้าน Supply

(1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับอำเภอ ร่วมกันสำรวจปริมาณผลผลิตมังคุดของจังหวัด

(2) วางแผนปฏิบัติงานบริหารจัดการมังคุด ปี 2561 โดยกระจายการบริโภคสดในท้องถิ่น/ประเทศ 8,162 ตัน (กระจายผลผลิตผ่านส่วนราชการ เครือข่ายสหกรณ์ Modern Trade บริษัทประชารัฐและสื่อออนไลน์) ส่งออก 30,276 ตัน ผ่านล้งส่งออกในจังหวัด 19 ล้ง

2) ด้าน Demand

(1) สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช และสำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครศรีธรรมราช รวบรวมข้อมูลปริมาณผลผลิตในพื้นที่แยกตามเกรด กับผลผลิตจากนอกจังหวัดที่เข้ามาขายในพื้นที่และจัดกิจกรรมส่งเสริมการบริโภคภายในจังหวัด โดยขอความร่วมมือส่วนราชการ ท้องถิ่น โรงเรียนทุกแห่งซื้อมังคุด

(2) สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช ดูแลการบริหารจัดการผลไม้ของสถาบันเกษตรกรในจังหวัดนครศรีธรรมราช ผ่านสหกรณ์ 6 แห่ง (รวบรวมและกระจายผลผลิตสู่เครือข่าย คู่ค้า/ตลาดนอกจังหวัด โดยมีตลาดปลายทางคือ ล้งส่งออกต่างประเทศ เครือข่ายสหกรณ์การเกษตรทั่วประเทศ จังหวัดเชียงใหม่ และร้อยเอ็ด)

(3) สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครศรีธรรมราช และหน่วยงานระดับอำเภอที่มีผลผลิตมังคุดทั้ง 19 อำเภอ ลงพื้นที่ตรวจสอบ รวบรวมข้อมูลผู้ประกอบการรับซื้อผลผลิต จัดทำทะเบียนล้ง กำล้างการผลิต/วัน และกำกับดูแลการประกาศราคาซื้อขายรายวัน เริ่มออกตรวจการติดป้ายราคา ณ สถานที่รับซื้อเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2561 เป็นวันแรก และให้ติดราคาตั้งแต่เวลา 10.00 น. ของทุกวัน

(4) บริษัทประชารัฐรักสามัคคีนครศรีธรรมราช (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด ประสาน 3 ยักษ์ใหญ่ ได้แก่ ThaiBev BETAGRO และ ธนาคารกรุงเทพ เพื่อเปิดตลาดให้เกษตรกรนำผลผลิตไปจำหน่ายด้วยตนเอง จำหน่ายผ่านสื่อออนไลน์ และส่งผลผลิตจำหน่ายต่างประเทศ โดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง

(5) หอการค้าจังหวัดนครศรีธรรมราชเปิดตลาดให้เกษตรกรนำผลผลิตมาจำหน่ายโดยตรง ณ ตลาดหน้าพระธาตุ ทุกวันเสาร์

(6) ฝ่ายทหาร สนับสนุนตะกร้าเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร 40,000 ใบ

(7) สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช ร่วมกับสำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครศรีธรรมราช และองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช ประสานและอำนวยความสะดวกในการกระจายผลผลิตของเกษตรกรในอำเภอสิชลนำไปจำหน่าย ณ การไฟฟ้าฝ่ายผลิต ตำบลบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

(8) สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครศรีธรรมราช ประสาน Modern Trade (บิ๊กซี โลตัส แม็คโคร และท็อป) เพื่อช่วยรับซื้อผลผลิตมังคุด

(9) ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช มอบหมายนายอำเภอรายงานผลผลิตมังคุดรายวัน ปรากฏว่า ขณะนี้ ทั้ง 19 อำเภอรายงานว่า ผลผลิตมังคุดของจังหวัดออกเกือบหมดแล้ว และทุกกลุ่มที่ใช้ระบบการประมูลได้ปิดการประมูลเรียบร้อยแล้ว ตั้งแต่วันที่ 31 สิงหาคม 2561 ส่วนล้งและผู้รับซื้อรายย่อย ได้ขนคนงานและอุปกรณ์เครื่องจักร ออกนอกพื้นที่หมดแล้ว

(10) ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช แจ้งปิดการรายงานทางกลุ่มไลน์ “ศูนย์ปฏิบัติการมังคุด” แล้ว ตั้งแต่วันที่ 5 กันยายน 2561 เวลา 07.40 น.

3) ด้านการบังคับใช้กฎหมาย หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายทั้งฝ่ายทหาร กอ.รมน.จังหวัด ฝ่ายปกครอง ตำรวจ พาณิชย์จังหวัดนครศรีธรรมราช ลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมล้ง ติดตามการดำเนินการตามมาตรการของศูนย์ฯ ในเรื่องการตัดป้ายราคาเพื่อขึ้นน้ำตลาด ตรวจสอบเครื่องชั่ง และการดำเนินการตามมาตรา 28 แห่ง พรบ. ว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 อย่างเคร่งครัด

ดังนั้น เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมป้องกันและแก้ปัญหาการผลิตมังคุดของจังหวัดนครศรีธรรมราช อย่างเป็นระบบ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช จึงได้จัดทำเอกสารเพื่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์สินค้ามังคุด โดยได้รวบรวมข้อมูลด้านนโยบาย สถานการณ์การผลิต การตลาด สภาพปัญหา แนวทางแก้ไข และข้อมูลพื้นฐานมังคุด เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

บทที่ 2

สถานการณ์การผลิตและการตลาดมังคุด

2.1 สถานการณ์การผลิต การแปรรูป และการตลาดมังคุด

2.1.1 การผลิต

ปี 2552 เนื้อที่ยืนต้นมังคุดในประเทศไทยมีจำนวน 496,000 ไร่ เป็นพื้นที่ให้ผลแล้ว 399,000 ไร่ ผลผลิตรวม 271,000 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 677 กิโลกรัมต่อไร่

ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา การผลิตมังคุดมีแนวโน้มลดลง โดยพื้นที่ในการปลูกมังคุดตั้งแต่ปี 2552 ลดลงตามลำดับ จาก 496,000 ไร่ในปี 2552 เหลือ 452,000 ไร่ ในปี 2560 คิดเป็นเนื้อที่ปลูกที่ลดลง 44,000 ไร่ ส่วนผลผลิตลดลงจาก 271,000 ตันหรือ 677 กิโลกรัมต่อไร่ในปี 2552 เหลือ 210,000 ตัน หรือ 504 กิโลกรัมต่อไร่ในปี 2561 ขณะที่ราคาเพิ่มขึ้นจาก 9.81 บาทต่อกิโลกรัมในปี 2552 เป็น 40.10 บาทต่อกิโลกรัมในปี 2560

ตารางที่ 1 สถิติเนื้อที่ ผลผลิต และราคามังคุด

ปี	เนื้อที่ยืนต้น (พันไร่)	เนื้อที่ให้ผล (พันไร่)	ผลผลิต (พันตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	ราคา (บาท/กก.)	มูลค่า (ล้านบาท)
2552	496	399	271	677	9.81	2,654
2553	491	406	251	618	13.00	3,257
2554	483	411	147	357	25.01	3,665
2555	465	407	210	517	17.04	3,587
2556	459	409	279	682	18.90	5,278
2557	456	413	289	701	20.18	5,839
2558	450	415	200	482	34.87	6,974
2559	453	419	187	447	35.56	6,650
2560	452	417	210	504	40.10	8,421

ที่มา สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8, 2562

ปี 2561 ประเทศไทยมีเนื้อที่ให้ผล 420,502 ไร่ ผลผลิตม้งคุดรวม 184,583 ตัน เป็นผลผลิตที่มาจากภาคตะวันออกรวม 54,073 ตัน ภาคใต้รวม 110,364 ตัน ผลผลิตเฉลี่ยภาคใต้ 494 กิโลกรัมต่อไร่ และจังหวัดนครศรีธรรมราชรวม 40,240 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 481 กิโลกรัมต่อไร่

นอกจากนี้ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรยังได้จัดทำข้อมูลคาดการณ์การผลิตม้งคุดไทย โดยคาดว่าในปี 2562 ประเทศไทยจะมีผลผลิตม้งคุดรวม 335,728 ตัน เป็นผลผลิตที่มาจากภาคตะวันออก รวม 179,610 ตัน ภาคใต้ 156,118 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 687 กิโลกรัมต่อไร่ และจังหวัดนครศรีธรรมราช 53,227 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 614 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อพิจารณาในภาพรวมของประเทศ เนื้อที่ให้ผลเพิ่มขึ้น เกือบทุกจังหวัดจากปีที่ผ่านมา จากการขยายเนื้อที่ปลูกใหม่ในปี 2555 เริ่มให้ผลผลิตในปี 2562 สำหรับ ผลผลิต ผลผลิตต่อไร่ คาดว่าเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีฝนตกอย่างต่อเนื่องในปี 2561 ทำให้ต้นม้งคุดได้รับน้ำ เต็มที่ ต้นจึงสมบูรณ์พร้อมสำหรับการออกดอก ประกอบกับสภาพอากาศเอื้ออำนวย ทำให้ภาพรวม ผลผลิตปี 2562 เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 2 เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ม้งคุด ปี 2557 – 2562

ปี	เนื้อที่ให้ผล (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)
2557	413,944	289,374	699
2558	416,330	199,911	480
2559	419,368	187,367	447
2560	416,705	209,880	504
2561*	420,502	184,583	439
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	0.32	-8.15	-8.44
2562*	423,281	212,064	588

หมายเหตุ: * ประมาณการ ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 3 คาดการณ์การผลิตมังคุด

รายการ	เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)		เนื้อที่ให้ผล (ไร่)		ผลผลิต (ตัน)		ผลผลิต กก./ไร่	
	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2561	ปี 2562
ชุมพร	50,424	50,499	49,815	50,182	24,095	48,444	484	965
ระนอง	15,036	15,042	13,615	13,920	8,291	9,145	609	657
สุราษฎร์ธานี	13,907	13,445	10,697	12,698	4,757	8,199	445	646
พังงา	13,009	13,289	12,247	12,915	6,642	7,881	542	610
ภูเก็ต	467	467	449	467	190	252	423	540
กระบี่	1,558	1,078	1,339	971	330	394	246	406
นครศรีธรรมราช	95,781	93,046	83,713	86,751	40,240	53,227	481	614
ภาคใต้	244,918	239,977	222,839	227,140	110,364	156,118	478	687
ภาคตะวันออก	N/A	N/A	N/A	N/A	54,073	179,610	N/A	N/A

ที่มา สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8, 2562

2.1.2 แหล่งผลิต

แม้ว่าประเทศไทยจะเพาะปลูกมังคุดได้หลายจังหวัด แต่แหล่งผลิตที่สำคัญอยู่ในภาคตะวันออกและภาคใต้ โดยผลผลิตจากภาคตะวันออกมาจากแหล่งปลูกสำคัญใน 3 จังหวัด โดยในปี 2560 เนื้อที่ให้ผลและผลผลิตมังคุดของจังหวัดที่สำคัญ ได้แก่ ภาคตะวันออก อันดับหนึ่งคือ จังหวัดจันทบุรี 129,537 ไร่ ผลผลิต 112,309 ตัน รองลงมาคือ ตรัง 35,047 ไร่ ผลผลิต 24,603 ตัน และระยอง 26,204 ไร่ ผลผลิต 16,766 ตัน ส่วนภาคใต้ อันดับหนึ่งคือ จังหวัดนครศรีธรรมราช 81,097 ไร่ ผลผลิต 24,897 ตัน รองลงมาคือ ชุมพร 52,449 ไร่ ผลผลิต 13,899 ตัน และระนอง 13,780 ไร่ ผลผลิต 4,878 ตัน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, สถิติการเกษตรของประเทศไทย, 2561)

ตารางที่ 4 เนื้อที่เพาะปลูกและผลผลิตมังคุดของจังหวัดที่สำคัญ ปี 2560

ลำดับที่	แหล่งผลิต	เนื้อที่ให้ผล		ผลผลิต		ผลผลิตต่อไร่ กิโลกรัม
		ไร่	ร้อยละ	ตัน	ร้อยละ	
	รวมประเทศ	416,705	100.00	209,880	100.00	504
	3 จ. ภาคตะวันออก	190,788	45.78	153,678	73.22	
1	จันทบุรี	129,537	31.09	112,309	53.51	867
2	ตรัง	35,047	8.41	24,603	11.72	702
3	ระยอง	26,204	6.29	16,766	7.99	640
	4 จ. ภาคใต้	147,326	35.35	43,674	20.81	
1	นครศรีธรรมราช	81,097	19.46	24,897	11.86	307
2	ชุมพร	52,449	12.59	13,899	6.62	265
3	ระนอง	13,780	3.31	4,878	2.32	354

ที่มา สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8, 2562

สำหรับการผลิตมังคุดในจังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2561 มีเนื้อที่เพาะปลูกใน 20 อำเภอ รวมเนื้อที่ยืนต้น 92,674 ไร่ เนื้อที่เก็บเกี่ยว 83,713 ไร่ ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ 40,240 กิโลกรัม เกษตรกร 19,129 คน ครัวเรือน อำเภอที่ปลูกมากที่สุด คือ อำเภอลานสกา 20,879 ไร่ รองลงมา คือ พรหมคีรี 11,444 ไร่ และเมืองนครศรีธรรมราช 10,875 ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ 5 สถิติการผลิตมังคุดในจังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2560-2561

จังหวัด/อำเภอ	เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)		เนื้อที่ให้ผล (ไร่)		ผลผลิต (ตัน)		ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	
	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2560	ปี 2561
นครศรีธรรมราช	92,923	92,674	81,097	83,713	24,897	40,240	307	481
เมือง	10,897	10,875	10,108	10,250	3,093	3,424	306	334
เชียรใหญ่	46	46	45	45	0	10	0	222
ชะอวด	2,796	2,816	2,407	2,525	720	1,669	299	661
ทุ่งสง	5,388	5,374	4,547	4,735	1,323	1,960	291	414
ท่าศาลา	4,373	4,252	4,185	4,234	1,063	1,816	254	429
ร่อนพิบูลย์	5,250	5,164	3,522	3,815	1,722	2,175	489	570
สิชล	8,977	8,917	8,027	8,219	3,476	3,879	433	472
ลานสกา	20,945	20,879	17,706	17,989	2,691	6,188	152	344
พิปูน	2,179	2,184	1,615	1,718	481	828	298	482
ทุ่งใหญ่	114	118	111	115	26	53	234	461
ฉวาง	5,520	5,501	4,889	5,184	914	2,488	187	480
ขนอม	580	580	464	534	119	283	256	530
นาบอน	480	466	418	466	115	214	275	459
พรหมคีรี	11,444	11,444	10,599	10,870	5,501	8,055	519	741
บางขัน	189	189	184	188	25	82	136	436
ถ้าพรอนรา	241	244	237	241	58	143	230	593
พระพรหม	981	1,237	824	868	241	399	292	460
จุฬาภรณ์	953	980	822	908	226	422	265	465
นบพิตำ	3,521	3,389	3,239	3,385	959	1,980	296	585
ช้างกลาง	8,049	8,019	7,148	7,424	2,144	4,172	300	562

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8, 2562

2.1.3 ฤดูกาล

มังคุดเป็นไม้ผลเมืองร้อนที่เจริญเติบโต และให้ผลผลิตได้ดีในสภาพภูมิอากาศร้อนชื้น ฤดูกาลเก็บเกี่ยวมังคุดของภาคใต้อยู่ในช่วงเดือนกรกฎาคม – กันยายน ทั้งนี้ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8 ได้จัดทำข้อมูลร้อยละและปริมาณผลผลิตจากการเก็บเกี่ยวรายเดือนรายจังหวัด ปี 2562 ดังตาราง

ตารางที่ 6 มังคุด : ร้อยละและปริมาณผลผลิตจากการเก็บเกี่ยวรายเดือนรายจังหวัด ปี 2562

จังหวัด	รายการ	ปี 2562												
		ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รวม
นครศรีธรรมราช	ร้อยละ	4.65	12.13	1.36	-	0.10	4.19	35.66	31.45	9.38	0.46	0.11	0.51	100
	ปริมาณ	2,475	6,456	724	-	53	2,231	18,981	16,740	4,992	245	59	271	53,227
ชุมพร	ร้อยละ	0.26	0.26	-	-	-	1.35	16.75	57.39	23.99	-	-	-	100
	ปริมาณ	126	126	-	-	-	654	8,114	27,802	11,622	-	-	-	48,444
ระนอง	ร้อยละ	-	-	-	-	0.48	12.55	30.45	39.06	17.46	-	-	-	100
	ปริมาณ	-	-	-	-	45	1,148	2,785	3,571	1,596	-	-	-	9,145
สุราษฎร์ธานี	ร้อยละ	-	-	-	-	-	-	56.49	43.51	-	-	-	-	100
	ปริมาณ	-	-	-	-	-	-	4,631	3,568	-	-	-	-	8,199
พังงา	ร้อยละ	-	-	-	-	-	29.23	62.86	7.91	-	-	-	-	100
	ปริมาณ	-	-	-	-	-	2,304	4,954	623	-	-	-	-	7,881
ภูเก็ต	ร้อยละ	-	-	-	-	-	35.70	60.50	3.80	-	-	-	-	100
	ปริมาณ	-	-	-	-	-	89	153	10	-	-	-	-	252
กระบี่	ร้อยละ	-	-	-	-	-	16.49	60.84	22.67	-	-	-	-	100
	ปริมาณ	-	-	-	-	-	65	240	89	-	-	-	-	394

ตารางที่ 6 มังคุด : ร้อยละและปริมาณผลผลิตจากการเก็บเกี่ยวรายเดือนรายจังหวัด ปี 2562 (ต่อ)

จังหวัด	รายการ	ปี 2562												
		ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รวม
ตรัง	ร้อยละ	-	-	-	-	-	16.02	79.94	4.04	-	-	-	-	100
	ปริมาณ	-	-	-	-	-	249	1,243	63	-	-	-	-	1,555
พัทลุง	ร้อยละ	4.43	6.26	0.04	-	-	-	19.27	63.75	6.25	-	-	-	100
	ปริมาณ	313	442	3	-	-	-	1,360	4,500	441	-	-	-	7,059
สงขลา	ร้อยละ	-	-	-	-	-	-	6.69	56.85	36.46	-	-	-	100
	ปริมาณ	-	-	-	-	-	-	169	1,436	921	-	-	-	2,526
สตูล	ร้อยละ	-	-	-	-	-	12.62	60.13	26.18	1.07	-	-	-	100
	ปริมาณ	-	-	-	-	-	111	528	230	9	-	-	-	878
ปัตตานี	ร้อยละ	-	-	-	-	-	-	23.43	51.76	24.81	-	-	-	100
	ปริมาณ	-	-	-	-	-	-	280	619	296	-	-	-	1,195
ยะลา	ร้อยละ	-	-	-	-	-	-	33.53	54.80	11.67	-	-	-	100
	ปริมาณ	-	-	-	-	-	-	1,354	2,212	471	-	-	-	4,037
นราธิวาส	ร้อยละ	-	-	-	-	-	-	16.86	57.58	25.56	-	-	-	100
	ปริมาณ	-	-	-	-	-	-	1,909	6,522	2,895	-	-	-	11,326
ภาคใต้	ร้อยละ	1.87	4.50	0.47	-	0.06	4.39	29.91	43.55	14.89	0.16	0.04	0.17	100
	ปริมาณ	2,914	7,024	727	-	98	6,852	46,701	67,985	23,243	245	59	271	156,119

ที่มา สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8 ข้อมูลจากผลการประชุมคณะทำงานสำรวจข้อมูลไม้ผลเศรษฐกิจภาคใต้ วันที่ 7-8 พฤษภาคม 2562

ตารางที่ 7 คาดคะเนการกระจายผลผลิตมังคุด ปี 2562

ที่	อำเภอ	รายการ	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.			ก.ค.			ส.ค.			ก.ย.			ต.ค.			พ.ย.	ธ.ค.	รวม	
								1-10	11-20	21-30	1-10	11-20	21-30	1-10	11-20	21-30	1-10	11-20	21-30	1-10	11-20	21-30				
1	เมือง	ผลผลิต	182	1750	132	-	-	-	114	342	598	855	699	570	285	114	57	-	-	-	-	-	-	-	-	5,697
		ร้อยละ	3.19	30.72	2.32	-	-	-	2.00	6.00	10.50	15.00	12.27	10.00	5.00	2.00	1.00	-	-	-	-	-	-	-	-	100
2	เชียรใหญ่	ผลผลิต	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	5	
		ร้อยละ	-	-	-	-	-	-	-	-	5.0	10.0	15.0	20.0	20.0	15.0	15.0	-	-	-	-	-	-	-	-	100
3	ชะอวด	ผลผลิต	165	25	-	-	-	-	45	104	238	445	772	445	371	306	53	-	-	-	-	-	-	-	-	2,969
		ร้อยละ	5.57	0.84	-	-	-	-	1.50	3.50	8.00	15.00	26.00	15.00	12.50	10.29	1.80	-	-	-	-	-	-	-	-	100
4	ทุ่งสง	ผลผลิต	-	-	-	-	-	-	-	78	156	391	573	469	417	365	130	260	-	-	-	-	-	-	-	2,605
		ร้อยละ	-	-	-	-	-	-	-	-	3.00	6.00	15.00	22.00	18.00	16.00	14.00	5.00	1.00	-	-	-	-	-	-	100
5	ท่าศาลา	ผลผลิต	100	100	14	-	-	-	18	107	213	577	710	497	391	284	142	107	36	-	-	-	57	200	3,550	
		ร้อยละ	2.81	2.81	0.40	-	-	-	0.50	3.00	6.00	16.25	20.00	14.00	11.00	8.00	4.00	3.00	1.00	-	-	-	1.61	5.62	100	
6	ร่อนพิบูลย์	ผลผลิต	265	115	-	-	-	-	32	1.27	159	453	572	477	318	254	191	127	89	-	-	-	-	-	-	3,180
		ร้อยละ	8.34	3.63	-	-	-	-	1.00	4.00	5.00	14.23	18.00	15.00	10.00	8.00	6.00	4.00	2.80	-	-	-	-	-	-	100
7	ลิขิต	ผลผลิต	725	768	43	-	-	-	21	128	256	469	960	427	213	128	85	43	-	-	-	-	-	-	-	4,265
		ร้อยละ	17.00	18.00	1.00	-	-	-	0.50	3.00	6.00	11.00	22.50	10.00	5.00	3.00	2.00	1.00	-	-	-	-	-	-	-	100
8	ลานสกา	ผลผลิต	125	1250	234	-	-	-	-	91	182	547	1413	1408	1276	912	729	547	310	91	-	-	-	-	-	9,115
		ร้อยละ	1.37	13.71	2.57	-	-	-	-	1.00	2.00	6.00	15.50	15.45	14.00	10.00	8.00	6.00	3.40	1.00	-	-	-	-	-	100
9	พิปูน	ผลผลิต	-	-	-	-	-	-	21	90	117	138	138	104	48	35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	690
		ร้อยละ	-	-	-	-	-	-	3.00	13.00	17.00	20.00	20.00	15.00	7.00	5.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100
10	ทุ่งใหญ่	ผลผลิต	-	-	-	-	-	-	-	-	6	17	23	34	23	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	114
		ร้อยละ	-	-	-	-	-	-	-	-	5.00	15.00	20.00	30.00	20.00	10.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100
11	ฉวาง	ผลผลิต	-	-	-	-	-	-	56	188	263	6.38	938	581	450	300	188	113	38	-	-	-	-	-	-	3,750
		ร้อยละ	-	-	-	-	-	-	1.50	5.00	7.00	17.00	25.00	15.50	12.00	8.00	5.00	3.00	1.00	-	-	-	-	-	-	100

ตารางที่ 7 คาดคะเนการกระจายผลผลิตมังคุด ปี 2562 (ต่อ)

ที่	อำเภอ	รายการ	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.			ก.ค.			ส.ค.			ก.ย.			ต.ค.			พ.ย.	ธ.ค.	รวม	
								1-10	11-20	21-30	1-10	11-20	21-30	1-10	11-20	21-30	1-10	11-20	21-30	1-10	11-20	21-30				1-10
12	ขนอม	ผลผลิต	19	14	-	-	-	-	-	5	9	13	19	7	5	3	-	-	-	-	-	-	-	-	93	
		ร้อยละ	20.00	15.00	-	-	-	-	-	5.00	10.00	14.00	20.00	8.00	5.00	3.00	-	-	-	-	-	-	-	-	100	
13	นาบอน	ผลผลิต	-	-	-	-	-	-	-	10	25	63	50	38	25	23	15	3	-	-	-	-	-	-	251	
		ร้อยละ	-	-	-	-	-	-	-	4.00	10.00	25.00	20.00	15.00	10.00	9.00	6.00	1.00	-	-	-	-	-	-	100	
14	พรหมคีรี	ผลผลิต	268	2197	268	-	-	-	-	220	551	1653	2204	1455	661	551	551	331	110	-	-	-	-	-	11,020	
		ร้อยละ	2.43	19.94	2.43	-	-	-	-	2.00	5.00	15.00	20.00	13.20	6.00	5.00	5.00	3.00	1.00	-	-	-	-	-	100	
15	บางขัน	ผลผลิต	-	-	-	-	-	-	-	1	4	16	21	12	9	8	7	4	-	-	-	-	-	-	82	
		ร้อยละ	-	-	-	-	-	-	-	1.00	5.00	20.00	25.00	15.00	11.00	10.00	8.00	5.00	-	-	-	-	-	-	100	
16	ถ้าพรหมาร	ผลผลิต	-	-	-	-	-	-	-	4	12	20	30	40	36	28	20	10							198	
		ร้อยละ	-	-	-	-	-	-	-	2.00	6.00	10.00	15.00	20.00	18.00	14.00	10.00	5.00							100	
17	พระพรหม	ผลผลิต	42	128	17					9	26	69	131	120	103	86	69	34	17	9					860	
		ร้อยละ	4.94	14.83	1.98					1.00	3.00	8.00	15.25	14.00	12.00	10.00	8.00	4.00	2.00	1.00					100	
18	จุฬาภรณ์	ผลผลิต	-	-	-					10	50	149	209	149	139	119	99	60	10						994	
		ร้อยละ	-	-	-					1.00	5.00	15.00	21.00	15.00	14.00	12.00	10.00	6.00	1.00						100	
19	นบพิตำ	ผลผลิต	582	108	14							60	159	239	279	219	139	79	40					72	1,990	
		ร้อยละ	29.27	5.42	0.72								3.00	8.00	12.00	14.00	11.00	7.00	3.98	2.00					3.61	100
20	ช้างกลาง	ผลผลิต	-	-	-					54	234	306	360	360	270	180	36								1,799	
		ร้อยละ	-	-	-					3.00	13.00	17.00	20.00	20.00	15.00	10.00	2.00								100	
รวม		ผลผลิต	2,473	6,454	722	-	-	-	-	306	1,542	3,033	6,661	9,819	7,423	5,309	4,016	2,629	1,607	755	149	-	-	57	271	53,227
		ร้อยละ	4.65	12.13	1.36	-	-	-	-	0.58	2.90													0.11	0.51	100

2.1.4 ต้นทุนการผลิต

ในการเพาะปลูกมังคุด มีต้นทุนการผลิตประเภทต่างๆ พบว่า ต้นทุนการผลิตรวมต่อไร่ ของมังคุด เท่ากับ 9,215.77 บาท ส่วนต้นทุนเฉลี่ยต่อกิโลกรัมเท่ากับ 15.33 บาท ซึ่งจากการพิจารณาต้นทุนผันแปร และต้นทุนคงที่ พบว่า เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายของต้นทุนผันแปรเท่ากับ 7,023.53 บาท มากกว่าค่าใช้จ่ายของต้นทุนคงที่เท่ากับ 2,192.24 บาท มาก

ตารางที่ 8 ต้นทุนการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของภาคใต้

รายการ	บาท/ไร่
1. ต้นทุนผันแปร	7,023.53
2. ต้นทุนคงที่	2,192.24
3. ต้นทุนรวม/ไร่	9,215.77
4. ต้นทุนชั้นกลางรวม/ไร่ (ไม่รวมค่าแรงงาน ครั้วเรือ)	7,565.99
5. ต้นทุนรวม/กก.	15.33
6. ต้นทุนชั้นกลางรวม/กก. (ไม่รวมค่าแรงงานครั้วเรือ)	12.59

ที่มา สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8, 2562

2.1.5 การแปรรูป

รูปแบบการแปรรูปมังคุดมีหลากหลายวิธี ได้แก่ มังคุดแช่แข็ง น้ำส้มสายชูมังคุด มังคุดสำเร็จรูป ชนิดเกี๊ยว น้ำมังคุด แยมมังคุด มังคุดกวน ซอสมังคุด สบู่มังคุด โลชั่นทาผิวมังคุด ลิปมังคุด และโทนเนอร์ มังคุด เป็นต้น

ในส่วนของเกษตรกรในจังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีการแปรรูปมังคุด เช่น ไวน์มังคุด มังคุดกวน มังคุดอบแห้ง เซรั่มมังคุด และสบู่มังคุด เป็นต้น

ภาพที่ 1 ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากมังคุด

2.1.6 การตลาด

1) ความต้องการบริโภคในประเทศ

ปี 2557 - 2561 ความต้องการบริโภคภายในประเทศลดลงจาก 93,813 ตัน ในปี 2557 เหลือ 7,039 ตัน ในปี 2561 หรือลดลงร้อยละ 47.84 ต่อปี เนื่องจากผลผลิตลดลง และผลผลิตที่มีคุณภาพส่วนใหญ่ ถูกส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ

ปี 2561 การบริโภคภายในประเทศลดลงจาก 10,431 ตัน ในปี 2560 ร้อยละ 32.52 เนื่องจาก ผลผลิตที่มีคุณภาพส่งออกได้มากขึ้นทั้งประเทศจีน และประเทศในอาเซียนที่รองรับผลผลิตเกรดรอง ส่งผลให้ ปริมาณผลผลิตที่ใช้บริโภคภายในประเทศลดลง

2) การส่งออก

ไทยเป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกมังคุดรายใหญ่ของโลก ตลาดหลักของไทยคือสาธารณรัฐประชาชนจีน เวียดนาม และสาธารณรัฐเกาหลีใต้ โดยในปี 2557 - 2561 การส่งออกมังคุดสดและผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจาก 195,837 ตัน ในปี 2557 เป็น 205,542 ตัน ในปี 2560 จากนั้นลดลงเป็น 186,975 ตัน ในปี 2561 จึงส่งผลให้ ในภาพรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.48 ต่อปี และมูลค่าเพิ่มขึ้นจาก 4,835.37 ล้านบาท ในปี 2557 เป็น 7,302.85 ล้านบาท ในปี 2561 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 14.59 ต่อปี ตามลำดับ ดังนี้

มังคุดสด ปริมาณเพิ่มขึ้นจาก 195,108 ตันในปี 2557 เป็น 205,468 ตันในปี 2560 จากนั้นลดลงเป็น 186,807 ตันในปี 2561 ทำให้ภาพรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.55 ขณะที่มูลค่าเพิ่มขึ้นจาก 4,780.71 ล้านบาท ในปี 2557 เป็น 7,283.59 ล้านบาท ในปี 2561 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 14.83 โดยตลาดส่งออกหลักได้แก่สาธารณรัฐประชาชนจีน เวียดนาม สาธารณรัฐเกาหลีใต้ และ สเปน, ลาว

มังคุดแช่แข็ง ลดลงจาก 729 ตันมูลค่า 54.66 ล้านบาทในปี 2557 เป็น 168 ตันมูลค่า 19.25 ล้านบาทในปี 2561 หรือลดลงร้อยละ 35.28 และร้อยละ 24.22 ต่อปีตามลำดับ โดยตลาดส่งออกหลัก ได้แก่ ไต้หวัน สาธารณรัฐเกาหลีใต้ และสหรัฐอเมริกา

ปี 2561 การส่งออกมังคุดสดและผลิตภัณฑ์ลดลงจาก 205,542 ตัน มูลค่า 7,444.84 ล้านบาท ในปี 2560 ร้อยละ 9.03 และร้อยละ 1.91 ตามลำดับ เนื่องจากมีปริมาณผลผลิตลดลงจากปี 2560

ตารางที่ 9 การส่งออกมังคุดแยกเป็นรายผลิตภัณฑ์ ปี 2557-2562

ปริมาณ:ตันมูลค่า : ล้านบาท

ปี	มังคุดสด		มังคุดแช่แข็ง		รวม	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
2557	195,108	4,780.71	729	54.66	195,837	4,835.37
2558	178,384	4,330.65	305	19.11	178,689	4,349.76
2559	142,855	4,274.11	371	34.62	143,226	4,308.73
2560	205,468	7,435.22	74	9.62	205,542	7,444.84
2561*	186,807	7,283.59	168	19.25	186,975	7,302.85
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	0.55	14.83	-35.28	-24.22	0.48	14.59
2562*	199,148	7,942.03	179	21.00	199,328	7,963.03

หมายเหตุ: * ประมาณการ ที่มา : จากการคำนวณ, กรมศุลกากร

สำหรับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการผลิตและการส่งออก มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ สภาพอากาศซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการทำสวนผลไม้ของเกษตรกร ซึ่งเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อการติดดอกและออกผลของผลไม้ หากปีใดมีสภาพอากาศแปรปรวนมีฝนตกหนักปริมาณน้ำฝนมาก และมีช่วงแล้งสั้น ทำให้ผลไม้แตกใบอ่อนแทนการติดผลดังเช่นปี 2561 ส่งผลให้มีผลผลิตออกสู่ตลาดน้อย ขณะที่บางปีมีสภาพอากาศเหมาะสม มีช่วงร้อน และหนาวไม่ยาวนานเกินไปก็จะเอื้ออำนวยให้การติดดอกออกผลดี ส่งผลให้มีปริมาณผลไม้ส่งออกสู่ตลาดเพิ่มขึ้น และปัจจัยที่มีผลกระทบด้านการตลาด คือ ความต้องการมังคุดของโลก โดยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (2556-2560) ทั้งโลกมีความต้องการมังคุด ในอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.52 ต่อปี โดยจีนมีการนำเข้ามากที่สุด รองลงมาเป็นฮ่องกง เวียดนาม ใต้หวัน สิงคโปร์ และมาเลเซีย สำหรับประเทศผู้ส่งออกมังคุดที่สำคัญของโลก ได้แก่ ไทย ฮ่องกง มาเลเซีย อินโดนีเซีย และ เวียดนาม โดยมีส่วนแบ่งการตลาดคิดเป็นร้อยละ 67 ร้อยละ 30 ร้อยละ 1.70 ร้อยละ 0.09 และร้อยละ 0.05 ตามลำดับ ซึ่งเวียดนามและฮ่องกงมีการนำเข้ามังคุดจากไทยเป็นส่วนใหญ่ เพื่อส่งออกต่อไปยังจีน โดยไทยมีอัตราการส่งออกมังคุดไปยังตลาดโลกเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 24.79 ต่อปี ซึ่งมีการส่งออกไปจีนมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ เวียดนาม ฮ่องกง ใต้หวัน และมาเลเซียสำหรับคู่ค้าและคู่แข่งที่สำคัญของไทยในการส่งออกมังคุดไปตลาดจีน ได้แก่ เวียดนาม ขณะที่ประเทศผู้ส่งออกอื่น ๆ จะมีตลาดส่งออกแตกต่างกันไป โดยมาเลเซียมีตลาดส่งออก มังคุดที่สำคัญได้แก่ สิงคโปร์ ฮ่องกง และสหรัฐอเมริกาขณะที่อินโดนีเซียมีตลาดส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ มาเลเซีย ดังนั้น กล่าวได้ว่า ไทยยังคงเป็นประเทศผู้ผลิตและส่งออกมังคุดที่สำคัญอันดับ 1 ในตลาดโลก และอาเซียน โดย มีจีนเป็นประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญของโลก อย่างไรก็ตาม ความต้องการของตลาดโลกยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ เกษตรกรไทยควรเน้นการปรับปรุงคุณภาพเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดโลก รวมถึงอัตราค่าระวางเรือ โดยปี 2561 อัตราค่าระวางเรือปรับลดลงจากปี

2560 เล็กน้อย ในช่วงที่มีความต้องการส่งออกมาก ขณะที่ค่าเงินบาทได้แข็งค่าขึ้นจากปี 2560 ทำให้ต้นทุนค่าขนส่งทางเรือในการส่งออกผลไม้ของไทยไปจีน และ ฮองกงลดลงจากปีที่ผ่านมา โดยต้นทุนค่าขนส่งทางเรือจากไทยไปฮองกง และจากไทยไปฮ่องกงในช่วงเดือน มีนาคมถึงกันยายน 2561 มีอัตราสูงสุด 1,050 ดอลลาร์สหรัฐฯ และ 1,150 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อตู้คอนเทนเนอร์ (ปรับอุณหภูมิ) ขนาด 40 ฟุต ตามลำดับ (มีค่าระวางตู้ละ 34,072 บาท และ 37,376 บาท ณ อัตราแลกเปลี่ยน ช่วงเดือนมีนาคม ถึงกันยายน 2561 เฉลี่ย 32.45 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ) เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2560 ที่มีค่าระวางเรือต่อตู้คอนเทนเนอร์ (ปรับอุณหภูมิ) ขนาด 40 ฟุต สูงสุดประมาณ 1,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ และ 1,200 ดอลลาร์สหรัฐฯ ตามลำดับ (คิดเป็นเงินบาท มีค่าระวางตู้ละ 34,160 และ 40,992 บาท ณ อัตราแลกเปลี่ยนช่วงเดือนมีนาคม ถึงกันยายน 2560 เฉลี่ย 34.16 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ) หรือลดลงตู้ละ 88 บาท และ 3,676 บาท ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ทิศทางการส่งออกยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามความต้องการของตลาด แม้ว่าต้นทุนการขนส่งผลไม้ทางเรือจะเพิ่มขึ้นในบางช่วงก็ตาม

3) การนำเข้า

ไทยมีการนำเข้ามังคุดสดจากอินโดนีเซีย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าเพื่อส่งออกต่อไปยังต่างประเทศ โดยเฉพาะสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยในปี 2557 - 2561 การนำเข้ามังคุดสดเพิ่มขึ้นจาก 227 ตัน มูลค่า 22.59 ล้านบาท ในปี 2557 เป็น 9,431 ตัน มูลค่า 197.39 ล้านบาท ในปี 2560 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 81.50 และร้อยละ 33.98 ต่อปี ตามลำดับ

ปี 2561 การนำเข้ามังคุดสดเพิ่มขึ้นจาก 6,093 ตัน มูลค่า 113.38 ล้านบาท ในปี 2560 ร้อยละ 54.78 และร้อยละ 74.10 ตามลำดับ เนื่องจากปริมาณผลผลิตลดลงจากปี 2560

ตารางที่ 10 การบริโภคภายในประเทศ การนำเข้าและการส่งออกมังคุดสดและผลิตภัณฑ์ ปี 2557 - 2562

ปี	การบริโภคภายในประเทศ	การนำเข้า		การส่งออก	
	(ตันสด)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
2557	93,813	277	22.59	195,837	4,835.37
2558	39,431	18,209	464.54	178,689	4,349.76
2559	57,187	13,046	291.14	143,226	4,308.73
2560	10,431	6,093	113.38	205,542	7,444.84
2561*	7,039	9,431	197.39	186,975	7,302.85
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	47.84	81.50	33.98	0.48	14.59
2562*	12,994	9,125	190.99	199,070	7,952.74

หมายเหตุ: * ประเมินการ ที่มา : จากการคำนวณ, กรมศุลกากร

2.1.7 ราคา

1) ราคาที่เกษตรกรขายได้

ราคาที่เกษตรกรขายได้ ปี 2557-2561 ราคามังคุดเกรดคละที่เกษตรกรขายได้เพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 20.18 บาท ในปี 2557 เป็นกิโลกรัมละ 43.57 บาท ในปี 2561 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 18.28 ต่อปี เนื่องจากเกษตรกร มีการรวมกลุ่ม เพื่อปรับปรุงคุณภาพของผลผลิต และดูแลเอาใจใส่สวนมังคุดเป็นอย่างดี ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพ รวมถึงการรวมกลุ่มประมวลมังคุดคุณภาพ จึงส่งผลให้ราคาที่เกษตรกรขายได้เพิ่มสูงขึ้น และปี 2561 ราคามังคุดเกรดคละที่เกษตรกรขายได้เพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 40.10 บาท ในปี 2560 ร้อยละ 8.65 ราคาขายส่งตลาดกรุงเทพฯ ปี 2557-2561 ราคาขายส่งมังคุดผิวมันเพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 24.58 บาท ในปี 2557 เป็น กิโลกรัมละ 52.89 บาท ในปี 2561 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.67 ต่อปี และปี 2561 ราคาขายส่งมังคุดผิวมันในตลาดกรุงเทพฯ เพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 39.28 บาท ในปี 2560 ร้อยละ 34.65 และราคาส่งออก ปี 2557-2561 ราคาส่งออกมังคุดสดและมังคุดแช่แข็งเพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 24.50 บาท และ 74.93 บาท ในปี 2557 เป็นกิโลกรัมละ 38.99 บาท และ 114.41 บาท ในปี 2561 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 14.20 และร้อยละ 17.12 ต่อปี ตามลำดับ และปี 2561 ราคาส่งออกมังคุดสดและมังคุดแช่แข็งเพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 36.19 บาท ในปี 2560 ร้อยละ 7.75 ขณะที่มังคุดแช่แข็งลดลงจากกิโลกรัมละ 130.55 บาท ในปี 2560 ร้อยละ 12.36 และเมื่อเปรียบเทียบราคาที่เกษตรกรขายได้กับต้นทุนการผลิต ซึ่งสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้วิเคราะห์ต้นทุนการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของภาคใต้ พบว่า ต้นทุนการผลิตมังคุดเกรดคละในภาพรวมของประเทศอยู่ที่ 15.33 บาท/กิโลกรัม

ตารางที่ 11 ราคามังคุดรายเดือน ที่เกษตรกรขายได้ที่สวน

หน่วย บาท/กก.

ปี	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เฉลี่ย ม.ค.- มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	เฉลี่ย ม.ย.- มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	เฉลี่ย ม.ค.- ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	เฉลี่ย ม.ค.-ธ.ค.
2550	-	-	-	-	14.68	14.80	10.13	12.81	9.06	4.96	8.03	9.84	-	-	-	9.84
2551	-	-	-	-	33.14	11.59	9.16	13.08	10.46	-	-	12.19	-	-	-	12.19
2552	-	-	-	-	52.80	15.36	7.98	13.67	6.95	4.89	6.17	9.81	-	-	-	9.81
2553	-	-	-	-	37.51	10.59	12.67	12.58	16.12	10.01	15.18	12.93	20.00	-	-	13.00
2554	-	-	-	-	78.33	45.84	13.88	33.27	13.47	15.07	-	25.01	-	-	-	25.01
2555	-	-	-	-	28.54	17.38	16.54	17.47	17.34	16.53	13.53	16.83	39.96	21.25	9.00	17.04
2556	9.50	13.00	-	10.87	37.00	20.77	12.75	23.85	12.82	13.90	11.43	18.90	19.00	-	-	18.90
2557	-	68.75	33.75	40.11	88.67	64.56	13.23	30.51	8.23	9.80	10.00	20.18	-	-	-	20.18
2558	-	-	-	0.00	79.68	73.29	37.37	49.18	27.01	15.40	11.14	35.10	9.81	-	-	34.87
2559	-	-	-	0.00	77.93	55.75	28.99	38.23	41.08	28.26	21.40	35.71	19.87	-	-	35.56
2560	-	-	-	0.00	171.35	77.92	45.54	58.42	14.23	22.06	33.93	40.10	-	-	-	40.10
2561	-	-	143.09	143.09	114.07	85.88	50.55	62.86	30.41	18.35	12.35	43.57	-	-	-	43.57
2562	-	-	55.67	55.67	47.28			51.42				51.42				51.42

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, เมษายน 2562

2) ราคาขายส่งตลาดกรุงเทพฯ

ปี 2557 - 2561 ราคาขายส่งมังคุดผิวมันเพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 24.58 บาท ในปี 2557 เป็น กิโลกรัมละ 52.89 บาท ในปี 2561 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.67 ต่อปี

ปี 2561 ราคาขายส่งมังคุดผิวมันในตลาดกรุงเทพฯ เพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 39.28 บาท ในปี 2560 ร้อยละ 34.65

3) ราคาส่งออก

ปี 2557 - 2561 ราคาส่งออกมังคุดสดและมังคุดแช่แข็งเพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 24.50 บาท และ 74.93 บาท ในปี 2557 เป็นกิโลกรัมละ 38.99 บาท และ 114.41 บาท ในปี 2561 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 14.20 และร้อยละ 17.12 ต่อปี ตามลำดับ

ปี 2561 ราคาส่งออกมังคุดสดและมังคุดแช่แข็งเพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 36.19 บาท ในปี 2560 ร้อยละ 7.75 ขณะที่มังคุดแช่แข็งลดลงจากกิโลกรัมละ 130.55 บาท ในปี 2560 ร้อยละ 12.36

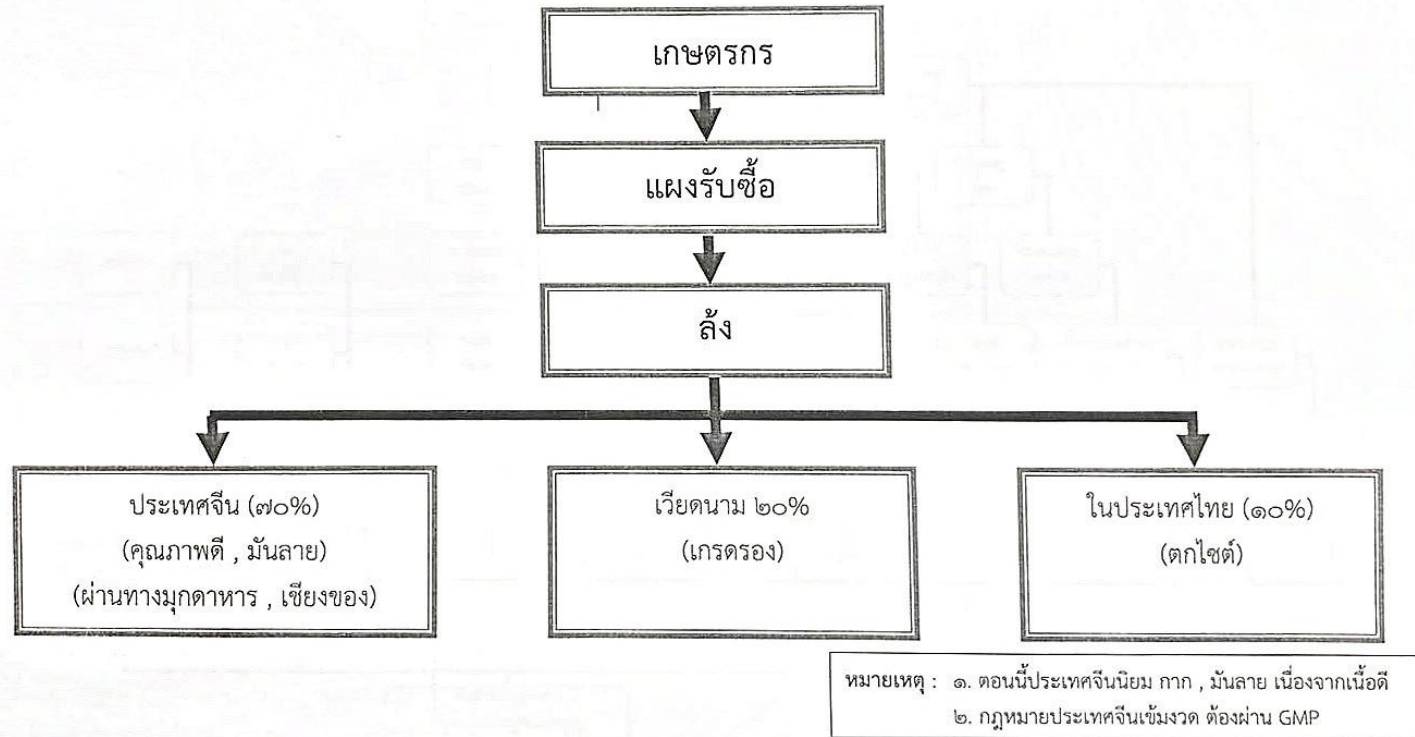
ตารางที่ 12 ราคาที่เกษตรกรขายได้ราคาขายส่ง และราคาส่งออกมังคุด ปี 2557 – 2561

หน่วย: บาท/กิโลกรัม

ปี	ราคาที่เกษตรกร ขายได้ ^{1/}	ราคาขายส่ง ตลาด กรุงเทพฯ ^{2/}	ราคาส่งออก ^{3/}	
	เกรดคละ	มังคุดผิวมัน	มังคุดสด	มังคุดแช่แข็ง
2557	20.18	24.58	24.50	74.93
2558	34.87	35.73	24.28	62.65
2559	35.56	46.57	29.92	93.37
2560	40.10	39.28	36.19	130.55
2561*	43.57	52.89	38.99	114.41
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	18.28	17.67	14.20	17.12

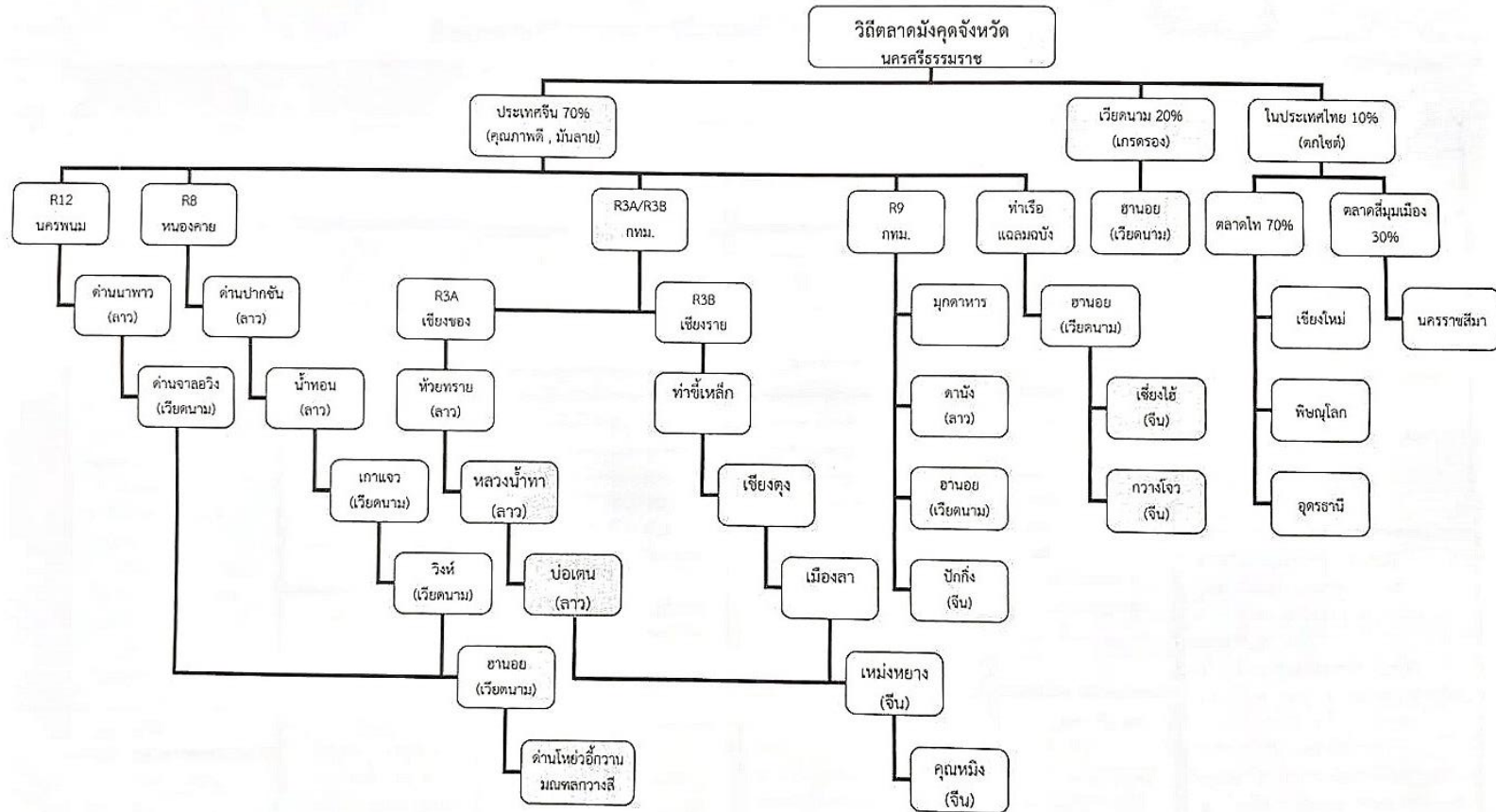
หมายเหตุ: * ประมาณการ ที่มา : ^{1/} สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ^{2/} กรมการค้าภายใน ^{3/} จากการคำนวณ

2.1.7 วิธีตลาด

ภาพที่ 2 วิธีการตลาดมังคุดจังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาพที่ 3 วิธีการตลาดม้งคุดจังหวัดนครศรีธรรมราช

ในส่วนของการรวบรวมผลผลิตและการรับซื้อผลผลิตในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีสถาบันเกษตรกรที่รวบรวมผลไม้นในพื้นที่จังหวัด 12 แห่ง ปริมาณผลผลิตที่สามารถรวบรวมได้ รวม 5,150 ตัน และมีจำนวนกลุ่มรวบรวมผลไม้นแต่ละอำเภอ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช 22 กลุ่ม และผู้ประกอบการรับซื้อผลไม้นในพื้นที่จังหวัดจังหวัดนครศรีธรรมราช 32 ราย รายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ 13 สถาบันเกษตรกรที่รวบรวมผลไม้นในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ที่	ชื่อสถาบัน	ที่ตั้ง				ผู้ประสานงาน	เบอร์โทรศัพท์	สินค้า	ปริมาณ (ตัน)	วิธีการขาย	การสนับสนุนของหน่วยงาน
		เลขที่	หมู่	ตำบล	อำเภอ						
1	สหกรณ์การเกษตรพรหมคีรี จำกัด	59/7	9	พรหมคีรี	พรหมคีรี	ยุพดี จิตผ่อง อำไพ	0831737900	มังคุด	2,000	พ่อค้าส่งออก/ เครือข่าย/ขายตรง	เงินทุน/อุปกรณ์
2	สหกรณ์การเกษตรลานสกา จำกัด	95	4	ท่าดี	ลานสกา	ภานุรัตน์ มัชฌิ กะ	075391031	มังคุด	100	เครือข่ายสหกรณ์	เงินทุน/อุปกรณ์
3	สหกรณ์ สกต. ชกส. นครศรีธรรมราช จำกัด	41/12	4	โพธิเสด็จ	เมือง	โสภา นารีพล	0813704872	มังคุด	1,000	ขายตรง/เครือข่าย สกต.	เงินทุน/คู่มือ/ อุปกรณ์
4	สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวัง ลุง จำกัด	105/3	1	ทอนหงส์	พรหมคีรี	สมศักดิ์ พละศึก	0916026741	มังคุด	500	ประมูล	เงินทุน/อุปกรณ์
5	สหกรณ์การเกษตรพระพรหม จำกัด	107/7	7	นาพรุ	พระพรหม	วิมลรัตน์ วรรณ ศักดิ์	0867417875	มังคุด	400	พ่อค้าส่งออก//คู ่มือ/ค่าในจังหวัด	เงินทุน/อุปกรณ์
6	สหกรณ์การเกษตรเขาน้อย จำกัด	100/3	5	ร้อนพิบูลย์	ร้อนพิบูลย์	สมศักดิ์ หนูเสื่อ	084-0513107	มังคุด	100	เครือข่าย สกต.	เงินทุน/อุปกรณ์

ตารางที่ 13 สถาบันเกษตรกรที่รวบรวมผลไม้ในจังหวัดนครศรีธรรมราช (ต่อ)

ที่	ชื่อสถาบัน	ที่ตั้ง				ผู้ประสานงาน	เบอร์โทรศัพท์	สินค้า	ปริมาณ (ตัน)	วิธีการขาย	การสนับสนุน ของหน่วยงาน
		เลขที่	หมู่	ตำบล	อำเภอ						
7	สหกรณ์เครดิตยูเนียนศูนย์กลาง ละฮาย จำกัด	32	8	ละฮาย	ฉวาง	จิณห์นิภา วงศ์ สวัสดิ์	0929678161	มังคุด	250	คู่ค้า/สกต	เงินทุน/อุปกรณ์
8	สหกรณ์การเกษตรพิปูน จำกัด	188	7	เขาพระ	พิปูน	สุทัศน์ ถวาย	0810864635	มังคุด	200	เครือข่าย สกต.	เงินทุน/อุปกรณ์
9	กลุ่มเกษตรกรทำสวนยางค่อม	109	9	ยางค่อม	พิปูน	พิมภา บำรุง ทรัพย์	0828118445	มังคุด	250	เครือข่าย สกต.	เงินทุน/อุปกรณ์
10	สหกรณ์การเกษตรท่าศาลา จำกัด	17	3	ไทยบุรี	ท่าศาลา	นายเจริญ เพชร นิล	0878838233	มังคุด	100	เครือข่าย สกก.พรหมคีรี	เงินทุน/อุปกรณ์
11	สหกรณ์การเกษตรสิชล จำกัด	90	10	ทุ่งปรัง	สิชล	กมลวรรณ ชุน หนู	0616564442	มังคุด	100	เครือข่าย สกก.พรหมคีรี	เงินทุน/อุปกรณ์
12	สหกรณ์การเกษตรพัฒนาชนบท นบพิตา จำกัด	1-พ.ค.	2	กรุงชิง	นบพิตา	สมสารถ คง เพชร	0978235089	มังคุด	150	เครือข่าย สกก.พรหมคีรี	เงินทุน/อุปกรณ์
	รวม								5,150		

ตารางที่ 14 กลุ่มรวบรวมผลไม้แต่ละอำเภอ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ที่	ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่			ผู้ประสานงาน เบอร์โทร	เบอร์โทร	สินค้า	ปริมาณ ต่อปี (ตัน)	วิธีการกระจาย ผลผลิต	การสนับสนุนของ หน่วยงานรัฐ
		หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ						
1	กลุ่มมังคุดคุณภาพบ้านน้ำ ดำ		นางหลง	ชะอวด	นายอรุณ บุญวงศ์	090 9252644	มังคุด	200	ประมูลราคา	อุปกรณ์ ตะกร้า
2	กลุ่มมังคุดคุณภาพบ้านห้วย ลึก		ท่าเสม็ด	ชะอวด	นายบัญญัติ วงศ์พลาย	0862819033	มังคุด		ประมูลราคา	
3	กลุ่มมังคุดคุณภาพบ้านสี่กั๊ก	4	เกาะขันธุ์	ชะอวด	นางนัฐพร สุวรรณปาก แพรก	0872705558	มังคุด	220	ประมูลราคา	
4	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มมังคุดชะ อวดพัฒนา	10	เกาะขันธุ์	ชะอวด	นายเสถียร มูลสิเกิด	0926024800	มังคุด		ประมูลราคา	
5	กลุ่มมังคุดควนดินแดง สัมพันธ์		เกาะขันธุ์	ชะอวด	นางจินตนา จุลสุวรรณ	0810915128	มังคุด		ประมูลราคา	
7	กลุ่มเกษตรกรบ้านวังลุง		ทอนหงส์	พรหมคีรี			มังคุด		ประมูลราคา	
8	วิสาหกิจชุมชนศูนย์รวบรวม และพัฒนาผลผลิตมังคุดเพื่อ การส่งออกบ้านอ้ายเสา	5	ทุ่งโพธิ์	จุฬาภรณ์			มังคุด		ประมูลราคา	
6	กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่	1,2,4, 6,8	ทอนหงส์	พรหมคีรี			มังคุด	284	ประมูลราคา	

ตารางที่ 14 ข้อมูลกลุ่มรวบรวมผลไม้แต่ละอำเภอ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช (ต่อ)

ที่	ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่			ผู้ประสานงาน เบอร์โทร	เบอร์โทร	สินค้า	ปริมาณ ต่อปี (ตัน)	วิธีการกระจาย ผลผลิต	การสนับสนุนของ หน่วยงานรัฐ
		หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ						
7	แปลงใหญ่มังคุดลานสกา		ลานสกา	ลานสกา			มังคุด	699	ประมูลราคา	
8	แปลงใหญ่มังคุดตำบลทุ่งโพธิ์		ทุ่งโพธิ์	จุฬาภรณ์			มังคุด	302		
9	แปลงใหญ่มังคุดตำบลละอาย		ละอาย	ฉวาง			มังคุด	237		
10	แปลงใหญ่มังคุดชะอวด		ท่าเสม็ด	ชะอวด			มังคุด	598		
11	แปลงใหญ่มังคุดบ้านสวนขัน		สวนขัน	ช้างกลาง			มังคุด	431		
12	แปลงใหญ่มังคุดโมคลาน		โมคลาน	ท่าศาลา			มังคุด	353		
13	แปลงใหญ่มังคุดตำบลถ้ำใหญ่		ถ้ำใหญ่	ทุ่งสง			มังคุด	229		
14	แปลงใหญ่มังคุดตำบลพรหม โลก		พรหมโลก	พรหมคีรี			มังคุด	266		
15	แปลงใหญ่มังคุดตำบลนาเรียง		นาเรียง	พรหมคีรี			มังคุด	417		
16	แปลงใหญ่มังคุดตำบลท้าย สำเภา		ท้ายสำเภา	พระ พรหม			มังคุด	203		
17	แปลงใหญ่มังคุดตำบลยางค้อม		ยางค้อม	พิปูน			มังคุด	315		
18	แปลงใหญ่มังคุดกำแพงเขา	1,2,3	กำแพงเขา	เมือง			มังคุด	379		

ตารางที่ 14 ข้อมูลกลุ่มรวบรวมผลไม้แต่ละอำเภอ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช (ต่อ)

ที่	ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่			ผู้ประสานงาน เบอร์ โทร	เบอร์โทร	สินค้า	ปริมาณ ต่อปี (ตัน)	วิธีการกระจาย ผลผลิต	การสนับสนุนของ หน่วยงานรัฐ
		หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ						
19	แปลงใหญ่มังคุดตำบลร้อน พิบูลย์		ร้อนพิบูลย์	ร้อนพิบูลย์			มังคุด	327		
20	แปลงใหญ่มังคุดตำบลเปลี่ยน		เปลี่ยน	ลิขล			มังคุด	342		
21	แปลงใหญ่มังคุดตำบลสี่ขีด	2,5,7, 8,13	สี่ขีด	ลิขล			มังคุด	335		
22	แปลงใหญ่มังคุดตำบลเทพ ราช	1-5,8, 11,12	เทพราช	ลิขล			มังคุด	328		

ตารางที่ 15 ผู้ประกอบการรับซื้อผลไม้ในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช

ชื่อกิจการ	ชื่อเจ้าของกิจการ	ที่ตั้ง	แรงงาน (คน)	ปริมาณรับซื้อ/ วัน (ตัน)
เจีนา	น.ส.รัตนา บุรณะชัยคีรี	217 หมู่ 2 ต.โพธิ์เสด็จ อ.เมือง	400	180
บ.ลินไทย	นายสุชาติ จินตนาณฤมิตร	183/7 หมู่ 4 ต.โพธิ์เสด็จ อ.เมือง	45	40
ICK	น.ส.วิมลวรรณ โพธิวิจิตร	หมู่ 1 ต.โพธิ์เสด็จ อ.เมือง	100	-
น้องธีร์ (เฮีย ปอ)	นายปองภพ วรรณนุรักษ์	หมู่ 1 ต.โพธิ์เสด็จ อ.เมือง	120	40
YONG 468	นายพิมล เผือกแสน	หมู่ 1 ต.โพธิ์เสด็จ อ.เมือง	46	-
แอ้ว	นางพิมพรภัส อยู่สวัสดิ์	หลังป้อมสี่แยกเบญจมา อ.เมือง	14	-
เขาวลิตี	นายเขาวลิตี หันช่อ	134/9 หมู่ 1 ต.โพธิ์เสด็จ อ.เมือง	70	20
เดชนะ	นายเดชนะ เท่งเจียว	182 หมู่ 7 ต.กำแพงเขา อ.เมือง		-
อาร์ที เพชรบุรี		136 หมู่ 5 ต.ท่าจิว อ.เมือง	16	10
S&S	น.ส.เหมย แซ่สวี่	5/7 หมู่ 3 ต.พรหมโลก อ.พรหมคีรี		-
เล็กราตรี	นายสมชาติ เนื่องจำนงค์	27 หมู่ 4 ต.พรหมโลก อ.พรหมคีรี		-
หมิง หยอง	น.ส.รัตนปริตา ชีวินวรกุล	หมู่ 4 ต.พรหมโลก อ.พรหมคีรี	10	-
สวนสหพันธ์	นายชำนาญพงษ์ ศรีพันธ์	77 หมู่ 2 ต.บ้านเกาะ อ.พรหมคีรี	40	-
บ.ชินฮั่ว		39/3 หมู่ 5 ต.ทอนหงส์ อ.พรหมคีรี	15	-
แต-ตอง	น.ส.ธัญชุ ชูชีพ	6/12 หมู่ 4 ต.ทอนหงส์ อ.พรหมคีรี	40	60
เจีประณีต	น.ส.จิตอนงค์ จิตเสาวลักษณ์	59/2 หมู่ 9 ต.ทอนหงส์ อ.พรหมคีรี	36	30
บ.ทองศรี รุ่งโรจน์	น.ส.พันชิตา ชัยะธนพงษ์	58/7 หมู่ 9 ต.ทอนหงส์ อ.พรหมคีรี	60	30
มะเหมี่ยว	นายมาเหมี่ยว พงษ์ธนาอำนวย	ตลาดดอนคา หมู่ 2 ต.ทอนหงส์ อ.พรหมคีรี	45	22

ตารางที่ 15 ผู้ประกอบการรับซื้อผลไม้ในพื้นที่จังหวัดจันทนนครศรีธรรมราช (ต่อ)

ชื่อกิจการ	ชื่อเจ้าของกิจการ	ที่ตั้ง	แรงงาน (คน)	ปริมาณรับซื้อ/วัน (ตันX
แดง-นริศ	นางสุรีย์ เอี่ยมประเสริฐ	73 หมู่ 2 ต.นาแหร่ง อ.นบพิตำ	100	
ฟ้าหลังฝน	นางอักษร ชนะสิทธิ์	57/3 หมู่ 9 ต.นาแหร่ง อ.นบพิตำ	80	60
นายนเรศ	นายนเรศ สาหร่าย	72 หมู่ 3 ต.นาแหร่ง อ.นบพิตำ	80	30
บริษัท K A F	น.ส.ดลยา เจนทะเล	241/1 ม.7 ต.ท่าดี อ.เมือง	100	
ชนะเมศร์	นายชนะเมศร์ ทวีอภิรติประชา	208 หมู่ 2 ต.ท่าดี อ.ลานสกา	35	30
อาซง	นายสุรินทร์ ภัทรเสถียรชัย	142/3 หมู่ 4 ต.ท่าดี อ.ลานสกา	80	40
บ.หง ใต้ หยาง 2013	นางภรนิตา สนธิเมือง	288/1 หมู่ 5 ต.ขุนทะเล อ.ลาน สกา	80	40
กำนันโต	นายบุญมี ศิริพร	142/1 หมู่ 4 ต.ท่าดี อ.ลานสกา	80	20
เจ้าทราย	นางบุษรินทร์ นราภร	142/1 หมู่ 4 ต.ท่าดี อ.ลานสกา		-
บริษัท A P E	นายนิษกันธ์ ยิ่งสุข	194 หมู่ 5 ต.สระแก้ว อ.ท่าศาลา	100	50
เจ็ดตุ๊กโตเกี้ยว	นางนิภาพร สุทิน	75/1 หมู่ 1 ต.สระแก้ว อ.ท่าศาลา	20	35
หจก.วิจิตร กรูป		19/9 หมู่ 6 ต.ลิซล อ.ลิซล		
นายมลฑล	นายมลฑล ธราพร	สหกรณ์ฝักและผลไม้ อ.ร่อนพิบูลย์	70	100
บลีมี ผลไม้ อิมพอร์ต เอ็ก พอร์ต	คนจีน	สกก.พรหมคีรี 59/7 หมู่ 9 ต.ทอน หงษ์		

2.1.8 องค์ความรู้เกี่ยวกับมังคุด

2.1.8.1 สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับมังคุด

- 1) พื้นที่ไม่มีน้ำท่วมขัง มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 0-650 เมตร มีความลาดเอียงประมาณ 1-3 เปอร์เซ็นต์ แต่ไม่ควรเกิน 15 เปอร์เซ็นต์ การคมนาคมสะดวก ขนส่งผลผลิตได้รวดเร็ว
- 2) ดินร่วนปนทราย ความอุดมสมบูรณ์สูง ระบายน้ำดี หน้าดินลึกมากกว่า 50 เซนติเมตร ระดับน้ำใต้ดินลึกมากกว่า 75 เซนติเมตร ค่าความเป็นกรดต่างของดินระหว่าง 5.5-6.5
- 3) อากาศร้อนชื้น อุณหภูมิที่เหมาะสมประมาณ 10-46 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์มากกว่า 30 เปอร์เซ็นต์
- 4) ปริมาณน้ำฝนมากกว่า 2,000 มิลลิเมตรต่อปี การกระจายตัวของฝนดี มีช่วงแล้งต่อเนื่องน้อยกว่า 3 เดือนต่อปี
- 5) มีน้ำสะอาดเพียงพอตลอดทั้งปี (ประมาณ 600-800 ลูกบาศก์เมตรต่อไร่) ไม่มีสารอินทรีย์และสารอนินทรีย์ที่มีพิษปนเปื้อน ค่าความเป็นกรดต่างของน้ำระหว่าง 6.0-7.5 มีสารละลายเกลือไม่มากกว่า 1.4 มิลลิโหม์ต่อเซนติเมตร

2.1.8.2 การปลูก

- 1) การเตรียมดิน
  - (1) พื้นที่ดอน ไถพรวน ปรับพื้นที่ให้เรียบและขุดร่องระบายน้ำหากมีปัญหา น้ำท่วมขัง ถ้าเป็นพื้นที่ดอนที่เคยปลูกไม้ยืนต้นมาก่อน ไม่ต้องไถพรวน
  - (2) พื้นที่ลุ่ม
    - พื้นที่มีน้ำท่วมขังไม่มาก นำดินมาเทกองตามผังปลูก สูงประมาณ 1.0-1.5 เมตร แล้วปลูกมังคุดบนสันกลางของกองดิน
    - พื้นที่มีน้ำท่วมขังมาก ยกร่องสวนให้มีขนาดสันร่องกว้างไม่น้อยกว่า 6 เมตร ร่องน้ำกว้าง 1.5 เมตร ลึก 1 เมตร มีระบบระบายน้ำเข้า-ออกเป็นอย่างดี
- 2) การเลือกต้นพันธุ์ เลือกต้นพันธุ์ที่ได้จากการเพาะเมล็ด มีความสมบูรณ์แข็งแรง อายุไม่น้อยกว่า 2 ปี หรือมีความสูงมากกว่า 30 เซนติเมตร มีระบบรากสมบูรณ์ ไม่ขาดหรืองอ
- 3) ระยะปลูก
  - (1) ระบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส หรือสามเหลี่ยมด้านเท่า ระยะปลูกระหว่างแถวและต้น 8 x 8 เมตร หรือ 10 x 10 เมตร
  - (2) ระบบแถวกว้างต้นชิด ระยะปลูกระหว่างแถวและต้น 8 x 3 เมตร หรือ 10 x 5 เมตร

(3) แบบเตรียมหลุมปลูก

- ขุดหลุมกว้าง ยาว ลึก ประมาณ 50 x 50 x 50 เซนติเมตร
- ผสมดินปลูกด้วยหญ้าแห้ง ปุ๋ยคอก และปุ๋ยเคมี
- ตากดินไว้ระยะหนึ่งจนดินยุบตัวคงที่ เติมดินผสมลงไปอีกจนเต็ม
- ปลูกต้นพันธุ์ในหลุมให้รอยต่อระหว่างต้นพันธุ์และต้นตออยู่สูงกว่า

ระดับดิน กลบดินรอบต้นพันธุ์ให้แน่น

- ผูกยึดต้นกล้ามัดคูดติดกับไม้หลักเพื่อป้องกันการโยกคลอนของต้น

(4) แบบนั่งแท่นหรือยกโคน

- ไม่ต้องขุดหลุมปลูก
- วางต้นพันธุ์ แล้วขุดดินมากลบจนอยู่ในระดับเดียวกับผิวดินของต้น

พันธุ์ ในลักษณะลาดเอียงออกไปโดยรอบรัศมีประมาณ 1 เมตร กลบดินให้แน่น

- พรวนดินและขุดดินเพื่อขยายโคนปีละ 1 ครั้งจนเริ่มให้ผลผลิตจึงหยุด

4) การดูแลรักษา การพรางแสงสำหรับต้นเล็ก ใช้วัสดุธรรมชาติ เช่น ทางมะพร้าวปัก

เป็นกระจงครอบต้นมังคุด หรือใช้ตาข่ายพรางแสง หรือปลูกต้นไม้โตเร็วระหว่างแถวมังคุด ให้มีระยะห่างระหว่างต้นของไม้โตเร็วที่สามารถแผ่ทรงพุ่มพรางแสงให้ต้นมังคุดได้ประมาณ 30-40 เปอร์เซ็นต์ เช่น กล้าย และทองหลาง เป็นต้น

5) การให้ปุ๋ย

(1) ปุ๋ยคอก อัตราเป็นบุงกีต่อต้น (2.25 กิโลกรัม = 1 บุงกี) คิดเป็น 2 เท่าของเส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่ม (เมตร) ต่อการใส่ 1 ปี แบ่งใส่ 2 ครั้ง

(2) ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 อัตราเป็นกิโลกรัมต่อต้นต่อปี เท่ากับเส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่ม (เมตร) เช่น ต้นที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางทรงพุ่ม 1 เมตร ใช้ปุ๋ย 1 กิโลกรัม โดยแบ่งใส่ 2-4 ครั้ง

6) วิธีการใส่ปุ๋ย

(1) แบบเตรียมหลุมปลูก ให้แบ่งปุ๋ยครึ่งแรกรองก้นหลุมทั้งปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมี การใส่ปุ๋ยครั้งต่อไปปฏิบัติเช่นเดียวกันทั้งปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมี ใส่โดยการโรยรอบต้น ให้ปุ๋ยห่างโคนต้นประมาณ 30 เซนติเมตร แล้วพรวนดินกลบปุ๋ย การใส่ในครั้งต่อไปให้โรยปุ๋ยบริเวณรอยขอบของการพรวนดินกลบปุ๋ยในครั้งแรกแล้วพรวนดินกลบปุ๋ยในลักษณะของการขยายวงรอบต้นออกไป

(2) แบบนั่งแท่นหรือยกโคน ให้ปุ๋ยครั้งแรกเมื่อต้นมังคุดแตกใบอ่อนครั้งแรกแล้ว การใส่ปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมีปฏิบัติเช่นเดียวกัน โดยวิธีการโรยรอบต้นห่างจากโคนต้นประมาณ 30 เซนติเมตร แล้วพรวนดินกลบปุ๋ย การใส่ปุ๋ยครั้งต่อไป ให้โรยปุ๋ยบริเวณรอยขอบของการพรวนดินกลบปุ๋ยในครั้งแรก แล้วพรวนดินกลบปุ๋ยในลักษณะของการขยายวงรอบต้นออกไป

7) การให้น้ำ

- (1) ระบบการให้น้ำที่เหมาะสม ใช้ระบบการให้น้ำแบบหัวเหวี่ยงเล็ก
- (2) ความต้องการน้ำของมังคุดต้นเล็ก ประมาณ 0.6 เท่าของค่าอัตราการระเหยน้ำ (มิลลิเมตร/วัน) คูณด้วยพื้นที่ใต้ทรงพุ่ม เช่น ในภาคตะวันออก เมื่ออัตราการระเหยน้ำวันละ 3.8-5.7 มิลลิเมตร มีพื้นที่ใต้ทรงพุ่ม 1 ตารางเมตร เท่ากับการให้น้ำ 2.3-3.4 ลิตรต่อต้นต่อวัน
- 8) การตัดแต่งและควบคุมทรงพุ่ม มังคุดต้นเล็กไม่จำเป็นต้องตัดแต่งกิ่ง นอกจากตัดกิ่งด้านล่างให้สูงจากพื้นดินประมาณ 50 เซนติเมตร และกิ่งที่ซ้อนทับกันจนแน่นที่บอออก

2.1.8.3 โรคที่สำคัญของมังคุด

- 1) โรคใบจุด สาเหตุ เชื้อรา ลักษณะอาการ ใบอ่อนเป็นจุดแผลสีน้ำตาล รูปร่างไม่แน่นอน ต่อมาบริเวณกลางแผลมีสีเทา เมื่อแผลขยายใหญ่ขึ้นจะทำให้ใบแห้ง มีผลกระทบต่อการสังเคราะห์แสงของใบ ทำให้ความสมบูรณ์ต้นลดลง ช่วงเวลาระบาด ในช่วงฝนตกชุก ระยะใบอ่อนถึงเพสลาด การป้องกันกำจัด ฟันคาร์เบนดาซิม 50 % WP อัตรา 10-15 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร
- 2) โรคจุดสนิม สาเหตุ สาหร่าย ลักษณะอาการ เป็นจุดนูนกลม ลักษณะคล้ายขนละเอียดบนใบ เริ่มแรกมีสีเขียว ต่อมาเป็นสีสนิม ช่วงเวลาระบาด เมื่อความชื้นในบรรยากาศสูง การป้องกันกำจัด ฟันด้วยคอปเปอร์ออกไซด์คลอไรด์ 80 % WP อัตรา 50 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร
- 3) แมลงและไรศัตรูที่สำคัญ
  - (1) หนอนกินใบอ่อน ลักษณะและการทำลาย ตัวเต็มวัยเป็นผีเสื้อกลางคืน ขนาด 3.0-4.5 เซนติเมตร หนอนมีขนาดประมาณ 2.5-3.5 เซนติเมตร สีเขียวแกมเหลือง เหมือนกับสีของใบอ่อน มังคุด กัดกินใบอ่อนในเวลาากลางคืน ทำให้เสียพื้นที่ใบในการสังเคราะห์แสง มังคุดเจริญเติบโตช้า ช่วงเวลาระบาด ระยะแตกใบอ่อน การป้องกันกำจัดโดยการ ฟันคาร์บาริล 85 % WP อัตรา 50 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร
  - (2) หนอนซอนใบ ลักษณะและการทำลาย ตัวเต็มวัยเป็นผีเสื้อกลางคืนขนาดเล็ก 2.2-3.0 มิลลิเมตร หนอนมีขนาดประมาณ 3 มิลลิเมตร สีน้ำตาลปนแดง ทำลายเฉพาะใบอ่อน โดยหนอนซอนเข้าไปอยู่ระหว่างผิวใบ ทำทางเดินและอาศัยเจริญเติบโตอยู่ภายในระหว่างผิวใบทั้ง 2 ด้าน ใบที่ถูกทำลายจะเห็นเป็นทางเดินของหนอนคดเคี้ยวไปมา ใบหงิกงอ ไม่เจริญเติบโต ช่วงเวลาระบาด ระยะแตกใบอ่อน การป้องกันกำจัด ฟันสารเคมี 2 ครั้ง ห่างกัน 10 วัน โดยใช้คาร์บาริล 85 % WP อัตรา 50 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร
  - (3) เพลี้ยไฟ ลักษณะและการทำลาย เป็นแมลงขนาดเล็ก 0.7-1.0 มิลลิเมตร สีเหลือง หรือสีน้ำตาลอ่อน เคลื่อนไหวรวดเร็ว ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบอ่อน ดอก และผล ทำให้ใบแคระแกร็น แห้ง และไหม้ ส่วนผลเจริญเติบโตช้า ผิวผลมีรอยขรุขระเป็นขี้กลาก ช่วงเวลาระบาด ระยะแตกใบอ่อน ดอก และผลอ่อนในช่วงอากาศแห้งแล้ง การป้องกันกำจัด ฟันอิมิดาโคลพริด 10 % เอสแอล อัตรา 10 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ ฟิโพรนิล 5 % เอสซี อัตรา 10 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หรือไซเพอร์เมทริน/ โฟซาโลน 6.25%/22.5% อีซี อัตรา 40 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หรือคาร์โบซัลแฟน

20 % อีซี อัตรา 50 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร จากนั้นให้สำรวจเพลี้ยไฟ หลังพ่นครั้งแรก 1 สัปดาห์ หากยังพบปริมาณเพลี้ยไฟเกิน 1 ตัวต่อยอด ต้องพ่นสารเคมีซ้ำอีกครั้ง และควรสลับการใช้สารเคมีชนิดอื่น เพื่อป้องกันแมลงสร้างความต้านทาน

(4) ไรแดง ลักษณะและการทำลาย มีขนาดเล็กมาก สีน้ำตาลแดง เคลื่อนไหวไปมา มักระบาดควบคู่กับเพลี้ยไฟ ไรแดงจะดูดกินน้ำเลี้ยงที่ยอด ดอก และผลอ่อน ทำให้ดอก และผลอ่อนแห้ง ร่วงหรือเจริญเติบโตช้า มีผิวกร้าน ช่วงเวลาระบาด ช่วงอากาศแห้งแล้ง การป้องกันกำจัด พ่นด้วยโพรพาร์โกด์ 30 % ดับบลิวพี อัตรา 30 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือเฮกซีโทอะซอกซ์ 2 % อีซี อัตรา 40 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร

2.1.8.4 การป้องกันกำจัดวัชพืช

1) วัชพืชฤดูเดียว เช่น หญ้าขจรจบ หญ้าตีนนก เป็นต้น ตัดวัชพืชให้สั้นทุก 2-3 เดือน ด้วยเครื่องตัดหญ้าแบบต่าง ๆ หรือใช้สารกำจัดวัชพืช เช่น พาราควอท 27.6 % เอสแอล อัตรา 75-150 มิลลิลิตรผสมน้ำ 20 ลิตร พ่นให้ทั่วในพื้นที่ 1 ไร่หลังวัชพืชงอก เมื่อวัชพืชกำลังเจริญเติบโต และมีใบมาก และควรพ่นก่อนวัชพืชออกดอก ขณะพ่นควรมีแดดจัด ลมสงบ ระวังละอองสารสัมผัสใบและต้นมังคุด

2) วัชพืชข้ามปี เช่น หญ้าคา หญ้าชันกาด หัวหมู เป็นต้น ตัดวัชพืชให้สั้นทุก 1-2 เดือน ด้วยเครื่องตัดหญ้าแบบต่าง ๆ หรือใช้สารกำจัดวัชพืช เช่น ไกลโฟเสท 48 % เอสแอล อัตรา 150-200 มิลลิลิตร หรือกลูโฟซิเนตแอมโมเนีย 15 % เอสแอล อัตรา 250-500 มิลลิลิตรผสมน้ำ 20 ลิตร พ่นให้ทั่วในพื้นที่ 1/4 ไร่ วิธีการพ่นและข้อควรระวัง เช่นเดียวกับการใช้ในวัชพืชฤดูเดียว

2.1.8.5 การเก็บเกี่ยว

1) วิธีเก็บมังคุด การเก็บเกี่ยวอย่างถูกวิธี ยึดหลักให้มังคุดข้าน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ จะช่วยรักษาคุณภาพไว้ได้มาก เพราะผลมังคุด หากได้รับความกระทบกระเทือน เช่น ตกลงพื้นด้วยระยะเพียง 20 เซนติเมตร ในเวลาต่อมาผลจะแข็งและทำให้เนื้อเสียนบริโภคไม่ได้ หรือใช้ดัชนีการเก็บเกี่ยวจากระดับสีของมังคุด ในปัจจุบันเครื่องมือที่เกษตรกรใช้เก็บมังคุด มีอยู่หลายรูปแบบ ดังนี้

(1) ใช้จำปาซอย ทำจากไม้ไผ่ผ่าเป็น 5 แฉก ควรลบเหลี่ยมที่ปลายจำปาด้วย เพื่อป้องกันผลเกิดรอยแผล สอยมังคุดได้ครั้งละ 1-3 ลูก ต้องระวังอย่าให้ปลายไม้ตะแครง จะทำให้ผลมังคุดร่วงหล่นเสียหายง่าย วิธีนี้เก็บได้ช้าและค่อนข้างยุ่งยาก

(2) เครื่องเกี่ยวแบบลูกกาแพที่กรมวิชาการเกษตรทำขึ้น สามารถเก็บเกี่ยวได้ครั้งละ 5-7 ลูก ค่อนข้างจะปลอดภัยต่อการบอบช้ำ แต่ปัญหายุ่งยากคือ เครื่องมือชนิดนี้จะหนัก เป็นปัญหาสำหรับการขึ้นต้นเก็บ ใช้ลูกกาแพเก็บเกี่ยว ซึ่งมีอยู่ 2 ชนิด

- ชนิดขอบกลม ชนิดนี้ก็สามารถเก็บเกี่ยวได้ครั้งละ 3-5 ลูก แต่มีข้อเสียคือไม่สามารถชนเข้าไปสอยบริเวณซอกกิ่งแคบๆ ได้ และยังทำให้กิ่งมังคุดหักอีกด้วย

- ชนิดขอรูปไข่ ชนิดนี้เกษตรกรนิยมใช้กันมาก โดยเฉพาะในแถบตำบล
ตรอกนอง อำเภอ ชลบุรี จังหวัดชลบุรี ข้อดีของชนิดนี้คือ มีน้ำหนักเบา และสามารถเก็บผลในบริเวณกิ่ง
แคบๆ ได้ และไม่ทำให้ กิ่งมั่งคุดหักติดมากับลูก

(3) เครื่องเก็บเกี่ยวชนิดใหม่ของเกษตรกรที่ตำบลคลองนารายณ์ อำเภอเมือง
จังหวัดชลบุรี สามารถเก็บเกี่ยวมังคุดได้ครั้งละ 4-5 ลูก สะดวกในการขนเข้าไปเก็บตามกิ่งต่างๆ และไม่
ทำให้ กิ่งมั่งคุดหักติดมากับลูก

(4) ใช้ถุงผ้า (ย่าม) หรือตะกร้าขึ้นเก็บ วิธีนี้จะใช้เด็กตัวเล็กๆ หิ้วตะกร้า หรือ
สะพายถุงย่ามขึ้นไปเก็บ การเก็บเกี่ยวโดยวิธีนี้ผลมังคุดจะเสียหายน้อย

2) วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว

(1) ควรทำความสะอาดโดยการล้างน้ำ เพื่อชำระฝุ่นละอองและคราบต่างๆ ที่ติด
มากับผล

(2) ผึ่งให้แห้ง หรือแช่ดิวผลให้สะอาด

(3) สำหรับมังคุดที่จะส่งจำหน่ายต่างประเทศ ควรแช่ผลมังคุดในสารละลายของ
เบนโนมีล (เบนเลท) ในอัตรา 1 กรัมต่อน้ำ 1 ลิตร หรือไฮอาเบนดาโซล (พرونโต 40) อัตรา 1.25 กรัมต่อ
น้ำ 1 ลิตร นานประมาณ 1-2 นาที แล้วผึ่งให้แห้ง จะช่วยลดการเน่าเสียของผลมังคุดอันเกิดจากเชื้อ
ราเข้าทำลาย

(4) คัดเลือกขนาดและบรรจุลงภาชนะที่จะส่งไปจำหน่าย

2.1.8.6 มาตรฐานสินค้าเกษตร มังคุด

มาตรฐานสินค้าเกษตร มังคุด ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงาน
ทั่วไป เล่ม 131 ตอนพิเศษ 31 ง วันที่ 13 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2557 มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ ใช้กับผลมังคุด (mangosteen) ซึ่งได้มาจากพืชที่มีชื่อ
วิทยาศาสตร์ว่า *Garcinia mangostana* L. วงศ์ Guttiferae ที่ผลิตเป็นการค้า เพื่อนำมาบริโภคสด

2. มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ ไม่ใช้กับผลมังคุดที่ใช้สำหรับการแปรรูป

2.1 คุณภาพ ข้อกำหนดขั้นต่ำ ผลมังคุดทุกชั้นคุณภาพต้องเป็นไปตามข้อกำหนด
ดังต่อไปนี้ เว้นแต่จะมีข้อกำหนดเฉพาะของแต่ละชั้นคุณภาพและเกณฑ์ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้มีได้
ตามที่ระบุไว้

1) เป็นมังคุดทั้งผล

2) มีขั้วผล (pedicel) และมีหรือไม่มีกลีบเลี้ยง (calyx)

3) สด

4) ไม่มีรอยชำ บุบ หรือแตกที่ทำให้ไม่เหมาะสมกับการบริโภค และไม่
เสื่อมคุณภาพหรือไม่เน่าเสีย

5) สะอาด ปราศจากสิ่งแปลกปลอมที่มองเห็นได้

- 6) ไม่มีศัตรูพืชที่มีผลกระทบต่อลักษณะภายนอกของผลมังคุด
- 7) ไม่มีร่องรอยความเสียหายเนื่องมาจากศัตรูพืชที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของเนื้อมังคุด
- 8) ไม่มีความผิดปกติจากความชื้นภายนอก โดยไม่รวมหยดน้ำที่เกิดหลังจากนำผลมังคุดออกจากห้องเย็น
- 9) ไม่มีความเสียหายเนื่องจากอุณหภูมิต่ำ และ/หรืออุณหภูมิสูง
- 10) ไม่มีกลิ่นแปลกปลอม และ/หรือรสชาติที่ผิดปกติ
- 11) ผลมังคุดแก่ต้องเก็บเกี่ยวในระยะสายเลือดขึ้นไป โดยผลมีสีเขียวอ่อนและเริ่มมีจุดประสีม่วงแดง (ระยะที่ 2) เพื่อให้สามารถพัฒนาเป็นผลสุกต่อไปได้ และอยู่ในสภาพที่ยอมรับได้เมื่อถึงปลายทาง

2.2 การแบ่งชั้นคุณภาพ ผลมังคุดตามมาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ แบ่งเป็น 3 ชั้นคุณภาพ ดังนี้

1) ชั้นพิเศษ (Extra class) ผลมังคุดในชั้นนี้ต้องมีคุณภาพดีที่สุดในแง่ของปริมาณและข้าวผลสมบูรณ์ ผลมีตำหนิได้เล็กน้อย โดยตำหนิ ที่ผิวโดยรวมต้องไม่เกิน 10% ของพื้นที่ผิวของผลมังคุด มีเนื้อแก้ว และ/หรือเนื้อมียางเหลืองในผลได้ไม่เกิน 5% ของจำนวนผลหรือน้ำหนัก ทั้งนี้ ความผิดปกติหรือตำหนิจะต้องไม่มีผลกระทบต่อลักษณะภายนอก คุณภาพของเนื้อมังคุด คุณภาพระหว่างการเก็บรักษา และการจัดเรียงเสนอในภาชนะบรรจุ

2) ชั้นหนึ่ง (Class I) ผลมังคุดในชั้นนี้ต้องมีคุณภาพดี อาจมีความผิดปกติหรือตำหนิได้เล็กน้อย ได้แก่ ความผิดปกติเล็กน้อยด้านรูปร่างและสี ตำหนิเล็กน้อยที่ผิวซึ่งเกิดจากรอยขีดข่วน รอยแผลตื้นๆ และร่องรอยการทำลายของศัตรูพืชโดยขนาดของตำหนิที่ผิวโดยรวมต้องไม่เกิน 30% ของพื้นที่ผิวของผลมังคุด มีเนื้อแก้ว และ/หรือเนื้อมียางเหลืองในผลได้ไม่เกิน 10% ของจำนวนผลหรือน้ำหนัก ความผิดปกติหรือตำหนิจะต้องไม่มีผลกระทบต่อลักษณะภายนอก คุณภาพของเนื้อมังคุด คุณภาพระหว่างการเก็บรักษา และการจัดเรียงเสนอในภาชนะบรรจุ

3) ชั้นสอง (Class II) ผลมังคุดในชั้นนี้รวมผลมังคุดที่มีคุณภาพไม่เข้าชั้นที่สูงกว่า แต่มีคุณภาพตามข้อกำหนดขั้นต่ำที่กำหนด ในข้อ 2 ผลมังคุดในชั้นนี้มีความผิดปกติหรือตำหนิ ได้แก่ ความผิดปกติด้านรูปร่างและสี ตำหนิที่ผิวซึ่งเกิดจากรอยขีดข่วน รอยแผลตื้นๆ และร่องรอยการทำลายของศัตรูพืช โดยขนาดของตำหนิที่ผิวโดยรวมต้องไม่เกิน 50% ของพื้นที่ผิวของผลมังคุด เนื้อแก้ว และ/หรือเนื้อมียางเหลืองในผลได้ไม่เกิน 20% ของจำนวนผลหรือน้ำหนัก ความผิดปกติหรือตำหนิจะต้องไม่มีผลกระทบต่อลักษณะภายนอก คุณภาพของเนื้อมังคุด คุณภาพระหว่างการเก็บรักษา และการจัดเรียงเสนอในภาชนะบรรจุ

3. ขนาด ของผลมังคุดพิจารณาจากน้ำหนักต่อผล ดังนี้

รหัสขนาด	น้ำหนักต่อผล (กรัม)
1	>100
2	>85 - 100
3	>70 - 85
4	>55 - 70
5	30 - 55

หมายเหตุ การแบ่งชั้นคุณภาพและขนาดในมาตรฐานนี้ ใช้ในการพิจารณาทางการค้าโดยนำข้อกำหนดการแบ่งชั้นคุณภาพไปใช้ร่วมกับข้อกำหนดเรื่องขนาด เพื่อกำหนดเป็นชั้นทางการค้า ซึ่งคู่ค้าอาจมีการเรียกชื่อชั้นทางการค้าที่แตกต่างกัน ขึ้นกับความต้องการของคู่ค้าหรือตามข้อจำกัดที่มีเนื่องมาจากฤดูกาล

4. เกณฑ์ความคลาดเคลื่อน เรื่องคุณภาพและขนาดที่ยอมให้มีได้ในแต่ละภาชนะบรรจุ สำหรับผลมังคุด ที่ไม่เป็นไปตามคุณภาพและขนาดที่ระบุไว้ มีดังนี้

4.1 เกณฑ์ความคลาดเคลื่อนเรื่องคุณภาพ

4.1.1 ชั้นพิเศษ (Extra class) ความคลาดเคลื่อนยอมให้มีได้ไม่เกิน 5% โดยจำนวนหรือน้ำหนักของผลมังคุดที่มีคุณภาพไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของชั้นพิเศษ แต่เป็นไปตามคุณภาพของชั้นหนึ่ง หรือคุณภาพยังอยู่ในเกณฑ์ความคลาดเคลื่อนของคุณภาพชั้นหนึ่ง

4.1.2 ชั้นหนึ่ง (Class I) ความคลาดเคลื่อนยอมให้มีได้ไม่เกิน 10% โดยจำนวนหรือน้ำหนักของผลมังคุดที่มีคุณภาพไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของชั้นหนึ่ง แต่เป็นไปตามคุณภาพของชั้นสอง หรือคุณภาพยังอยู่ในเกณฑ์ความคลาดเคลื่อนของคุณภาพชั้นสอง

4.1.3 ชั้นสอง (Class II) ความคลาดเคลื่อนยอมให้มีได้ไม่เกิน 10% โดยจำนวนหรือน้ำหนักของผลมังคุดที่มีคุณภาพไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของชั้นสอง หรือไม่ได้ตามข้อกำหนดขั้นต่ำ แต่ต้องไม่มีรอยขีด ผลเน่าเสียหรือมีลักษณะอื่นที่ไม่เหมาะสมสำหรับการบริโภค

4.2 เกณฑ์ความคลาดเคลื่อนเรื่องขนาด ผลมังคุดทุกระหัสขนาดมีผลมังคุดที่ขนาดใหญ่หรือเล็กกว่าถัดไปหนึ่งชั้นปนมาได้ไม่เกิน 10% โดยจำนวนหรือน้ำหนักของผลมังคุด

5. การบรรจุ

5.1 ภาชนะบรรจุ ภาชนะบรรจุต้องมีคุณภาพ ถูกสุขลักษณะ ไม่มีกลิ่นและสิ่งแปลกปลอม สามารถป้องกันความเสียหายที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของผลมังคุดได้ วัสดุที่ใช้ภายในภาชนะบรรจุต้องสะอาด และมีคุณภาพ หากมีการใช้วัสดุโดยเฉพาะกระดาษหรือตราประทับที่มีข้อมูลทางการค้าต้องใช้หมึกพิมพ์หรือกาวที่ไม่เป็นพิษ

5.2 ความสม่ำเสมอ ผลมั่งคุดที่บรรจุในแต่ละภาชนะบรรจุ ต้องมีการจัดเรียงเสนอสม่ำเสมอทั้งในเรื่องคุณภาพ ขนาด และ สี กรณีที่มองเห็นผลมั่งคุดจากภายนอกภาชนะบรรจุ ผลมั่งคุดส่วนที่มองเห็นต้องเป็นตัวแทนของผลิตผลทั้งหมด

6. ฉลากและเครื่องหมาย

6.1 ผลิตผลที่จำหน่ายโดยตรงต่อผู้บริโภค ต้องมีข้อความแสดงรายละเอียดที่ภาชนะบรรจุ สิ่งห่อหุ้ม สิ่งผูกมัด ป้ายสินค้าหรือผลิตผล โดยต้อง มองเห็นได้ง่าย ชัดเจน ไม่หลุดลอก ไม่เป็นเท็จหรือหลอกลวง ประกอบด้วย ชื่อผลิตผล ให้ระบุข้อความว่า “มั่งคุด” น้ำหนักสุทธิ ชั้นคุณภาพ รหัสขนาด และ/หรือขนาด ข้อมูลผู้ผลิต และ/หรือผู้นำเข้า และ/หรือผู้จำหน่าย ให้ระบุชื่อและที่อยู่ของสถานที่ผลิต หรือแบ่งบรรจุ หรือจัดจำหน่าย ทั้งนี้อาจแสดงชื่อและที่อยู่สำนักงานใหญ่ของผู้ผลิต หรือแบ่งบรรจุก็ได้ กรณีที่นำเข้า ให้ระบุชื่อและที่อยู่ของผู้นำเข้า ข้อมูลแหล่งผลิต ให้ระบุประเทศผู้ผลิต ยกเว้นกรณีที่ผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศ วันที่ผลิต และ/หรือบรรจุ ภาษา กรณีที่ผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศต้องใช้ข้อความเป็นภาษาไทยแต่จะมีภาษาต่างประเทศด้วยก็ได้ กรณีที่ผลิตเพื่อการส่งออกให้แสดงข้อความเป็นภาษาต่างประเทศได้

6.2 ผลิตผลที่ไม่ได้จำหน่ายโดยตรงต่อผู้บริโภค ต้องมีข้อความที่ระบุในเอกสารกำกับสินค้า ฉลาก หรือแสดงไว้ที่ภาชนะบรรจุ โดยข้อความต้องมองเห็นได้ง่าย ชัดเจน ไม่หลุดลอก ไม่เป็นเท็จหรือหลอกลวง ได้แก่ ชื่อผลิตผล ให้ระบุข้อความว่า “มั่งคุด” น้ำหนักสุทธิ ชั้นคุณภาพ รหัสขนาด และ/หรือขนาด ข้อมูลผู้ผลิต และ/หรือผู้นำเข้า และ/หรือผู้จำหน่าย ให้ระบุชื่อและที่อยู่ของสถานที่ผลิต หรือแบ่งบรรจุ หรือจัดจำหน่าย ทั้งนี้อาจแสดงชื่อและที่อยู่สำนักงานใหญ่ของผู้ผลิต หรือแบ่งบรรจุก็ได้ กรณีที่นำเข้า ให้ระบุชื่อและที่อยู่ของผู้นำเข้า ข้อมูลแหล่งผลิต ให้ระบุประเทศผู้ผลิต ยกเว้นกรณีที่ผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศ วันที่ผลิต และ/หรือบรรจุ ภาษา กรณีที่ผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศต้องใช้ข้อความเป็นภาษาไทยแต่จะมีภาษาต่างประเทศด้วยก็ได้ กรณีที่ผลิตเพื่อการส่งออกให้แสดงข้อความเป็นภาษาต่างประเทศได้

6.3 เครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร การใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร ให้เป็นไปตามกฎกระทรวง เรื่อง กำหนดลักษณะของเครื่องหมาย การใช้เครื่องหมาย และการแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานกับสินค้าเกษตร พ.ศ. 2553 และประกาศสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติที่เกี่ยวข้อง

7. สารปนเปื้อน ชนิดและปริมาณสารปนเปื้อนในผลมั่งคุดให้เป็นไปตามข้อกำหนดในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

8. สารพิษตกค้าง ชนิดและปริมาณสารพิษตกค้างในผลมั่งคุดให้เป็นไปตามข้อกำหนดในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และ มกษ. 9002 มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง สารพิษตกค้าง : ปริมาณสารพิษตกค้างสูงสุด และ มกษ. 9003 มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง สารพิษตกค้าง : ปริมาณสารพิษตกค้างสูงสุดที่ปนเปื้อนจากสาเหตุที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

9. สุขลักษณะ ผลมั่งคุดต้องผ่านกระบวนการผลิตที่ถูกสุขลักษณะ โดยปฏิบัติ ตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices : GAP) ที่เกี่ยวข้อง และ/หรือ มกษ. 9035 มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติที่ดีสำหรับโรงคัดบรรจุผักและผลไม้สด หรือมาตรฐาน อื่นที่เทียบเท่า

บทที่ 3

นโยบายที่เกี่ยวข้อง

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม กว่าครึ่งหนึ่งของประชากรไทยมีอาชีพเกษตรกรรม ส่งผลให้ประเทศไทยมีจำนวนประชากรในภาคเกษตรไม่น้อยกว่าสามสิบล้านคน ดังนั้นการพัฒนากิจการเกษตรจึงเป็นการพัฒนาที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะจะส่งผลให้ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีรายได้สูงขึ้น และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การผลิตพืชเป็นกิจกรรมทางการเกษตรที่ให้ผลผลิตที่ใช้เป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญ และสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศจำนวนมากในแต่ละปี เช่น ยางพารา ข้าว ทุเรียน มังคุด ลำไย เป็นต้น แต่ในอดีตที่ผ่านมา ภาคการเกษตรของไทยตกอยู่ในภาวะที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง เนื่องจากเมื่อพิจารณาถึงข้อมูลพื้นที่การเกษตรและจำนวนเกษตรกร จะพบว่าจำนวนเกษตรกรรายย่อยลดลง คนจนจากภาคเกษตรกรรมจะทยอยเปลี่ยนอาชีพ หันเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการมากขึ้นเรื่อยๆ ปัญหาที่สำคัญ เช่น ปัญหาด้านการผลิต ผลผลิตไม่ได้คุณภาพ ต้นทุนการผลิตสูง ทำให้ไม่คุ้มทุน ปัญหาด้านการตลาด ราคาผลผลิตตกต่ำ ไม่มีตลาดรับซื้อ รวมถึงปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศโลก เป็นต้น

รัฐบาลทุกยุคทุกสมัย ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาภาคเกษตรมาตลอด โดยดูแลเกษตรกรให้มีรายได้ที่เหมาะสมด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การลดต้นทุนการผลิต การช่วยเหลือในเรื่องปัจจัยการผลิตอย่างทั่วถึง การช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อย ตลอดจนจนถึง การใช้กลไกตลาดดูแลราคาสินค้าเกษตรประเภทที่ราคาต่ำผิดปกติให้สูงขึ้นตามสมควร ลดอุปสรรคในการส่งออกเพื่อให้เกิดความคล่องตัว เช่น ปรับปรุงวิธีการตรวจรับรอง มาตรฐานสินค้าและมาตรฐานการผลิตระดับไร่นา เป็นต้น ให้สะดวกรวดเร็วขึ้น ตลอดจนลดขั้นตอนของกระบวนการด้านธุรการและเอกสารอื่นๆ ที่จะช่วยให้ระบบการส่งสินค้าเร็วขึ้น

มังคุด เป็นหนึ่งในสินค้าส่งออกที่สำคัญที่สร้างรายได้ให้กับประเทศไทยปีละหลายล้านบาท แต่เกษตรกรผู้ปลูกมังคุดยังคงประสบปัญหาหลากหลาย รัฐบาลจึงได้มอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรชาวสวนมังคุด โดยมีนโยบายที่สำคัญ ดังนี้

3.1 นโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

3.1.1 นโยบายการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมของประเทศ (Zoning)

ความเป็นมาของนโยบาย

รัฐบาลได้มีนโยบายในการจัดการใช้ประโยชน์ที่ดินของประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยเฉพาะพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อให้เกษตรกรได้ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และทำการประมงในพื้นที่ที่เหมาะสมเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การลดต้นทุนการผลิต การจัดการด้านการตลาด การแปรรูปและการเพิ่มมูลค่า โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีประกาศเขตเหมาะสม สำหรับพืช สัตว์ ประมง รวม 5 ฉบับ จำนวน 20 ชนิดสินค้า ได้แก่ พืช 13 ชนิด ปศุสัตว์ 5 ชนิด ประมง 2 ชนิด โดยหลักการของการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม เป้าหมายที่สำคัญ คือ ต้องการปรับสมดุลของอุปสงค์ (Demand) และอุปทาน (Supply) ของสินค้าเกษตรในแต่ละพื้นที่ ซึ่งการประกาศเขตเหมาะสมในการปลูกพืช ปศุสัตว์ และประมงจะอาศัยข้อมูลทางวิชาการ ศักยภาพ กายภาพในพื้นที่ ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภูมิอากาศ ดิน น้ำ ความชื้น แสงแดด สภาพแวดล้อมด้านต่างๆ นำมาประกอบกับข้อมูลพืช สัตว์ ประมง ในแต่ละชนิด รวมทั้งวิเคราะห์ร่วมกับความต้องการของตลาด เพื่อหาความเหมาะสมของการทำการเกษตรในแต่ละพื้นที่ ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตสูง ซึ่งจะ使得เกษตรกรมีผลกำไรที่สูงกว่า การทำการเกษตรในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม โดยรัฐบาลมีมาตรการสนับสนุน ใจ ให้ข้อมูลและคำแนะนำทางวิชาการแก่เกษตรกรในการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตร ภายใต้เงื่อนไขว่าต้องเป็นความสมัครใจและความพึงพอใจของเกษตรกรเป็นหลัก และมีประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดังนี้

1) ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง เขตเหมาะสมสำหรับการปลูกพืช ข้าว ยางพารา ปาล์ม น้ำมัน มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ลงวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2556 จำนวน 6 ชนิด

2) ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง เขตเหมาะสมสำหรับการเลี้ยง โคเนื้อ โคนม สุกร ไก่เนื้อ และไก่ไข่ ลงวันที่ 7 มีนาคม 2556 จำนวน 5 ชนิด

3) ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง เขตเหมาะสมสำหรับปลูก สับปะรดโรงงาน และลำไย ลงวันที่ 25 เมษายน 2556 จำนวน 2 ชนิด

4) ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง เขตเหมาะสมสำหรับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (การเพาะเลี้ยงกุ้งทะเล และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด เช่น กุ้งก้ามกราม ปลานิล และสัตว์น้ำจืดเศรษฐกิจ อื่นๆ) ลงวันที่ 9 พฤษภาคม 2556

5) ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง เขตเหมาะสมสำหรับการปลูก เงาะ ทุเรียน มังคุด มะพร้าว และกาแฟ ลงวันที่ 2 กรกฎาคม 2556 จำนวน 5 ชนิด

ตารางที่ 16 เขตความเหมาะสมสำหรับการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	จังหวัดนครศรีธรรมราช
ข้าว ยางพารา ปาล์มน้ำมัน มันสำปะหลัง อ้อย โรงงาน และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ลงวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2556)	ข้าว ยางพารา ปาล์มน้ำมัน
โคเนื้อ โคนม สุกร ไก่เนื้อ ไก่ไข่ (ลงวันที่ 7 มีนาคม 2556)	โคเนื้อ โคนม สุกร ไก่เนื้อ และไก่ไข่
สับประรดโรงงาน และลำไย (ลงวันที่ 25 เมษายน 2556)	-
การเพาะเลี้ยงกุ้งทะเล และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ จืด (ลงวันที่ 9 พฤษภาคม 2556)	กุ้งขาว และปลานิล
เงาะ ทุเรียน มังคุด มะพร้าว และกาแฟ (ลงวันที่ 2 กรกฎาคม 2556)	เงาะ ทุเรียน มังคุด มะพร้าว และกาแฟ
รวม 20 ชนิดสินค้า	รวม 15 ชนิดสินค้า

ที่มา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2556

ตารางที่ 17 พื้นที่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืช จังหวัดนครศรีธรรมราช

พืช	เหมาะสมสูง (ไร่)	เหมาะสม ปานกลาง (ไร่)	เหมาะสม น้อย (ไร่)	ไม่เหมาะสม (ไร่)	เขตป่าไม้ (ไร่)	รวม (ไร่)
ปาล์มน้ำมัน	200,987	80,600	27,310	37,456	16,868	363,221
ข้าว	386,153	23,107	8,764	6,543	517	425,084
ยางพารา	646,302	799,460	299,710	219,889	390,949	2,356,310
เงาะ ทุเรียน มังคุด	52,250	145,146	-	7,482	11,890	216,768
มะพร้าว	18,094	38,912	8,465	5,390	3,425	74,287
กาแฟ	69	-	44	-	118	231
รวม	1,303,855	1,087,225	344,293	279,760	423,767	3,435,901

ที่มา กรมพัฒนาที่ดิน, 2557

เป้าหมายการพัฒนา

1) การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามเป้าหมายของรัฐบาล เพื่อร่วมผลักดันการพัฒนาประเทศตามวิสัยทัศน์ “ประเทศมีขีดความสามารถในการแข่งขัน คนไทยอยู่ดีกินดี มีความเสมอภาคและเป็นธรรม” ตามที่รัฐบาลกำหนด

2) เกษตรกรทำการผลิตทางการเกษตรอย่างเหมาะสม โดยเกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนชนิดสินค้าและรูปแบบการผลิตในเขตพื้นที่ที่มีความเหมาะสมน้อยหรือไม่เหมาะสม และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในเขตพื้นที่ที่มีความเหมาะสม เพื่อการลดต้นทุนและเพิ่มรายได้แก่เกษตรกร ซึ่งจะส่งผลให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป

3) การบริหารจัดการด้านการเกษตรและสหกรณ์ในจังหวัดมีประสิทธิภาพ โดยจังหวัดมีกลไกการพัฒนาเกษตรกรและสหกรณ์ของจังหวัดที่เหมาะสม ทั้งการบริหารจัดการพื้นที่และทรัพยากร มีการผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดโดยคำนึงถึงความต้องการของตลาด และการพัฒนาเกษตรกรตามศักยภาพของแต่ละกลุ่ม เป็นต้น และมีการกำหนดมาตรการ โครงการ กิจกรรม มีความเหมาะสมสำหรับการพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับข้อมูลข้อเท็จจริงในพื้นที่ สอดคล้องตามกรอบแนวคิด Zoning= Area + Commodity + Human Resource ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดโดยมีเป้าหมายเพื่อให้ GPP ภาคการเกษตรเพิ่มขึ้น

4) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีทำงานอย่างบูรณาการทั้งภายในกระทรวงและขยายผลความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายจากภายนอกให้มากขึ้น ในการร่วมกันพัฒนาระบบและกลไกต่างๆ ในการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมของประเทศให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

การขับเคลื่อนนโยบาย Zoning ที่ผ่านมา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีประกาศเขตเหมาะสมต่อการปลูกพืช ปศุสัตว์ และประมง ในระหว่างวันที่ 5 กุมภาพันธ์-2 กรกฎาคม 2556 พร้อมจัดทำแผนที่ประกอบ ทั้ง 20 ชนิดสินค้า คือ พืช 13 ชนิด (ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สับปะรดโรงงาน ลำไย เงาะ ทูเรียน มังคุด มะพร้าว และกาแฟ) ปศุสัตว์ 5 ชนิด (โคเนื้อ โคนม สุกร ไก่เนื้อ และไก่ไข่) และประมง 2 ชนิด (กุ้งทะเล และสัตว์น้ำจืด)

กรอบแนวคิดและหลักการสำคัญของนโยบาย Zoning

กรอบแนวคิด zoning = area+commodity+human resource มีสาระสำคัญ คือ การขับเคลื่อนนโยบายการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning) ในพื้นที่หนึ่งให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยความพร้อมของปัจจัยหลัก 3 ด้าน ในการขับเคลื่อน ประกอบด้วย การบริหารจัดการพื้นที่และทรัพยากรที่เหมาะสม ผลผลิตสินค้าได้ตรงตามความต้องการของตลาด รวมทั้งการมีบุคลากรด้านการเกษตรทั้งเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ที่จะทำหน้าที่บริหารจัดการการผลิตทางการเกษตรตลอดห่วงโซ่คุณค่าได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตาม พบว่าข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัจจัยทั้ง 3 ด้านที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่างๆ นั้นมีความแตกต่างกัน โดยในบางพื้นที่มีความพร้อมสำหรับการพัฒนา เช่น พื้นที่ที่มีความเหมาะสมและโครงสร้างพื้นฐานเอื้ออำนวย สินค้าหลักในพื้นที่มีราคาดี มีตลาดรองรับ มีบุคลากรทั้ง Smart Farmer และ Smart Officer ที่มีความพร้อม ในการบริหารจัดการการผลิตทางการเกษตรตลอดห่วงโซ่คุณค่าของสินค้าเกษตรต่างๆ ในพื้นที่นั้น เป็นต้น แต่ในบางพื้นที่อยู่ในเขตยังขาดความพร้อมในบางเรื่อง หรือมีปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไขก่อน การพัฒนาในแต่ละพื้นที่จึงไม่สามารถใช้รูปแบบ วิธีการเหมือนกันได้ หน่วยงานในพื้นที่และคณะกรรมการระดับจังหวัดจะต้องกำหนดมาตรการ โครงการและกิจกรรมในการพัฒนาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย พื้นที่และสินค้าโดยคำนึงถึงข้อมูลข้อเท็จจริงจากปัจจัยทั้ง 3 ด้าน ที่ดำเนินการสำรวจ รวบรวม ตรวจสอบข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาแล้วเป็นสำคัญ

สำหรับชนิดของข้อมูลที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในปัจจัยหลักทั้ง 3 ด้าน ได้ประมวลไว้เป็นตัวอย่างตามภาพด้านล่าง ซึ่งหน่วยงานทั้งในส่วนกลางและจังหวัดจำเป็นต้องทราบเพื่อนำมาพิจารณากำหนดแนวทางการพัฒนาหรือตัดสินใจในการแนะนำและส่งเสริมแก่เกษตรกรอย่างเหมาะสม

Zoning	Area	Commodity	Human Resource
	<ul style="list-style-type: none"> พื้นที่เพาะปลูกที่เหมาะสม พื้นที่ชลประทาน การคมนาคมและโลจิสติกส์ ที่ตั้งของโรงงานแปรรูป/ตลาด ปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตร ปัญหาเกี่ยวกับสภาพดิน ความเหมาะสมในการเกษตรกรรม ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> อุปสงค์และอุปทาน ราคา ต้นทุน/ผลตอบแทน ความต้องการของ แหล่งแปรรูป/ตลาด ระยะเวลาการออกผลผลิต/ปฏิทินการเพาะปลูก พื้นที่ปลูก&ผลผลิตต่อไร่ ฤดูกาลและดินฟ้าอากาศ เทคโนโลยีในการผลิต โลจิสติกส์และระบบห่วงโซ่อุปทานภาคการเกษตร ภาวะเศรษฐกิจ จำนวนประชากร&รสนิยม ปริมาณและราคาสินค้าชนิดอื่นๆ ที่ทดแทนกันได้ แนวโน้มปริมาณความต้องการสินค้าในตลาดต่างประเทศ ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> จำนวนเกษตรกร กลุ่มเป้าหมาย (Developing/ Existing/ต้นแบบ) ความพร้อม/ศักยภาพ/ความสนใจ ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะการประกอบอาชีพ Smart Officer/Smart Officer ต้นแบบ เครื่องมือ&อุปกรณ์ทั่วไปสำหรับ Smart Officer ระบบและอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับ Smart Officer การทำงานร่วมกับองค์กรเครือข่ายของ Smart Officer ฯลฯ

ภาพที่ 4 กรอบแนวคิด Zoning

แผนที่การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map)

Agri-Map เป็นแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก โดยบูรณาการข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรจากทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำหรับใช้เป็นเครื่องมือบริหารจัดการการเกษตรไทยอย่างมีประสิทธิภาพครอบคลุมทุกพื้นที่ มีการปรับข้อมูลให้ทันสมัย และพัฒนาเพิ่มความสะดวกการใช้งาน ให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลโดยง่าย พร้อมทั้งสามารถติดตามข้อมูลความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง รอบด้าน ครอบคลุมการนำไปใช้ประโยชน์ทุกด้าน ที่สำคัญเป็นการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้กับข้อมูลด้านการเกษตร ซึ่งสามารถตอบโจทย์การช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรไทย ในรายพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีวัตถุประสงค์ในการจัดทำ Agri-Map คือเพื่อเป็นแผนที่สำหรับบริหารจัดการการเกษตรไทย โดยข้อมูลที่น่าเข้าประกอบด้วย ข้อมูลด้านการเกษตร ด้านการพาณิชย์ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา การวิเคราะห์จำเป็นต้องคำนึงถึงสมดุลของทรัพยากรการผลิต (ดิน น้ำ พืช) ผลผลิต อุปสงค์ และอุปทาน รวมทั้งปัจจัยการผลิต จึงจะทำให้สามารถบริหารจัดการสินค้าเกษตรสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและสามารถคาดการณ์อนาคตได้ โดยเฉพาะหากเกษตรกรมีการเปลี่ยนแปลงการปลูกพืชที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์นั้นๆ โดยมีกรอบแนวคิดแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก คือ

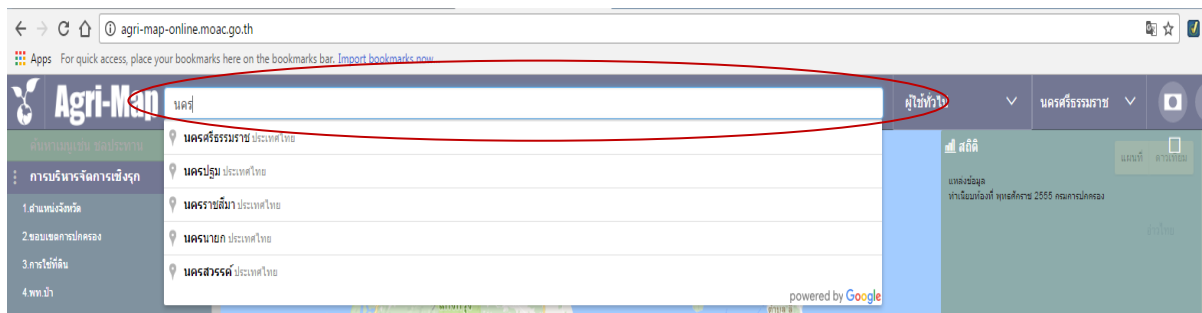
(1) เป็นแผนที่สำหรับบริหารจัดการการเกษตรรายจังหวัด ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและในอนาคต ในมิติของปัจจัยการผลิต อุปสงค์และอุปทาน

(2) มี 2 ระดับ คือ ระดับจังหวัด (นโยบายและการขับเคลื่อน) และระดับศูนย์เรียนรู้
เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร 882 ศูนย์ (ปฏิบัติการ)

2) หลักการดำเนินงาน แบ่งเป็น 2 แนวทาง

(1) แผนที่สำหรับบริหารจัดการเกษตรสำหรับภาคราชการและประชาชนทั่วไป

Agri-Map ที่จัดทำขึ้นนี้ทางกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีการเพิ่มข้อมูลที่เป็นประโยชน์ตลอดเวลา เนื่องจากในธรรมชาติจะเกิดการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา โดยเบื้องต้นตั้งเป้าหมายปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยที่เกิดขึ้นในทุกๆ ปี เพื่อให้เป็นเครื่องมือที่สามารถใช้ในการบริหารจัดการด้านการเกษตรไทยได้อย่างต่อเนื่องในอนาคตได้ ทั้งนี้ หน่วยงานราชการ เกษตรกร และประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลในรูปแบบที่สำหรับบริหารจัดการการเกษตรรายจังหวัดเพื่อประกอบการตัดสินใจในการผลิตสินค้าเกษตร ผ่านระบบออนไลน์ ได้ที่ <http://agri-map-online.moac.go.th/> หรือค้นหาคำว่า “Agri-Map” ใน Google แล้วเลือกพิมพ์ชื่อจังหวัดที่ต้องการค้นหาข้อมูล เพียงแค่นี้ สามารถใช้งานได้ทันที

ภาพที่ 5 การใช้งาน Agri-Map

ทั้งนี้ เนื้อหาในแผนที่ดังกล่าว ประกอบด้วย

1. การบริหารจัดการเชิงรุก

1.1 ข้อมูลพื้นฐาน

- (1) ขอบเขตจังหวัด
- (2) ขอบเขตการปกครอง
- (3) การใช้ที่ดิน
- (4) พื้นที่ป่า
- (5) พื้นที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ
- (6) ทรัพยากรดิน
- (7) ดินปัญหา

1.2 พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่างๆ

(นาข้าว ปาล์มน้ำมัน ยางพารา กาแฟ มะพร้าว และทุเรียนเงาะมังคุด)

- 1.3 ชั้นความเหมาะสมของที่ดินสำหรับเพาะปลูก
(นาข้าว สับปะรด ปาล์มน้ำมัน ยางพารา กาแฟ มะพร้าว ลำไย และทุเรียนเงาะมังคุด)
  - 1.4 ชั้นความเหมาะสมของที่ดินสำหรับสมุนไพร
(กระชายดำ ขมิ้นชัน บัวบก ไพล)
  - 1.5 เขตความเหมาะสมสำหรับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
(สัตว์น้ำจืด กุ้งทะเล)
  - 1.6 แหล่งน้ำ
(ผิวดิน ใต้ดิน)
  - 1.7 ที่ตั้งโรงงานและแหล่งรับซื้อ
(แหล่งรับซื้อและสหกรณ์การเกษตร ที่ตั้งโรงงานด้านการเกษตร)
2. การปลูกพืชทดแทน
- 2.1 สถานีโทรมาตร
  - 2.2 แหล่งน้ำ
  - 2.3 ป่า
  - 2.4 ตำแหน่งและเส้นทาง
  - 2.5 โรงงานและแหล่งรับซื้อ
  - 2.6 สหกรณ์
  - 2.7 ดิน
  - 2.8 พื้นที่เพาะปลูกพืช
  - 2.9 พื้นที่และตำแหน่งฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
  - 2.10 พื้นที่เหมาะสมเลี้ยงปศุสัตว์
  - 2.11 เขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
  - 2.12 ข้อมูลเกษตรกร
  - 2.13 ขอบเขต (จังหวัด อำเภอ ตำบล)

(2) แผนสำหรับบริหารจัดการการเกษตรสำหรับส่วนราชการ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีนโยบายดำเนินงานบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) ด้วยการใช้แผนที่สำหรับบริหารจัดการเกษตรไทย โดยคำนึงถึงสมดุลของทรัพยากรการผลิต (ดิน น้ำ พืช) ผลผลิต อุปสงค์ และอุปทาน รวมทั้งปัจจัยการผลิต โดยมอบหมายให้หน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ลงพื้นที่ถึงระดับตำบลหรือหมู่บ้านเพื่อหาเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ

3.1.2 นโยบายตลาดนำการผลิต

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กำหนดนโยบายตลาดนำการผลิต และแนวทางการดำเนินงานการตลาดนำการผลิตไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมเพื่อนำไปใช้ในการบริหารงานการเกษตรกรรมในพื้นที่เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้แน่นอนและมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยมีข้อสั่งการในวาระต่างๆ สรุปได้ ดังนี้

1) ข้อสั่งการจากการประชุมสัมมนาการขับเคลื่อนนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในระดับพื้นที่ สู่การปฏิบัติ ระหว่างเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2561 ให้ยึดหลักตลาดนำการผลิต เน้นประสานสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัด สนับสนุนข้อมูลพื้นฐานและสภาพปัญหาในพื้นที่เพื่อใช้ในการวิเคราะห์กำหนดเป็นแผนปฏิบัติการ แนวทาง และวิธีปฏิบัติให้ชัดเจน

2) ข้อสั่งการ เรื่องการดำเนินงานสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2561 โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายตลาดนำการผลิต ดังนี้

(1) นโยบายระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2559 จนถึงปัจจุบันมีมากกว่า 4,000 แปลงทั่วประเทศ ที่ผ่านมามีการประกวดแปลงเพื่อคัดเลือกแปลงที่มีศักยภาพ ในปี 2561 ควรประเมินและจัดเกรดคุณภาพของแปลงใหญ่ทั้งหมด เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาและส่งเสริมการทำเกษตรแปลงใหญ่ให้ได้คุณภาพและประสบความสำเร็จ

(2) ปัจจุบันภาครัฐส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มและดำเนินการในรูปแบบสหกรณ์เพิ่มมากขึ้น เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรอง สร้างความเข้มแข็ง และรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น โดยควรมีการประเมินความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร พร้อมทั้งจัดเกรดคุณภาพ โดยสหกรณ์เกรด A ควรนำมากำหนดแนวทางในการพัฒนาต่อยอดให้เป็นรูปแบบบริษัท สำหรับสหกรณ์เกรดอื่นๆ ควรกำหนดแนวทางในการพัฒนาให้เป็นสหกรณ์เกรด A เพิ่มมากขึ้นต่อไป

3) ข้อเสนอแนะ เรื่องแนวทางการดำเนินงานการตลาดนำการผลิตไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2561 เพื่อให้การดำเนินงานตามแนวทางการตลาดนำการผลิตดังกล่าวเกิดผลในทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม จึงให้ดำเนินการ ดังนี้

(1) มอบหมายให้คณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ซึ่งมีสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเป็นเลขานุการ จัดประชุมคณะอนุกรรมการจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในจังหวัดนั้น เพื่อมอบหมายและกำหนดขั้นตอนการทำงานตามหลักการตลาดนำการผลิต ดังนี้

(1.1) ให้สำนักงานเกษตรจังหวัดและอำเภอ รวมทั้งสำนักงานสหกรณ์จังหวัด ประสานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ด้วย เพื่อร่วมกันคัดเลือกผลผลิตการเกษตรในพื้นที่จากโครงการตามนโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น เกษตรแปลงใหญ่ เกษตรผสมผสาน เกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ กลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ (smart farmers & young smart farmers) ฯลฯ หรือผลผลิตจากกลุ่มเกษตรกร วิชากิจชุมชน สหกรณ์การเกษตรที่เข้มแข็ง เพื่อให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนำไปเป็นข้อมูลประสานงานหาผู้รับซื้อผลผลิตจากพื้นที่โดยตรง

(1.2) ให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดประสานงานกับสำนักงานพาณิชย์จังหวัด สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด และภาคเอกชนในจังหวัดที่ประกอบธุรกิจการซื้อขายผลผลิตทางการเกษตร เช่น หอการค้าจังหวัด สภาอุตสาหกรรม บริษัทประชารัฐรักสามัคคี จำกัด จังหวัดหรือร้านค้าต่างๆ เพื่อติดต่อกับเกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรในพื้นที่โดยตรง ทั้งนี้ ให้ประสานงานกับสำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอด้วย

(1.3) ให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดรวบรวมข้อมูลผลผลิตทางการเกษตรดังกล่าวตามข้อ 1.2) พร้อมรายละเอียดช่องทางการติดต่อซื้อขายผลผลิตจากเกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรในจังหวัด ส่งให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเพื่อจัดทำเป็นข้อมูลประกอบการทำเว็บไซต์ (website) ต่อไป

(2) ให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดทำเว็บไซต์ (website) และข้อมูลสำคัญ (big data) เกี่ยวกับผลผลิตการเกษตรที่ได้รับรายงานจากสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดทั่วประเทศ มาจัดทำให้เป็นข้อมูลที่เป็นปัจจุบันเพื่อเป็นช่องทางให้ผู้สนใจสามารถติดต่อแหล่งซื้อขายสินค้าการเกษตรโดยตรงจากพื้นที่ต่างๆ รวมทั้งการจัดทำระบบซื้อขายผ่านระบบ e-commerce โดยให้ประสานขอเชื่อมโยงเว็บไซต์ของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายผลผลิตการเกษตรเข้ามาด้วย เพื่อสะดวกในการค้นหาหรือติดต่อช่องทางค้าขายสินค้าเกษตร

(3) ให้สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แต่งตั้งคณะทำงานด้านการประสาน การตลาดประจำกระทรวง เพื่อทำหน้าที่ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนใน ส่วนกลาง เช่น กระทรวงพาณิชย์ หอการค้าไทย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาพันธ์ SMEs ไทย ฯลฯ ในการประสานงานซื้อขายสินค้าเกษตรกรรมจากเกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกร หรือสถาบันเกษตรกรโดยตรงในจังหวัดต่างๆ

(4) ให้อัครราชทูต ฝ่ายการเกษตร อัครราชทูตที่ปรึกษา ฝ่ายการเกษตร ที่ปรึกษา ฝ่าย การเกษตร ประจำสถานกงสุลใหญ่ เลขานุการเอก ฝ่ายการเกษตร ได้ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนในประเทศนั้นๆ เพื่อนำเสนอข้อมูลสินค้าการเกษตรของประเทศไทย โดยเฉพาะข้อมูลสินค้า การเกษตรตามข้อ 2 รวมทั้งติดตามภาวะตลาดการค้าขายสินค้าเกษตรในต่างประเทศเพื่อแจ้งให้สำนักงาน ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทราบ

(5) ให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทุกเขตทำหน้าที่แนะนำและติดตาม (coaching & monitoring) การดำเนินงานตามขั้นตอนต่างๆ ดังกล่าว ข้างต้น

(6) ให้จัดทำแผนปฏิบัติงานตามขั้นตอนต่างๆ โดยกำหนดระยะเวลาที่แล้วเสร็จอย่างชัดเจน ภายใน 15 วัน และรายงานผลการดำเนินงานให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทราบทุกเดือน

4) ข้อสั่งการ เรื่องการมอบหมายภารกิจและหน้าที่ในการปฏิบัติราชการแก่บุคลากรในสังกัด กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อให้ครอบคลุมกระบวนการจัดทำเกษตรกรรมแบบครบวงจร เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2561 วันที่ 24 เมษายน 2561 และวันที่ 1 พฤษภาคม 2561 เพื่อให้การขับเคลื่อนงานด้าน เกษตรกรรมตามนโยบายการตลาดนำการผลิตเกิดผลในทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม โดยมีแนวทางในการ ขับเคลื่อนงานทั้งในระดับส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อให้หน่วยงานและบุคลากรในสังกัดนำไปปฏิบัติ ดังนี้

(1) ระดับกระทรวง

การกำหนดภารกิจและหน้าที่ของหน่วยงาน ขอให้พิจารณาจัดกลุ่มงานและมอบหมาย ภารกิจให้ส่วนราชการระดับกรม รัฐวิสาหกิจ และองค์การมหาชนในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้ สอดคล้องเชื่อมโยงกับภารกิจงานในพื้นที่ เพื่อให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทำหน้าที่เป็นหน่วยงาน อำนวยการและสนับสนุนการทำงานในระดับพื้นที่ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ พิจารณาแบ่งหน่วยงานและบุคลากรในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็น 2 กลุ่มงาน คือ

(1.1) การวางแผน ส่งเสริม สนับสนุน และรายงานสถานการณ์การผลิตทางการเกษตร ให้มอบหมายกรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) กรมวิชาการเกษตร ฯลฯ รวมทั้งรัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกวางแผน ส่งเสริม สนับสนุน และรายงานสถานการณ์การผลิต (Supply) ของประเทศให้สอดคล้องกับความต้องการ (Demand) ของตลาดในประเทศและตลาดต่างประเทศ

(1.2) การประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ให้มอบหมายสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ สำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศ รวมทั้งรัฐวิสาหกิจและองค์กรมหาชนในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ แนวโน้มราคาและความต้องการสินค้าเกษตรของตลาดทั้งในและต่างประเทศ และประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนทั้งในและต่างประเทศ อาทิ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กลุ่มสถานพลังประชารัฐ หอการค้าไทย สมาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาคมผู้ค้าสินค้าเกษตรหรืออาหารเกษตร ฯลฯ เพื่อประสานการเจรจาการรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรและหรือกลุ่มเกษตรกรโดยตรงในราคาที่เป็นธรรม โดยมอบหมายสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน โดยรวบรวมรายชื่อภาคเอกชนรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ แนวโน้มราคาและความต้องการสินค้าเกษตรของตลาดทั้งในและต่างประเทศ (Demand) เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการประสานความร่วมมือการเป็นแหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร และมอบหมายสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 1-12 ลงพื้นที่เก็บข้อมูล วิเคราะห์ และคาดการณ์สถานการณ์การผลิตสินค้าเกษตร และจัดส่งข้อมูลปริมาณ

(1.3) ให้สำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศจัดทำข้อมูลความต้องการและสถานการณ์สินค้าเกษตรในต่างประเทศและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตรในต่างประเทศ และดำเนินการเชื่อมโยง/ขยายตลาดสินค้าเกษตร พร้อมทั้งประสานทูตพาณิชย์ในการส่งเสริมการขายสินค้าเกษตรในต่างประเทศ

(1.4) ขอมอบหมายให้ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทุกเขต ได้ไปแนะนำ และติดตาม (coaching & monitoring) การดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในพื้นที่

(1.5) ขอให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหัวหน้าส่วนราชการดำเนินการวางแผนเพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินงานและเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในพื้นที่ต่างๆ และพัฒนาตัวชี้วัดความสำเร็จที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ พร้อมระบุหน่วยงานที่รับผิดชอบในภารกิจและหน้าที่นั้นๆ โดยขอให้คณะทำงานในระดับจังหวัด และกลุ่มงานในระดับส่วนกลาง รายงานความก้าวหน้าและสถานการณ์การผลิตและการตลาดในส่วนที่รับผิดชอบต่อปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และขอให้สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นศูนย์กลางการรวบรวมข้อมูล โดยกำหนดรูปแบบการรายงานผลและการจัดเก็บข้อมูล และระบบการติดตามรายงานความก้าวหน้าและสถานการณ์การผลิตและการตลาด พร้อมแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในส่วนกลางและในจังหวัดรับทราบและดำเนินการเพื่อให้สามารถใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายได้อย่างทัน่วงที

(2) ระดับจังหวัด

การดำเนินงานของจังหวัดให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด และสำนักงานเกษตรจังหวัดนำเรียนแนวทางการทำงานตามภารกิจและบทบาทของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาสนับสนุนแนวทางการดำเนินงาน และเพื่อให้การปฏิบัติงานของหน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในจังหวัดได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในจังหวัด รวมทั้ง การสนับสนุนงบประมาณพัฒนาจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการและ/หรือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) โดยให้ใช้คณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด (อ.พ.ก.) เป็นองค์กรหลักในการขับเคลื่อนงานด้านเกษตรกรรมตามนโยบายการตลาดการผลิต ทำหน้าที่บูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ โดยให้พิจารณาภารกิจในการส่งเสริมพัฒนาการผลิต และประสานงานเพื่อจำหน่ายผลผลิตให้แก่เกษตรกร เสนอในการประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด (อ.พ.ก.) เพื่อหารือร่วมกันในการจัดกลุ่มงานและมอบหมายภารกิจให้หน่วยงานต่าง ๆ นำไปปฏิบัติในรูปคณะทำงานเฉพาะกิจ (Task Force) ดังนี้

(2.1) คณะทำงานการประสานงานด้านการตลาดหรือหาแหล่งรับซื้อผลผลิต (Demand Side) ให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สำนักงานสหกรณ์จังหวัด และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร 12 เขต เป็นหน่วยงานหลักในการประสานข้อมูลด้านการตลาดหรือจัดหาแหล่งรับซื้อผลผลิตกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ ได้แก่ สำนักงานพาณิชย์จังหวัด ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) บริษัทประชารัฐรักสามัคคีจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เรือนจำ และทัณฑสถาน สถาบันการศึกษา กองกำลังรักษาความสงบเรียบร้อย หอการค้าจังหวัด สภาอุตสาหกรรมจังหวัด ห้างสรรพสินค้า (Modern Trade) หรือศูนย์กระจายสินค้า (Distribution Center DC) นิคมอุตสาหกรรม และโรงงาน เพื่อให้ได้ข้อมูลความต้องการของตลาดสินค้าเกษตรในระดับพื้นที่ และให้มีการประสานงานกับเกษตรจังหวัด ปศุสัตว์จังหวัด ประมงจังหวัด ในเรื่องข้อมูลปริมาณผลผลิตทางการเกษตร สินค้าเกษตรแต่ละชนิดมีปัญหาในการขายหรือไม่ แม้ไม่มีปัญหาการขาย ก็ควรพิจารณาแหล่งตลาดที่มั่นคง ซึ่งเจ้าหน้าที่จะต้องมีข้อมูลสินค้าเกษตรในจังหวัดที่ครบถ้วนชัดเจน (ชนิด ปริมาณผลผลิต และ

ราคา) เพื่อใช้ในการเจรจาเพิ่มช่องทางตลาดให้แก่เกษตรกร เช่น ในกรณีการเชื่อมโยงตลาดกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด/โรงพยาบาลทั่วประเทศรับซื้อผักหรือผลผลิตทางการเกษตรจากเกษตรกรโดยตรง หรือในกรณีที่เกษตรกรมีการรวมกลุ่มและมีกำลังผลิตมาก ให้แนะนำหรือประสานงานกับภาคเอกชน ให้เข้ามาตั้งโรงงานรับซื้อผลผลิต โรงงานแปรรูป หรือโรงนอนอาหารภายในพื้นที่ และประสานงานกับ ธกส. ในพื้นที่เพื่อพิจารณาสนับสนุนเงินทุนกู้ให้กลุ่มเกษตรกร นอกจากนี้ ในจังหวัดที่มีแหล่งรับซื้อสินค้าที่สำคัญ เช่น เขตนิคมอุตสาหกรรม ค่ายทหาร และโรงงาน โดยเฉพาะ Modern Trade เช่น Big C Tesco Lotus ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และบางจังหวัดมีศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้า (Distribution Center) ควรประสานงานกับหน่วยงานและผู้จัดการห้างร้านต่างๆ ในการเป็นแหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร โดยอาจทำในรูปแบบ MOU และมีการพาลงไปดูแปลงเพาะปลูกเพื่อสร้างความมั่นใจในการรับซื้อผลผลิตกับเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกรโดยตรง

(2.2) คณะทำงานการส่งเสริมสนับสนุนการผลิตและจัดทำข้อมูลด้านการผลิต (Supply Side) ให้สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด และสำนักงานประมงจังหวัดเป็นหน่วยงานหลัก โดยมี โครงการชลประทานจังหวัด สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัด ปฎิรูปที่ดินจังหวัด และผู้อำนวยการศูนย์/สถานีในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยงานสนับสนุน ในการส่งเสริมสนับสนุนการผลิตและการจัดทำข้อมูลด้านการผลิต (Supply Side) โดยจัดทำแผนการผลิตตามความต้องการของตลาด (Demand Driven) หรือผลิตให้ได้ตามคุณสมบัติที่ผู้รับซื้อกำหนด ให้ครอบคลุมกระบวนการผลิตทางการเกษตร ตั้งแต่การปรับเปลี่ยนแผนการผลิตทางการเกษตรของพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม ไปใช้พื้นที่ให้สอดคล้องกับแผนที่เกษตร (Agri-Map) วิธีการทำการเกษตรกรรมที่เหมาะสม เช่น เกษตรปลอดภัย (GAP) เกษตรอินทรีย์ (Organic) รวมทั้งในกรณีที่ผู้ซื้อ/ตลาดต้องการสินค้าเกษตรจำนวนมากและตกลงทำสัญญาซื้อขายระยะยาว อาจสนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มทำการเกษตรในรูปวิสาหกิจเกษตรแปลงใหญ่ (Mega Farm Enterprise) หรือใช้เครื่องจักรกล/เครื่องมือทางเทคโนโลยีที่หาเกษตรแม่นยำ เข้ามาใช้ในกลุ่มวิสาหกิจเกษตรแปลงใหญ่เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต นอกจากนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ควรมีการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ

(2.2.1) ให้เกษตรจังหวัดแนะนำและประสานงานให้สมาชิกกลุ่มเกษตรกรสมัยใหม่ (Young Smart Farmers) ที่เป็นบุตรหลานของเกษตรกรในพื้นที่และผ่านการอบรมจากสำนักงานเกษตรจังหวัดแล้ว เข้ามามีบทบาทร่วมในการทำหน้าที่ทั้งฝ่ายส่งเสริมการผลิตและฝ่ายประสานงานระหว่างกลุ่มเกษตรกรกับหน่วยงานรัฐหรือภาคเอกชนที่เข้ามารับซื้อผลผลิตในพื้นที่ด้วย

(2.2.2) ให้สหกรณ์จังหวัดให้การสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็ง หรือมีผลผลิตเป็นที่ต้องการของตลาด ให้ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มจดทะเบียนเป็นสหกรณ์การเกษตรหรือวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้มีตัวแทนของกลุ่มเกษตรกรเข้ามาทำหน้าที่ในการติดต่อขายผลผลิตกับภาคเอกชนโดยตรงแทนหน่วยงานรัฐ ซึ่งจะเป็นการพัฒนากระบวนการผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สอดคล้องหรือสนองตอบต่อนโยบาย “การตลาดนำการผลิต” และนำมาขยายผลหรือต่อยอดโครงการและแผนงานด้านการเกษตรที่สำคัญๆ เพื่อให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่องและเกิดการขยายผล โดยขอให้รายงานสถานการณ์ การผลิตสินค้าเกษตรพร้อมคาดการณ์ปริมาณผลผลิตที่จะออกสู่ตลาดในพื้นที่แต่ละช่วงเวลาอย่างต่อเนื่อง

(2.2.3) ให้นำข้อมูลด้านการผลิตและการตลาด (Supply Side และ Demand Side) จากคณะทำงานทั้ง 2 ชุด นำเสนอคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด (อ.พ.ก.) เพื่อใช้ประกอบการประเมินสถานการณ์และปัญหาการเกษตรของพื้นที่ พิจารณาปรับเปลี่ยนแผนการผลิตทางการเกษตรของพื้นที่การเกษตรให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map) โดยอาจลดพื้นที่ในการทำเกษตรเชิงเดี่ยวไปทำการเกษตรแบบผสมผสานหรือเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ หรือลดพื้นที่ในการทำสินค้าเกษตรชนิดเดิมไปผลิตสินค้าเกษตรชนิดใหม่ตามความต้องการของตลาด เพื่อลดปัญหาสินค้าเกษตรล้นตลาด (Over Supply) เช่น ปลูกกล้วยหอม กาแฟ หรือพืชผัก แซมในพื้นที่สวนยางพาราหรือสวนปาล์มน้ำมัน หรือลดพื้นที่การทำนาปรัง ด้วยการปลูกพืชตระกูลถั่วหรือข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ หรือพืชชนิดอื่นตามความต้องการของตลาด เป็นต้น รวมทั้งควรมีการรวบรวมผลการดำเนินงานและศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จจากกรณีตัวอย่างของจังหวัดที่มีการประสานกับโรงพยาบาลในการรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร เพื่อนำไปขยายผลดำเนินการในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป ทั้งนี้ ขอให้ทุกหน่วยงานเริ่มปฏิบัติงานตามโครงสร้างการทำงานใหม่ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2562 เนื่องจากเป็นเดือนมหามงคลของปวงชนชาวไทย โดยจะมีพระราชพิธีบรมราชาภิเษกและพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ซึ่งมีความสำคัญต่อภาคเกษตรกรรมเป็นอย่างยิ่ง

3.1.3 นโยบายแปลงใหญ่

เกษตรแปลงใหญ่ คือ วิธีการหนึ่งในการเพิ่มความได้เปรียบทางการแข่งขันของหน่วยผลิตด้วยการคำนวณทางเศรษฐศาสตร์เพื่อวิเคราะห์ปริมาณการผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงสุด หรืออีกนัยหนึ่งคือการบริหารความสัมพันธ์ที่เหมาะสมระหว่างต้นทุนการผลิตกับปริมาณการผลิต/ขนาดการผลิต เพื่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาด (Economies of Scale) ซึ่งจะเกิดขึ้นได้โดยการผลักดันให้เกษตรกรรวมกลุ่มการผลิต การจัดหาปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพดี (พันธุ์พืช ปุ๋ย เครื่องจักรกลทางการเกษตร และเทคโนโลยีสมัยใหม่) การจัดการด้านการตลาดและห่วงโซ่อุปทาน รวมทั้ง มีการบริหารจัดการฟาร์มที่ดี เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของธุรกิจ ดังนี้ คือ

- การเพิ่มขีดความสามารถในการสร้างกำไร (ประสิทธิภาพ และผลิตภาพที่เพิ่มขึ้น/ผลประกอบการ)

- ความมั่นคงของกิจการและการเติบโต (การขยายกิจการ (ปริมาณและมูลค่า) การพัฒนาผลผลิต/ผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดอย่างไม่มีสิ้นสุด)

- ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (การรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร และคุณค่าทางโภชนาการ)

แนวทางการดำเนินงานระบบส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่

1. แนวปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐ

- เป็นที่ปรึกษาและร่วมดำเนินการกับเกษตรกร เพื่อวิเคราะห์บริบททางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนา เช่น วิเคราะห์ปริมาณการผลิต/ขนาดการผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาด (Economies of Scale) เพื่อวางแผนการผลิตและแผนการตลาดโดยยึดเกษตรกรเป็นศูนย์กลาง รวมทั้ง ส่งเสริม/สร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มที่จัดตั้งขึ้น

- ส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้เกษตรกร เช่น การแนะนำการบำรุงดินเพื่อการเพาะปลูก จัดหาพันธุ์พืช/สัตว์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ การพัฒนาแหล่งน้ำระบบส่งน้ำเพื่อการทำการเกษตรในพื้นที่แปลงใหญ่ การถ่ายทอดองค์ความรู้ ตั้งแต่ขั้นตอนการจัดการปัจจัยการผลิต การเตรียมดิน การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว ตลอดจนการขนส่งผลผลิต เป็นต้น

- จัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อสนับสนุนเกษตรกรที่เข้าร่วมทำการเกษตรในระบบแปลงใหญ่

- สนับสนุนเทคโนโลยี/เครื่องจักรกล/วิทยาการการเกษตรสมัยใหม่เพื่อใช้บริหารจัดการในพื้นที่แปลงใหญ่

- ทำหน้าที่เป็นผู้จัดการแปลง บริหารจัดการ และบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนเกษตรกรแนะนำ ส่งเสริม รวมทั้ง ติดตาม/ประเมินผลสำเร็จของระบบส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่

แนวปฏิบัติของเกษตรกรแปลงใหญ่

- เกษตรกรสมัครใจเข้าร่วมกลุ่มแปลงใหญ่ พร้อมทั้งจะพัฒนาการผลิตและการตลาดร่วมกันโดยเข้ามามีส่วนร่วมตลอดกระบวนการพัฒนา เช่น วิเคราะห์ปริมาณการผลิต/ขนาดการผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาด (Economies of Scale) เพื่อวางแผนการผลิตและแผนการตลาด การวิเคราะห์ กำหนดเป้าหมายการผลิตและการตลาด การกำหนดการใช้ปัจจัยการผลิตและเทคโนโลยีต่างๆ การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้า และการกำหนดแผนปฏิบัติการและดำเนินการตามแผน เป็นต้น

- เกษตรกรรวมตัวในรูปแบบกลุ่ม องค์กร วิสาหกิจชุมชนหรือสหกรณ์ที่มีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ

- มีพื้นที่การทำเกษตรกรรมรายสินค้าชนิดเดียวกัน เป็นสินค้าที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจและสอดคล้องกับข้อมูล Agri-Map โดยแปลงของเกษตรกรไม่จำเป็นต้องติดต่อกันแต่ควรตั้งอยู่ภายในชุมชนที่ใกล้เคียงกัน

- เกษตรกรที่เข้าร่วมแปลงใหญ่ดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในด้านการจัดการดินและน้ำ และสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อใช้ในการพัฒนาการผลิตและสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่ม/องค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อบริหารจัดการแปลงใหญ่ พร้อมทั้งได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้และการบริการต่างๆ ตามความต้องการของเกษตรกรจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนของจังหวัดนครศรีธรรมราชมีแปลงใหญ่มังคุด จำนวน 11 แปลง ใน 8 อำเภอ รายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ 18 แปลงใหญ่มังคุด

ตำบล	อำเภอ	ข้อมูลทั่วไป
สวนขัน	ช้างกลาง	เกษตรกร 125 ราย พื้นที่ 495.75 ไร่
กำแพงเขา	เมือง	เกษตรกร 39 ราย พื้นที่ 340 ไร่
พรหมโลก	พรหมคีรี	เกษตรกร 58 ราย พื้นที่ 319.5 ไร่
ลานสกา	ลานสกา	เกษตรกร 130 ราย พื้นที่ 866.50 ไร่
ละอาย	ฉวาง	เกษตรกร 130 ราย พื้นที่ 320 ไร่
ยางค่อม	พิปูน	เกษตรกร 95 ราย พื้นที่ 344 ไร่
ท่าเสม็ด	ชะอวด	เกษตรกร 12 ราย พื้นที่ 933 ไร่
ทอนหงส์	พรหมคีรี	เกษตรกร 40 ราย พื้นที่ 340.5 ไร่
เปลิยน	สิชล	เกษตรกร 70 ราย พื้นที่ 314.75 ไร่
สี่ขีด	สิชล	เกษตรกร 58 ราย พื้นที่ 309 ไร่
เทพราช	สิชล	เกษตรกร 70 ราย พื้นที่ 302 ไร่

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2562

3.1.4 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) คือ วิธีการจัดการความรู้อย่างหนึ่ง เพื่อให้เกษตรกรที่ต้องการความรู้ ได้รับความรู้และเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้พร้อมรับการเกษตรสมัยใหม่ ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการจัดการความรู้ และกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลง โดยใช้สถานที่ที่เป็นที่ตั้งของแปลงเกษตร/ฟาร์มซึ่งเกษตรกรที่เป็นเจ้าของมีความรู้ความสามารถในการผลิตในระดับที่เป็นตัวอย่างให้เกษตรกรรอบบริเวณได้เรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Knowledge Center) มีแนวทางการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เกษตรกรเจ้าของ ศพก. และเจ้าหน้าที่ กษ. มีภารกิจและบทบาทหน้าที่ร่วมกัน ดังนี้

1. จัดให้มีการจัดการความรู้ :

- บ่งชี้ความรู้และวิเคราะห์ประเมินความรู้ที่ชุมชนต้องการและจำเป็นต้องมีเพื่อการบรรลุการก้าวข้ามไปสู่เกษตรสมัยใหม่และยั่งยืน เช่น สินค้าที่ผลิตเหมาะสมกับภูมิสังคมและตลาด วิธีการผลิตและการตลาดในปัจจุบันดีพอ? ประสิทธิภาพและกำไรสุทธิดีพอ? และความรู้อะไรที่จะตอบโจทย์

- สร้างองค์ความรู้ของชุมชน โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตรงระหว่างเกษตรกร การจัดบันทึกความรู้ของเกษตรกร (เจ้าของพื้นที่ ศพก.) และอธิบายด้วยหลักวิทยาศาสตร์เพื่อใช้เป็นแหล่งความรู้ต่อไปในรูปแบบ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อ Social Media

- รวบรวมชุดความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา/พัฒนาคุณภาพผลผลิตและผลผลิตภัณฑ์ของชุมชน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรและเจ้าหน้าที่หลังจากลงมือปฏิบัติ เช่น เทคนิควิทยาการก่อน ระหว่าง และหลังการเก็บเกี่ยว

- วิเคราะห์และประเมินข้อมูลทักษะและสมรรถนะของเกษตรกรเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาศักยภาพการศึกษาเรียนรู้ของเกษตรกรเป้าหมาย

- การพัฒนาครู และ ผู้สอนงาน (Coach) ที่สามารถตอบสนองความสามารถของเกษตรกรที่แตกต่าง การพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อนำไปสู่ทักษะที่กำหนด

- จัดให้มีกิจกรรมพัฒนาและเสริมสร้างทักษะและความแตกฉาน เช่น การอบรม การศึกษา การดูงาน การฝึกงาน การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ การแลกเปลี่ยนแนวคิด การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการออกแบบบทเรียน (Active Lerner) การเรียนรู้จากเหตุการณ์เชิงประจักษ์รอบตัวเกษตรกรและในไร่นา (Phenomenon Based Learning) การสอนงานและให้คำแนะนำ (Coaching and Mentoring) ฯลฯ

2. จัดให้มีการบริหารการเปลี่ยนแปลง :

- สร้างความรู้สึกเร่งด่วนและเรียนรู้ความเร่งด่วน ชั้นแรกของกระบวนการเปลี่ยนแปลงคือ ทำให้เกษตรกรในชุมชนจำนวนมากพอรู้สึกถึงความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องเปลี่ยนแปลงหากเกษตรกรปราศจากความรู้สึกนี้แล้ว การเปลี่ยนแปลงอย่างขนาดใหญ่จะไม่มีวันเกิดขึ้น มีพฤติกรรมที่ขัดขวางมิให้เกษตรกรเกิดความรู้สึกว่าจำเป็นจะต้องลงมือเปลี่ยนแปลงอย่างเร่งด่วน คือ การยึดติดกับความสำเร็จในอดีต ที่ดำเนินการผลิตตามความเคยชินและไม่ใช้หลักวิชาการ หรือยึดติดค่านิยมสภาพตลาดที่ถูกบิดเบือนด้านต้นทุนและราคาสินค้าจากนโยบายปกป้องคุ้มครองเกษตรกร/มาตรการอุดหนุนจากรัฐ ที่ไม่ได้สะท้อนหรือรับทราบ

- ต้นทุนที่แท้จริงของการผลิตในหน่วยผลิตของตนเอง หรือเกษตรกรไม่มีไม่เกิดวิกฤตหรือเหตุการณ์ให้เห็นอย่างชัดเจนจากภาวะโลกร้อนและความเสี่ยงทางด้านโรคระบาดที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งปราศจากการชี้แนะ บอกเล่าจากบุคคลภายนอกครอบครัว

- การสร้างความเชื่อมั่นความสำเร็จของการเปลี่ยนแปลง โดยการเผยแพร่ผลประกอบการสุทธิของหน่วยผลิต (ศพก.) อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลความสำเร็จจากการบริหารการผลิตที่ใช้องค์ความรู้และการจัดการความรู้ภายในชุมชน เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงปรับกระบวนการทัศน์สู่สังคมเกษตรแห่งการเรียนรู้และปัญญาปรับวิถีคิด (Reset Mindset) เปลี่ยนวิถีทางการเกษตร (Paradigm Shift)

- ประเมินข้อมูลทักษะและสมรรถนะของเกษตรกรเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาศักยภาพการศึกษาเรียนรู้ของเกษตรกรตลอดชีวิต

ในส่วนของจังหวัดนครศรีธรรมราช มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จำนวน 23 ศูนย์ รายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ 19 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดนครศรีธรรมราช

ลำดับ	เกษตรกรต้นแบบ (คำนำหน้า ชื่อ นามสกุล)	เบอร์มือถือ (เกษตรกร ต้นแบบ)	ตำบลที่ตั้งศูนย์	อำเภอ	จังหวัด	สินค้าหลัก	จุดเด่นของศูนย์ (ระบุจุดเด่นที่สุดเพียง เรื่องเดียว)	เจ้าหน้าที่ตำบล (คำนำหน้า ชื่อ นามสกุล)	เบอร์มือถือ (เจ้าหน้าที่ตำบล)
1	นายสาคร ทองปาน	083-6918656	ไสหมาก	เชียรใหญ่	นครศรีธรรมราช	ข้าว	ลดต้นทุนการผลิตข้าว	น.ส.อาริยา นาคแก้ว	081-3682943
2	นายสุมิตร ศรีวิสุทธิ	095-4209106	คลองเส	ถ้าพระนรา	นครศรีธรรมราช	ยางพารา	การปลูกยาง และ พืช ร่วมยาง	นางกนกอร ตรีไวย	086-9699227
3	นายอิมรอน แสงวิมาน	083-1030831	คลองน้อย	ปากพ่อง	นครศรีธรรมราช	ส้มโอ	การผลิตและขยายเชื้อ ราไตรโคเดอร์มา	นายปรเมศวร์ วัลดาว	084-6765913
4	นายจำเนียร พรหมเรือง	085-0685305	หัวไทร	หัวไทร	นครศรีธรรมราช	ข้าว	ข้าวปลอดภัย	นายธนกฤต พรหมทอง	081-0968789
5	นางวาสนา จงจิตร	087-8897300	ละอาย	ฉวาง	นครศรีธรรมราช	มังคุด	ลดต้นทุนการผลิต มังคุด	นายพิมลศักดิ์ วงศ์เทพ	081-5397995
6	นายลิ้ม แป้นแสง	087-3899963	ทางพูน	เฉลิมพระเกียรติ	นครศรีธรรมราช	ปาล์มน้ำมัน	การลดต้นทุนการผลิต	นายภาณุวัตร เพชรที่วัง	086-9591192
7	นายพงศ์พัฒน์ เทพทอง	084-8515842	ดลิ่งชัน	ท่าศาลา	นครศรีธรรมราช	ทุเรียนนอกฤดู	การผลิตทุเรียนนอกฤดู	นายณัฐวัตร นวลรอด	099-4844419
8	นางพรศรี โชติพันธ์	084-6258422	บ้านเกาะ	พรหมคีรี	นครศรีธรรมราช	มังคุด	การผลิตมังคุดคุณภาพ	นางภักศจี คำกิ่ง	080-1453889
9	นายประวิทย์ เดชารัตน์	093-6834380	วังหิน	บางขัน	นครศรีธรรมราช	ยางพารา	การจัดการดินและปุ๋ย ในสวนยางพารา	น.ส. เพชรรัตน์ แสงทอง	098-6869342
10	นายธรรมบุญ โภกิยะ	098-2689311	ท้ายสำเภา	พระพรหม	นครศรีธรรมราช	มังคุด	การผลิตมังคุดนอก ฤดูกาล	น.ส. ชญาพิมพ์ พรหมจันทร์	092-2692623
11	นายสุทัศน์ยา ชูมณี	094-5606507	ปรึก	ทุ่งใหญ่	นครศรีธรรมราช	ปาล์มน้ำมัน	การผลิตปุ๋ยอินทรีย์- ชีวภาพ เพื่อลดต้นทุน การผลิต	น.ส. โสเพ็ญ เสริมผล	085-7949408

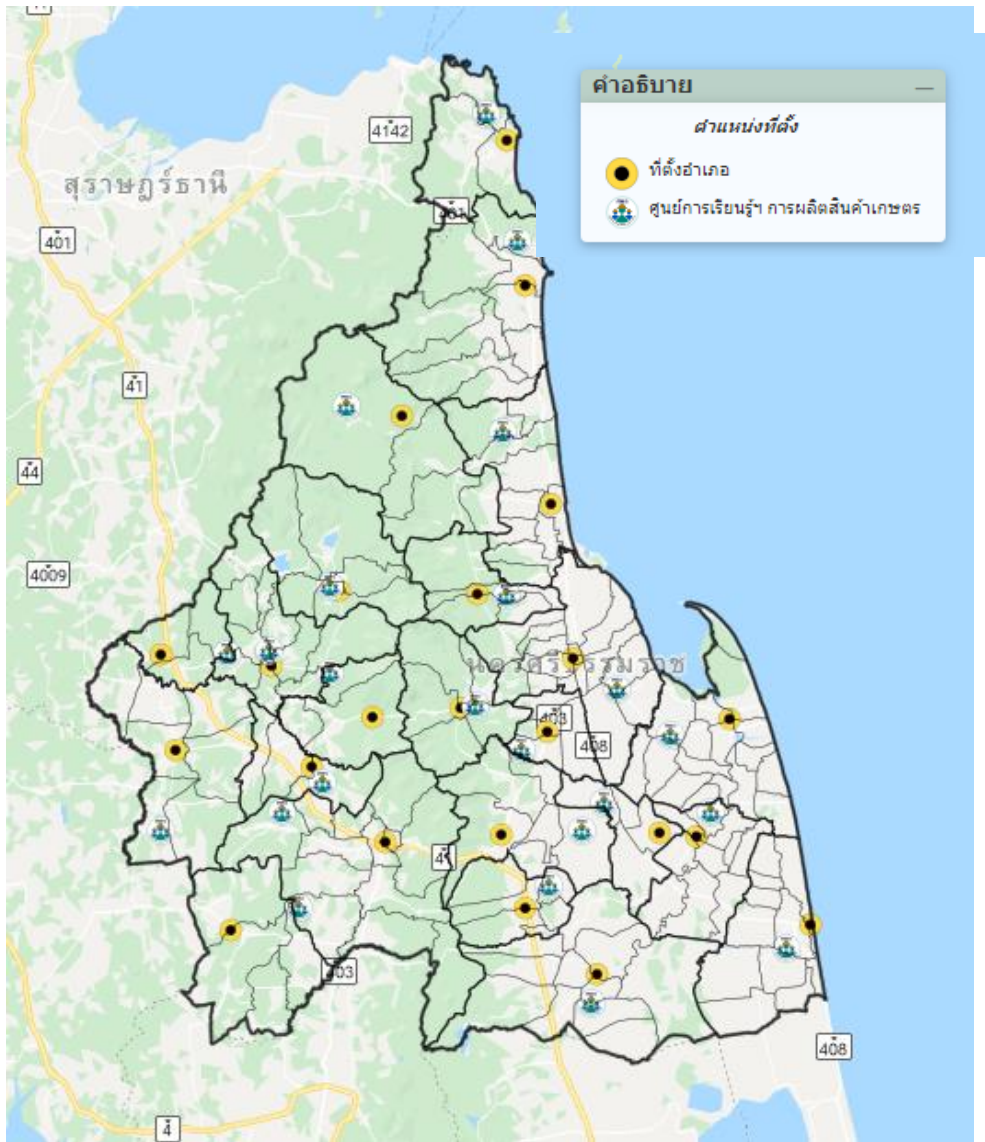
ตารางที่ 19 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดนครศรีธรรมราช (ต่อ)

ลำดับ	เกษตรกรต้นแบบ (คำนำหน้า ชื่อ นามสกุล)	เบอร์มือถือ (เกษตรกร ต้นแบบ)	ตำบลที่ตั้งศูนย์	อำเภอ	จังหวัด	สินค้าหลัก	จุดเด่นของศูนย์ (ระบุจุดเด่นที่สุดเพียง เรื่องเดียว)	เจ้าหน้าที่ตำบล (คำนำหน้า ชื่อ นามสกุล)	เบอร์มือถือ (เจ้าหน้าที่ตำบล)
12	นายประพันธ์ แดงพรม	082-2724267	ต.กรูชิง	นบพิตำ	นครศรีธรรมราช	ทุเรียน	การผลิตทุเรียนนอก ฤดูกาล	นายยุทธพล ดุลยไพรี	064-9517679
13	นายวิเชียรรัตน์ มัชฌิมะ	087-2737455	ลานสกา	ลานสกา	นครศรีธรรมราช	มังคุด	การใช้ปุ๋ยตามค่า วิเคราะห์ดิน เพื่อลด ต้นทุนการผลิต	นายไชยพงศ์ ทะนันชัย	089-8260370
14	นายสมโชค บุญวงศ์	080-6900095	ควนพัง	ร่อนพิบูลย์	นครศรีธรรมราช	ข้าว	การผลิตข้าวปลอดภัย จากสารพิษ	น.ส.วรรณฯ สุทธิพิทักษ์	086-0423475
15	นายเจริียง สุขอนันต์	086-5946801	นาบอน	นาบอน	นครศรีธรรมราช	ยางพารา	การลดต้นทุนการผลิต ยางพารา	น.ส.สมฤทัย ใจกล้า	085-3561546
16	นายจรัญ บุญวิก	089-6481704	ท่าไร่	เมือง	นครศรีธรรมราช	ข้าว	การลดต้นทุนการผลิต ข้าว	นายธีรพงศ์ จันทร์เรือง	085-8880464
17	นายวีระ ศิริรัตน์	093-7725571	เขาขาว	ทุ่งสง	นครศรีธรรมราช	ยางพารา	การลดต้นทุนการผลิต ยางพารา	น.ส.สุธิษา จันทร์ปฐุ	087-2761879
18	นายวิรัช ตำนาวิริยะกุล	081-0772683	ทุ่งไเส	สิชล	นครศรีธรรมราช	ปาล์มน้ำมัน	ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และพัฒนาคุณภาพ ผลผลิต	ว่าที่ร.ต.จตุรงค์ พนาศรม	081-8918307
19	นายดำรงค์ สุนแดง	089-8221035	ขนอม	ขนอม	นครศรีธรรมราช	ปาล์มน้ำมัน	การเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตปาล์มน้ำมัน	นายชัยวัฒน์ บุญพัฒน์	081-0807645
20	นางนันทา ศักยโกสิทธิ์	081-2700295	ยางค่อม	พิปูน	นครศรีธรรมราช	มังคุด	ลดต้นทุนการผลิต มังคุด	น.ส.ศิริวรรณ ลิ้มพันธ์	093-5741285

ตารางที่ 19 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดนครศรีธรรมราช (ต่อ)

ลำดับ	เกษตรกรต้นแบบ (คำนำหน้า ชื่อ นามสกุล)	เบอร์มือถือ (เกษตรกร ต้นแบบ)	ตำบลที่ตั้งศูนย์	อำเภอ	จังหวัด	สินค้าหลัก	จุดเด่นของศูนย์ (ระบุจุดเด่นที่สุดเพียง เรื่องเดียว)	เจ้าหน้าที่ตำบล (คำนำหน้า ชื่อ นามสกุล)	เบอร์มือถือ (เจ้าหน้าที่ตำบล)
21	นายเสนอ ไชยสุวรรณ	080-0725504	ควนหนองคว่า	จุฬาภรณ์	นครศรีธรรมราช	ปาล์มน้ำมัน	การลดต้นทุนและเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิต ปาล์มน้ำมัน	นายวรวิทย์ คงเรือง	081-9569262
22	นายเฉลิม ศรีแฉล้ม	086-2668635	สวนขัน	ช้างกลาง	นครศรีธรรมราช	มังคุด	การผลิตมังคุดคุณภาพ	น.ส. นพารณ กสิบแก้ว	086-2838520
23	นายวิโรจน์ บุญวงศ์	089-4919498	ท่าเสม็ด	ชะอวด	นครศรีธรรมราช	มังคุด	การผลิตมังคุดคุณภาพ	นายสุชาติ ทองมาก	081-4811554

ที่มา สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช, พฤษภาคม 2562

ภาพที่ 6 แผนที่ศูนย์ ศพก. จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.1.5 นโยบายการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (GAP)

แนวทางการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (GAP) มีดังนี้

- ฝ้าระวังและประเมินความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรและอาหาร
- ศึกษาวิจัยการเปลี่ยนแปลงของสารปนเปื้อน/วิธีการสืบสวน/ตรวจสอบย้อนกลับ/ระบาดวิทยา เพื่อพัฒนาวิธีการวิเคราะห์ตรวจสอบค้นหาความไม่ปกติในระบบการผลิต และวิธีบริหารจัดการความเสี่ยง
- พัฒนาระดับความปลอดภัยด้านอาหารของประเทศ เช่น ระบบการตรวจสอบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร ระบบการตรวจสอบย้อนกลับ ระบบการแจ้งเตือนภัยและระบบบริหารจัดการเรียกคืนสินค้าที่มีปัญหา ระบบกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายการค้าโลก การเทียบเคียงมาตรฐานของประเทศและสากล การสร้างความเชื่อมั่นและการ
- ยอมรับมาตรฐาน/เครื่องหมายของประเทศไทย ออกประกาศกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรตามกฎหมาย
- สร้างองค์ความรู้ด้านอาหารศึกษา และสร้างการรับรู้ ความเข้าใจเครื่องหมายรับรอง การเลือกซื้อสินค้าที่ได้มาตรฐาน
- ให้บริการตรวจรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรแก่เกษตรกรที่ขอรับบริการอย่างทั่วถึง ในเวลาที่เหมาะสม
- ประสานความร่วมมือหน่วยงานเกี่ยวข้องส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรในระบบมาตรฐาน
- ประสานร่วมมือ ส่งเสริม สนับสนุนเงินทุนเพื่อการเข้าสู่ตลาดการผลิตสินค้ามาตรฐานและเป็นพี่เลี้ยงอย่างต่อเนื่องจนกว่าเกษตรกรจะมีความได้เปรียบในการแข่งขัน เช่น มีระบบ Coaching and Mentoring

3.1.6 แนวทางการดำเนินงานเกษตรอินทรีย์

- วิจัยสร้างองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม ด้านการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ บริหารจัดการองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรที่ต้องการรับความรู้ ส่งเสริมการผลิต และจัดทำฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ของประเทศ เพื่อการวิเคราะห์และใช้ประโยชน์
- บริหารจัดการให้มี Organic Zone and Buffer Zone (พื้นที่เหมาะสมการทำเกษตรอินทรีย์ และพื้นที่ชนที่ลดและบรรเทาผลกระทบให้เกิดการปนเปื้อนต่อมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ทั้งนี้รวมถึงการบริหารจัดการควบคุมคุณภาพและความปลอดภัยของทรัพยากรดิน น้ำ อากาศ และการใช้สารเคมีทางการเกษตร ในพื้นที่ดังกล่าว)
- การกำหนดมาตรฐานและการตรวจรับรองมาตรฐาน ที่เป็นสากลและยอมรับของผู้บริโภค และสามารถให้เกษตรกรเข้าถึงบริการตรวจรับรองมาตรฐานอย่างพอเพียง มีประสิทธิภาพ ทันเวลา
- สร้างชุดองค์ความรู้ด้านอาหารศึกษาที่เกี่ยวกับสินค้าเกษตรอินทรีย์ เครื่องหมายรับรอง และเผยแพร่ในช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ
- ประสานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ในทุกรูปแบบและทุกช่องทาง
- ประสานร่วมมือ ส่งเสริม สนับสนุนเงินทุนเพื่อการเข้าสู่ตลาดการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์และเป็นที่เลี้ยงอย่างต่อเนื่องจนกว่าเกษตรกรจะมีความได้เปรียบในการแข่งขัน เช่น มีระบบ Coaching and Mentoring

3.2 นโยบายจังหวัด

3.2.1 ชะอวดโมเดล

ภายหลังจากเกิดปัญหาราคาผลผลิตมังคุดตกต่ำ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราชได้ประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อหาทางออกของปัญหา โดยผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัดที่รับผิดชอบ หัวหน้าส่วนราชการ ตัวแทนเกษตรกร และผู้ประกอบการรับซื้อ เมื่อได้รับทราบปัญหาแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราชจึงได้กำหนดให้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการแก้ไขปัญหา ราคาผลผลิตมังคุดตกต่ำระดับจังหวัด/ระดับอำเภอ เป็นหน่วยปฏิบัติการ เพื่อบริหารจัดการด้าน Demand และ Supply โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นประธาน พาณิชย์จังหวัด นครศรีธรรมราชเป็นเลขานุการ และมีการดำเนินการ ดังนี้

1) ช่วงแรกที่เกิดปัญหาสถานการณ์ราคาลดลงอย่างรวดเร็ว จังหวัดได้จัดประชุมทุกวันจันทร์ พุธ ศุกร์ หรือร่วม 4 ฝ่าย คือ ภาครัฐ เกษตรกร เอกชน และผู้ประกอบการรับซื้อ (ล้ง และผู้ซื้อรายย่อย) และลดความถี่ของการจัดประชุมตามสถานการณ์

2) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช จัดตั้งกลุ่มไลน์ “ศูนย์ปฏิบัติการฯ มังคุด” เพื่อเป็นช่องทางสื่อสารของจังหวัด

3) สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดนครศรีธรรมราช ดำเนินการประชาสัมพันธ์เชิงรุกอย่างทั่วถึงผ่านทุกช่องทางสื่อ

4) ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายให้ทุกอำเภอศึกษารูปแบบการดำเนินการตามแนวทางของชะอวดโมเดล (อำเภอชะอวดใช้วิธีการประมูลราคาผลผลิต) เพื่อประยุกต์ใช้ในพื้นที่แต่ละอำเภอ

รูปแบบชะอวดโมเดล มีดังนี้

นิยม คงเมฆ (2561) ได้อธิบายถึงรูปแบบชะอวดโมเดลว่าเป็นพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการมังคุด มีรายละเอียด ดังนี้

1) พื้นที่ผลิตมังคุดของอำเภอชะอวด ได้แก่ ตำบลเกาะขันธุ์ ตำบลวังอ่าง ตำบลนางหลง ตำบลท่าเสม็ด ตำบลเขาพระทอง และตำบลท่าประจะ

2) ปริมาณผลผลิตมังคุดช่วงเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม 2561 ประมาณ วันละ 30-35 ตัน

3) ระบบการจัดการผลผลิต มีการจัดตั้งกลุ่มพัฒนาคุณภาพมังคุดเพื่อส่งออก 3 กลุ่ม คือ

(1) กลุ่มมังคุดแปลงใหญ่ (นายวิโรจน์ บุญวงศ์) ตำบลท่าเสม็ด

(2) กลุ่มผลิตมังคุดชะอวดสามัคคี (ครูเสถียร มุสิเก็ด) หมู่ที่ 10 ตำบลเกาะขันธุ์ สมาชิก

221 คน

(3) กลุ่มมังคุดคุณภาพ (ครุทอน) หมู่ที่ 4 ตำบลเกาะขันธุ์

ระบบจัดการผลผลิตทั้ง 3 กลุ่ม คือ คัดขนาดผลมังคุดแล้วเปิดให้พ่อค้าเข้ามาประมูลราคา จึงไม่มีผลกระทบต่อราคามากนัก ส่วนมังคุดที่ไม่อยู่ในระบบกลุ่มของอำเภอชะอวด ผลผลิตโดยประมาณ 20-25 ตันต่อวัน เกษตรกรจะต้องจำหน่ายให้แผงพ่อค้าทั่วไป ซึ่งถูกแผงกตราคาและเป็นมังคุดที่ชาวสวนส่วนใหญ่จะขายในลักษณะมังคุดคละ

4) แนวทางการแก้ปัญหาราคามังคุดเฉพาะหน้าของตำบลเกาะขันธุ์ โดยคณะกรรมการพัฒนาตำบล

(1) จัดตั้งคณะทำงาน 1 คณะ

(2) รวบรวมสมาชิกชาวสวนจำนวน 58 รายชื่อ (ปัจจุบัน)

(3) จัดตั้งศูนย์รวบรวมผลผลิต 1 ศูนย์ เพื่อแทรกแซงราคาเมื่อราคามังคุดตกต่ำ ศูนย์จะรวบรวมผลผลิตและพร้อมคัดขนาดและคุณภาพ เพื่อนำไปขายผู้บริโภครวมโดยตรง

(4) มีการจัดส่งมังคุดไปยังเครือข่ายจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 3.2 ตัน จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 3.2 ตัน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 3.2 ตัน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 3.2 ตัน

(5) จัดส่งไปจำหน่ายในงานมหกรรมพืชสวนไพรแห่งชาติ ประจำปี 2561 ระหว่างวันที่ 17-21 กรกฎาคม 2561 ณ อิมแพคเมืองทองธานี วันละ 3 ตัน ซึ่งสามารถแก้ปัญหาได้ระดับหนึ่ง

(6) ประสานเครือข่ายผู้บริโภครวมภูมิภาค เน้นเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่

5) ทุนและศักยภาพในพื้นที่ที่มีอยู่เบื้องต้น สถานที่จัดตั้งศูนย์รวบรวมคือ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลเกาะขันธุ์ ซึ่งมีอาคาร สถานที่ ตลอดจนถึงโรงเก็บและระบบสาธารณูปโภคพร้อม โดยตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 2 ตำบลเกาะขันธุ์ อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นจุดกลางของพื้นที่และเป็นจุดรวบรวมผลผลิตระดับตำบลอยู่แล้ว

6) สภาพปัญหาราคามังคุดพื้นที่อำเภอชะอวดในฤดูกาลผลิต 2561

(1) ปริมาณผลผลิตมีจำนวนมาก เฉลี่ยวันละ 30-35 ตัน

(2) มีผลผลิตมังคุดจากพื้นที่อื่น (จังหวัดพัทลุง จังหวัดตรัง และพื้นที่อำเภอข้างเคียง) เข้ามาจำหน่ายในพื้นที่อำเภอชะอวด จำนวน 10-15 ตัน ต่อวัน

(3) มีแผงรับซื้อมังคุดจำนวนมากแต่ไม่มีการกำหนดราคาต่อวันให้กับชาวสวน จะให้ราคาต่อเมื่อมังคุดมาถึงแผงแล้ว ทำให้ชาวสวนเสียเปรียบ

(4) ชาวสวนไม่มีภาคัดขนาดและคุณภาพมังคุดมาขาย นิยมขายมังคุดคละ เป็นเหตุให้ราคาตกต่ำ โดยพ่อค้าแผงจะกตราคา

7) ข้อเสนอในการแก้ไขปัญหา

(1) จัดตั้งศูนย์รวบรวมและรับซื้อมังคุดระดับอำเภอ 1 ศูนย์

(2) จัดตั้งคณะทำงานศูนย์รวบรวมและจัดซื้อมังคุดระดับอำเภอ 1 คณะ

- (3) ให้ศูนย์รวบรวมคัดแยกขนาดและคุณภาพมังคุดเพื่อนำผลผลิตไปขายต่อผู้บริโภคโดยตรงหรือขายให้พ่อค้าในราคาที่ยุติธรรมเพื่อเป็นการแทรกแซงราคา
- (4) จัดตั้งกองทุนสนับสนุนค่าขนส่งมังคุดไปจำหน่ายต่อผู้บริโภคโดยตรง
- (5) ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือจังหวัด จัดหาตะกร้าใส่มังคุดเพื่อไปจำหน่ายโดยตรงให้กับศูนย์รวบรวม จำนวน 1,500 ลูก
- (6) ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประสานเครือข่ายผู้บริโภคหรือประสานพ่อค้ามารับซื้อผลผลิตโดยตรง

3.2.2 โมเดลแก้ปัญหาหาคามังคุดตกต่ำ ต้นแบบแก้ปัญหาหาคาพืชผลการเกษตรอย่างยั่งยืน

จังหวัดนครศรีธรรมราชได้วางโมเดลแก้ปัญหาหาคามังคุดตกต่ำ ต้นแบบแก้ปัญหาหาคาพืชผลการเกษตรอย่างยั่งยืน โดยการแต่งตั้งคณะทำงานนครศรีธรรมราชโมเดล แก้ปัญหาหาคามังคุดตกต่ำ ต้นแบบแก้ปัญหาหาคาพืชผลการเกษตรอย่างยั่งยืน ตามคำสั่งที่ 2600/2561 ลงวันที่ 27 สิงหาคม 2561 มีปลัดจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นประธาน เกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช เกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช สหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช ท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช แรงงานจังหวัดนครศรีธรรมราช พาณิชยจังหวัดนครศรีธรรมราช จัดหางานจังหวัดนครศรีธรรมราช ประธานบริษัทประชารัฐรักสามัคคีนครศรีธรรมราช เป็นคณะทำงาน และเจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ ที่ทำการปกครองจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นเลขานุการ เพื่อร่วมกันจัดทำโมเดลการแก้ปัญหาหาคามังคุดตกต่ำ ต้นแบบแก้ปัญหาหาคาพืชผลการเกษตรอย่าง

รูปแบบโมเดลแก้ปัญหาหาคามังคุดตกต่ำ ต้นแบบแก้ปัญหาหาคาพืชผลการเกษตรอย่างยั่งยืน แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

1. ระดับต้นน้ำ

1.1 แผนงาน จัดระบบข้อมูลเพื่อการวางแผน

เป้าหมาย

- 1) มีข้อมูลเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดและปริมาณผลผลิต
- 2) เป็นฐานข้อมูลในการวางแผนจัดการในอนาคต

กลยุทธ์

- 1) เก็บข้อมูลเกษตรกร แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ตามการดูแลรักษาแปลงมังคุด คือ ดูแลอย่างดี ดูแลบ้าง ไม่มีการดูแล
- 2) เก็บข้อมูลเกษตรกรรายย่อย แปลงใหญ่
- 3) เก็บข้อมูลต้นทุนการผลิต ปริมาณ คุณภาพ แบ่งตามการดูแล
- 4) เก็บข้อมูลช่วงเวลาเก็บเกี่ยวและปริมาณเก็บเกี่ยว
- 5) ประเมินการผลิตจากนอกพื้นที่จังหวัด

กิจกรรม/โครงการ

- 1) ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกมังคุด
- 2) ให้ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีตำบลเป็นศูนย์กลางบริหารจัดการมังคุด
- 3) ประเมินการผลผลิตจากนอกพื้นที่จังหวัด

1.2 แผนงานพัฒนาคุณภาพทางการผลิต

เป้าหมาย

เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจในการดูแลมังคุดเพื่อเพิ่มคุณภาพผลผลิต

กลยุทธ์

- 1) ให้ความรู้แก่เกษตรกรด้านเทคโนโลยีเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เก็บเกี่ยว

และคัดแยก

- 2) นำนวัตกรรมมาใช้ในการผลิตและเก็บเกี่ยว

- 3) สร้างศูนย์เรียนรู้/ให้คำปรึกษาการผลิตมังคุดคุณภาพ

กิจกรรม/โครงการ

- 1) อบรมถ่ายทอดความรู้เกษตรกร
- 2) จัดซื้อเครื่องมือ อุปกรณ์และนวัตกรรมในการผลิตมังคุด
- 3) สร้างศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพมังคุด (ศพก./ศูนย์ถ่ายทอดฯ)
- 4) 1 อำเภอ 1 แปลงต้นแบบนำร่อง
- 5) ปรับโครงสร้างบุคลากร อปท. ให้มีผู้รับผิดชอบพัฒนาอาชีพหลักประชาชน

2. ระดับกลางน้ำ

2.1 แผนงานสร้างจตุรรวมผลผลิตมังคุด

เป้าหมาย

- 1) เกษตรกรเข้มแข็งต่อรองตลาดได้
- 2) เป็นจตุรรวบรวมและกระจายมังคุด

กลยุทธ์

1) ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้ผลิตมังคุดในรูปแบบสหกรณ์และรูปแบบอื่นๆ ให้มีต้นแบบอย่างน้อยอำเภอละ 1 จุด

2) ส่งเสริมให้มีการรวบรวมผลผลิตมังคุดเพื่อเป็นแหล่งรวบรวมต่อรองราคาและกระจายผลผลิตมังคุด

3) วางระบบให้เกษตรกรรู้สึกเป็นเจ้าของและได้รับประโยชน์ที่เป็นธรรมจากการรวมกลุ่ม

กิจกรรม/โครงการ

- 1) ถอดองค์ความรู้แปลงใหญ่และวิสาหกิจชุมชน
- 2) ส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้ผลิตมังคุดในรูปแบบสหกรณ์และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
- 3) พัฒนาศูนย์รวบรวมและคัดแยกผลผลิตให้ได้รับรองมาตรฐาน GMP

2.2 แผนงานเตรียมแรงงานและอุปกรณ์ในการเก็บ คัดแยก และบรรจุ

เป้าหมาย

- 1) ให้สามารถรับมือและจัดการผลผลิตได้
- 2) พัฒนาแรงงานให้มีคุณภาพ
- 3) รองรับการเป็นศูนย์กลางการผลิตและจำหน่ายมังคุดภาคใต้

กลยุทธ์

- 1) วางแผนและจัดการข้อมูลความต้องการแรงงานของกลุ่มเกษตรกรและจตุรัส

ซื้อ (ล้ง)

- 2) อบรมให้ความรู้ ฝึกฝนบุคลากรในการเก็บผลผลิต คัดแยกและบรรจุ
- 3) เตรียมอุปกรณ์ในการคัดแยกบรรจุให้พร้อม

กิจกรรม/โครงการ

- 1) เก็บข้อมูลแรงงานในพื้นที่เพื่อวางแผนแรงงาน
- 2) เก็บข้อมูลความต้องการแรงงานที่มาจากจตุรัสซื้อ (ล้งและเกษตรกร)
- 3) เตรียมแรงงานโดยอบรมฝึกทักษะการเก็บ คัดแยกและบรรจุผลผลิตมังคุดแก่

เกษตรกร/แรงงาน

2.3 กำกับดูแลจตุรัสซื้อและล้ง

เป้าหมาย

- 1) คาดการณ์ปริมาณการรับซื้อทั้งหมดได้
- 2) เพื่อให้เกิดความถูกต้องและเป็นธรรมในกลไกตลาดทั้งระบบ

3. ระดับปลายน้ำ

3.1 เพิ่มช่องทางการตลาด

เป้าหมาย

- 1) เตรียมตลาดล่วงหน้ากระจายความเสี่ยง
- 2) เพิ่มความสามารถในการต่อรองและแข่งขัน
- 3) สามารถรับมือกับปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

กลยุทธ์

- 1) รมรณรงค์ส่งเสริมการบริโภคผลไม้ไทย
- 2) เพิ่มช่องทางการตลาด/เชื่อมโยงตลาด
- 3) ส่งเสริมตลาดออนไลน์
- 4) ตลาดข้อตกลง

กิจกรรม/โครงการ

- 1) จัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ
- 2) การเจรจาจับคู่ธุรกิจ
- 3) กิจกรรมส่งเสริมการจำหน่ายจัดสถานที่ให้เกษตรกรนำผลผลิตมาจำหน่าย

โดยตรง เช่น สถานที่ราชการ สถานีบริการน้ำมัน และธงฟ้า เป็นต้น

- 4) ส่งเสริมการตลาดออนไลน์ Start Up
- 5) ส่งเสริมการซื้อขายแบบตลาดข้อตกลง
- 6) คู่ค้าสหกรณ์
- 7) ฝึกอบรมนักศึกษาและแข่งขันทำแผนธุรกิจเพื่อค้นหาไอเดียจากคนรุ่นใหม่
- 8) ส่งเสริมเกษตรกรและผู้สนใจฝึกทำการตลาดกับบริษัทประชารัฐ

ภาพที่ 7 โมเดลแก้ปัญหาคาแฟมั่งคุดตกต่ำ ต้นแบบแก้ปัญหาคาแฟพืชผลการเกษตรอย่างยั่งยืน

3.2.3 แผนงาน/โครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามังคุดจังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2562

จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้สนับสนุนงบประมาณ ปี 2562 ให้หน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามแผนปฏิบัติการจัดการผลผลิตมังคุดอย่างยั่งยืน ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ การจัดทำข้อมูล (สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช)

1) จัดตั้งศูนย์รวมบริหารข้อมูลมังคุด

กิจกรรม

1.1) สำรวจข้อมูลมังคุด

- (1) จำนวนเกษตรกรผู้ปลูก (ระดับการดูแล ดี/ไม่ดี/ไม่ดูแล)
- (2) จำนวนไร่
- (3) ปริมาณผลผลิต
- (4) ผลผลิตต่อไร่
- (5) ต้นทุนการผลิต
- (6) ช่วงเวลาการเก็บเกี่ยว

1.2) ประมาณการผลผลิต

- (1) ในพื้นที่จังหวัด
- (2) นอกพื้นที่จังหวัด

1.3) ขึ้นทะเบียนเกษตรกร

2. ยุทธศาสตร์ การพัฒนาคุณภาพการผลิต (สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช/มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์/เครือข่าย/เครื่องเบทาโกร)

1) สร้างองค์ความรู้ในการผลิตมังคุดเชิงคุณภาพ

กิจกรรม

1.1) ศึกษาต้นแบบการจัดการมังคุดเชิงคุณภาพ (ณ จังหวัดจันทบุรี)

1.2) พัฒนาต่อยอดการจัดการสวนมังคุดเชิงคุณภาพ

- (1) เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในการจัดการสวนมังคุดเชิงคุณภาพตามหลักวิชาการเพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ (ระยะการปลูก ดิน น้ำ ปุ๋ย การตัดแต่งกิ่ง การเก็บเกี่ยว การคัดแยก)
- (2) คัดเลือกสวนมังคุดต้นแบบนำร่อง

3. ยุทธศาสตร์ การรวบรวมและการกระจายผลผลิต (สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช/
สำนักงานแรงงานจังหวัดนครศรีธรรมราช)

1) ส่งเสริมการรวมกลุ่มในการจัดการผลผลิต

กิจกรรม

1.1) เพิ่มทักษะและสร้างองค์ความรู้ในการรวมกลุ่มแก่เกษตรกร

1.2) คัดเลือกกลุ่ม จำแนกตามความเข้มแข็งของกลุ่ม (A B C) และพัฒนาต่อ

ยอดเพื่อยกระดับการบริหารจัดการกลุ่ม

2) สำรวจ วางแผนและจัดการข้อมูลด้านแรงงาน

3) พัฒนาทักษะแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิตและคัดแยกเกรดมังคุด

4) คาดการณ์สภาวะตลาด

5) กำหนดพื้นที่และห้วงเวลาในการเก็บเกี่ยวผลผลิตให้สอดคล้องระหว่างอุปสงค์ อุปทาน

4. ยุทธศาสตร์ การตลาด (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครศรีธรรมราช/บริษัทประชารัฐรัก
สามัคคีนครศรีธรรมราช (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด)

1) การตลาดล่วงหน้า

กิจกรรม

1.1) ตลาดแหล่งท่องเที่ยวสำคัญภายในประเทศ

1.2) ตลาด Premium ภายในประเทศ

2) การตลาดออนไลน์

3) จัดกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมการบริโภคผลไม้ไทย

4) Road Show และเจรจาจับคู่ธุรกิจ (ZBusiness Matching) ตลาดต่างประเทศ ใน

ประเทศ กลุ่มอาเซียน+3

บทที่ 4

ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ในการวางแผนพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดนครศรีธรรมราชจำเป็นต้องศึกษาข้อมูลพื้นฐานของจังหวัด เพื่อจะได้ทราบถึงสภาพทั่วไปของจังหวัด เช่น สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ประชากร โครงสร้างพื้นฐานต่างๆ และนำมาใช้วิเคราะห์ วางแผนพัฒนาได้ตรงกับบริบทของพื้นที่

4.1 จุดยืนการพัฒนาของจังหวัด

จากข้อมูลการวิเคราะห์ศักยภาพของจังหวัด และกำหนดทิศทางการพัฒนายุทธศาสตร์ในภาพรวมของจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้กำหนดจุดยืนการพัฒนาของจังหวัด 3 ประเด็น ดังนี้

1. เมืองสืบสานศิลปวัฒนธรรม สงบสุข น่าเที่ยว
2. เมืองเกษตรนวัตกรรม และอุตสาหกรรมสีเขียว
3. ศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง และกระจายสินค้าของภาคใต้

เป้าหมายการพัฒนา

1. เพิ่มรายได้จากการเกษตร อุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว ยกกระดับมาตรฐานคุณภาพ
2. เพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว
3. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน
4. ประชาชนยึดหลักธรรมะในการดำเนินชีวิต และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
5. ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีมีการสืบสานอย่างต่อเนื่อง

ประเด็นการพัฒนา

1. การบริหารจัดการเกษตรและอุตสาหกรรมสู่มาตรฐานครบวงจรและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
2. การพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานธรรมะ ธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม
3. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
4. การพัฒนาคน ชุมชน และสังคมให้น่าอยู่ เข้มแข็งตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
5. การรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย
6. การส่งเสริมศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

4.2 สภาพทั่วไปของจังหวัดนครศรีธรรมราช

จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ทางตอนกลางของภาคใต้ ห่างจากกรุงเทพมหานคร 780 กิโลเมตร มีเนื้อที่ 9,942.502 ตารางกิโลเมตรหรือ 6,214,064 ไร่ มีพื้นที่มากเป็นอันดับที่ 16 ของประเทศหรือประมาณร้อยละ 1.98 ของพื้นที่ทั้งประเทศ ที่ตั้งของตัวจังหวัดตั้งอยู่ประมาณละติจูด 9 องศาเหนือ และลองจิจูด 100 องศาตะวันออก มีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับกับจังหวัดสุราษฎร์ธานีและอำเภอไทย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับติดต่อกับอำเภอไทย เป็นชายฝั่งทะเลยาวตั้งแต่ตอนเหนือของอำเภอขนอมลงไปทางใต้ของอำเภอหัวไทรประมาณ 225 กิโลเมตร
ทิศใต้	ติดต่อกับ ติดต่อกับอำเภอรอนด จังหวัดสงขลา อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดกระบี่

จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด มีวิสัยทัศน์ว่า “นครแห่งอารยธรรม นำอยู่น่าเที่ยว การเกษตรและอุตสาหกรรมยั่งยืน” โดยที่คำว่า การเกษตรและอุตสาหกรรมยั่งยืน หมายถึง จังหวัดนครศรีธรรมราชมีฐานเศรษฐกิจเข้มแข็งจากภายในจังหวัด เป็นแหล่งการผลิตทางการเกษตรที่มีความสมดุลของระบบนิเวศ และสภาพแวดล้อม มุ่งเน้นการผลิตที่มีคุณภาพ ปลอดภัย มีมาตรฐาน และเพิ่มมูลค่า ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค และนำนวัตกรรม เทคโนโลยีอันทันสมัยมาประยุกต์ใช้ ส่งผลให้เกษตรกร ประชาชนชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช มีงาน อาชีพ รายได้ การบริหารจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐานการผลิตทางการเกษตรที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในเรื่อง ดิน น้ำ และระบบชลประทาน รวมทั้งการจัดสรรที่ดินทำกิน เป็นเมืองที่เน้นการจัดการด้านการส่งเสริมการผลิตพืช สัตว์ ประมง การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรสู่ Smart Farmer การพัฒนาองค์กรเกษตรกร ให้เข้มแข็งการบริหารจัดการฟาร์มสู่ Smart Farm ระบบการวางแผนการผลิต เพื่อการสร้างมูลค่าผ่านการแปรรูปและการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตร ที่มีความยั่งยืนและเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศ มีการแปรรูปเพิ่มคุณค่า มูลค่าสินค้าเกษตรสร้างผลตอบแทนเชิงเศรษฐกิจ และการประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านการเกษตรคู่ขนานภูมิปัญญาท้องถิ่น เศรษฐกิจเติบโตจากการท่องเที่ยว เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ นิเวศน์ป่าเขา และทางทะเล และการท่องเที่ยวทางพุทธศาสนา เศรษฐกิจจากฐานการค้า การลงทุน การบริการ และอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ที่เติบโต และแข่งขันได้

4.2.1 ลักษณะภูมิอากาศ

1) ฤดูกาล จังหวัดนครศรีธรรมราชมี 2 ฤดูกาล คือ

1.1) ฤดูร้อน ช่วงระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน มีอากาศร้อนตลอดฤดูกาล

1.2) ฤดูฝน แบ่งเป็น 2 ช่วงได้แก่

1.2.1) เดือนพฤษภาคม-ตุลาคม เป็นช่วงที่ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ แต่เนื่องจากมีเทือกเขานครศรีธรรมราชที่สูงชัน เป็นแนวกันทิศทางลมจึงมีฝนตกไม่มาก

1.2.2) เดือนพฤศจิกายน-มกราคมเป็นช่วงรับอิทธิพลลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ช่วงนี้ฝนตกหนาแน่น

2) ปริมาณน้ำฝน ในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีจำนวนวันฝนตกมากที่สุดเมื่อปี 2544 จำนวน 196 วัน และมีจำนวนวันฝนตกน้อยที่สุดเมื่อปี 2555 จำนวน 152 วัน ขณะที่ปริมาณน้ำฝนสูงสุด เมื่อปี 2560 จำนวน 4,452.10 มม. และปริมาณน้ำฝนน้อยสุดเมื่อปี 2552 จำนวน 2,007.40 มม. รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 20 ปริมาณน้ำฝน และวันฝนตก ปี 2551-2561

ปี	จำนวนวันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)
2552	161	2,007.40
2553	164	2,480.60
2554	196	4,201.60
2555	152	2,771.50
2556	155	2,421.90
2557	171	2,166.70
2558	156	2,370.20
2559	157	2,707.30
2560	188	4,452.10
2561	174	2,778.30

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยานครศรีธรรมราช (บางจาก)

หมายเหตุ : ปริมาณน้ำฝน เป็นข้อมูลรวมทั้งปี

3) อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์ ในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมา จังหวัดนครศรีธรรมราชมีอุณหภูมิสูงสุดเมื่อปี 2555 เท่ากับ 35.10 °C และต่ำสุด เมื่อปี 2555 เท่ากับ 21.53 °C ความชื้นสัมพัทธ์สูงสุด เมื่อปี 2558 เท่ากับ 96.98 และต่ำสุด เมื่อปี 2555 เท่ากับ 60.66 รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 21 อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์สูงสุด - ต่ำสุด ปี 2552 - 2561

ปี	อุณหภูมิ (°C)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)		
	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี
2552	32.43	23.89	28.15	95.40	65.12	84.17
2553	32.53	23.59	28.06	96.75	66.67	81.83
2554	32.19	22.90	27.07	94.76	64.47	82.64
2555	35.10	21.53	28.31	93.92	60.66	77.29
2556	32.35	24.03	28.19	95.68	68.44	82.06
2557	32.59	23.70	28.19	96.37	65.82	81.12
2558	32.48	23.86	28.17	96.98	67.46	82.19
2559	32.98	24.28	27.83	96.76	66.10	84.90
2560	32.38	24.23	28.33	76.74	68.88	82.69
2561	32.53	23.81	27.37	95.50	64.05	83.06

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยานครศรีธรรมราช (บางจาก)

4.2.2 ด้านการปกครอง

จังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งเขตการปกครองตามลักษณะพื้นที่ออกเป็น 23 อำเภอ 165 ตำบล 1,552 หมู่บ้าน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 185 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาล 53 แห่ง (แยกเป็นเทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 3 แห่ง และเทศบาลตำบล 49 แห่ง) และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) 130 แห่ง โดยแบ่งเป็น อบต.ขนาดใหญ่ 12 แห่ง คือ อบต.ท่าศาลา ท่าเรือ นาเคียน ช้างกลาง เขาขาว ห้ายสำเภา บ้านลำนาว บางขัน ช้างซ้าย ร่อนพิบูลย์ หินตก และอบต.ทุ่งปรัง อบต.ขนาดกลาง 117 แห่ง อบต.ขนาดเล็ก 1 แห่ง คือ อบต.พิปูน

ตารางที่ 22 การแบ่งเขตการปกครองของจังหวัด

อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	ร้อยละ	ที่ว่าการ อำเภอห่าง จากศาลา กลางจังหวัด (กม.)	จำนวน						
				ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาล นคร/เมือง/ ตำบล			อบต.	ชุมชน
1. เมือง	617.447	6.21	10	13	115	1	1	5	10	95
2. เซียรใหญ่	227.116	2.28	52	10	97	-	-	2	8	13
3. ปากพนัง	422.454	4.25	36	17	141	-	1	3	13	22
4. ชะอวด	870.276	8.75	71	11	87	-	-	2	10	14
5. ทุ่งสง	1,041.999	10.48	56	12	124	-	1	3	8	20
6. ท่าศาลา	363.891	3.66	30	10	110	-	-	1	10	-
7. ร่อนพิบูลย์	298.222	3.00	32	6	57	-	-	3	5	-
8. ลีชิล	703.105	7.07	66	9	110	-	-	2	8	10
9. ลานสกา	342.898	3.45	23	5	44	-	-	2	4	-
10. พิปูน	363.753	3.66	93	5	42	-	-	4	2	17
11. หัวไทร	417.733	4.20	62	11	99	-	-	3	9	-
12. ทุ่งใหญ่	603.287	6.07	102	7	63	-	-	2	6	7
13. ฉวาง	530.536	5.34	70	10	86	-	-	4	8	12
14. ขนอม	433.926	4.36	100	3	34	-	-	3	1	6
15. นาบอน	192.899	1.94	77	3	34	-	-	1	3	-
16. พรหมคีรี	321.499	3.23	21	5	39	-	-	3	4	28
17. บางขัน	601.662	6.05	96	4	60	-	-	-	4	-
18. จุฬาภรณ์	192.670	1.94	62	6	30	-	-	-	5	-

ตารางที่ 22 การแบ่งเขตการปกครองของจังหวัด (ต่อ)

อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	ร้อยละ	ที่ว่าการ อำเภอห่าง จากศาลา กลางจังหวัด (กม.)	จำนวน						
				ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาล นคร/เมือง/ ตำบล			อบต.	ชุมชน
19. ถ้ำพรรณรา	165.000	1.66	111	3	29	-	-	-	3	-
20. พระพรหม	147.963	1.49	15	4	40	-	-	1	3	-
21. เฉลิมพระเกียรติ	129.680	1.30	22	4	37	-	-	2	2	-
22. นบพิตำ	720.156	7.24	52	4	38	-	-	1	3	-
23. ช้างกลาง	234.330	2.36	50	3	36	-	-	2	1	-
รวม	9,942.502	100	-	165	1,552	1	3	49	130	244

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2562

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2562

4.2.3 ด้านประชากร

ประชากรในจังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งเป็น เพศชาย 771,530 คน เพศหญิง 788,903 คน รวม 1,560,433 คน ครัวเรือน 565,508 ครัวเรือน

ตารางที่ 23 จำนวนประชากรของจังหวัดนครศรีธรรมราช

อำเภอ	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)	ครัวเรือน
1. เมือง	133,241	139,261	272,502	108,767
2. เชียงใหญ่	21,588	21,564	43,152	14,710
3. ปากน้ำ	49,611	49,246	98,857	32,881
4. ชะอวด	42,754	43,720	86,474	30,763
5. ฟุ้งสง	80,895	80,790	161,685	63,164
6. ท่าศาลา	56,679	59,628	116,307	36,041
7. ร่อนพิบูลย์	40,859	41,471	82,330	26,729
8. ลีล	44,033	44,920	88,953	31,504
9. ลานสกา	19,917	20,993	40,910	15,055
10. พิปูน	14,364	14,758	29,122	11,493
11. หัวไทร	33,066	33,123	66,189	23,896
12. ฟุ้งใหญ่	37,029	37,638	74,667	26,562
13. ฉวาง	32,563	34,520	67,083	25,393
14. ชนม	15,099	15,323	30,422	14,593
15. นาบอน	13,189	13,589	26,788	9,420
16. พรหมคีรี	18,458	16,979	37,437	12,265
17. บางขัน	23,859	23,486	47,345	16,158
18. จุฬาภรณ์	15,629	16,104	31,733	10,380
19. ถ้าพรรณรา	9,628	9,649	19,277	7,234
20. พระพรหม	21,825	22,372	44,197	15,695
21. เฉลิมพระเกียรติ	15,793	15,769	31,562	10,440
22. นบพิตำ	16,757	16,786	33,543	11,616
23. ช้างกลาง	14,694	15,214	29,908	10,749
รวม	771,530	788,903	1,560,433	565,508

ที่มา : ประชากร, ที่ทำการปกครองจังหวัด ณ ธันวาคม 2561 ครัวเรือนเกษตรกร, ทะเบียนเกษตรกร ปี 2562

4.2.4 ด้านทรัพยากรธรรมชาติ

1. ทรัพยากรป่าไม้ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ 69 ป่า เนื้อที่ประมาณ 1,924,654.25 ไร่ พื้นที่ป่าเลนอนุรักษ์ ประมาณ 146.11 ตร.กม. หรือ 91,370 ไร่ พื้นที่อุทยานแห่งชาติ (5 แห่ง) ประมาณ 1,645.84 ตร.กม. หรือ 1,028,650 ไร่ พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า (1 แห่ง) ประมาณ 166.40 ตร.กม. หรือ 104,000 ไร่ พื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่า (2 แห่ง) ประมาณ 421.64 ตร.กม. หรือ 263,526 ไร่ สถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่า (1 แห่ง) ประมาณ 11.23 ตร.กม. หรือ 7,018 ไร่ 7,018 ไร่ (สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนครศรีธรรมราช, รายงานประจำปี 2561, 2562)

4.2.5 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดิน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีเนื้อที่ 6,214,064 ไร่ มีทรัพยากรดิน ประกอบด้วย 33 กลุ่มชุดดินซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันไปตามเขตพื้นที่ ดังนี้

1) กลุ่มชุดดินในพื้นที่ลุ่มหรือพื้นที่น้ำขัง

(1) กลุ่มดินเหนียว

- กลุ่มชุดดินที่ 3 ดินเหนียวที่เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำทะเลและตะกอนน้ำจืด ปฏิกิริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นด่างเล็กน้อย การระบายน้ำเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง มีเนื้อที่ 739,436 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 11.90 ของพื้นที่ทั้งหมด

- กลุ่มชุดดินที่ 5 ดินเหนียวที่เกิดจากตะกอนที่น้ำพัดพามาทับถมค่อนข้างใหม่ ปฏิกิริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นด่างปานกลาง การระบายน้ำเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางมีเนื้อที่ 30,018 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.48 ของพื้นที่ทั้งหมด

- กลุ่มชุดดินที่ 6 ดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากการทับถมของตะกอนลำน้ำเก่า ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงกรดรุนแรงมาก การระบายน้ำเร็วถึงค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงค่อนข้างต่ำ มีเนื้อที่ 598,562 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 9.63 ของพื้นที่ทั้งหมด

- กลุ่มชุดดินที่ 7 ดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนที่น้ำพัดพามาทับถม ปฏิกิริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึง เป็นด่างเล็กน้อย การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง มีเนื้อที่ 25,688 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.41 ของพื้นที่ทั้งหมด

(2) กลุ่มดินเปรี้ยวจัด

- กลุ่มชุดดินที่ 2 ดินเหนียวที่เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำกร่อยและตะกอนน้ำจืด จะพบชั้นดินเหนียวสีเทาที่มีจุดประสีเหลืองฟางข้าวหรือสีเหลืองของจาโรไซต์ในระดับความลึกระหว่าง 100-150 ซม. จากผิวดินบน มีการระบายน้ำเลว มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึง กรดรุนแรงมาก มีเนื้อที่ 29,207 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.47 ของพื้นที่ทั้งหมด

- กลุ่มชุดดินที่ 10 ดินเหนียวตลอดหน้าตัดดิน เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำกร่อย และตะกอนน้ำทะเลพบจุดประสีเหลืองฟางข้าวของจาโรไซต์ภายในความลึก 100 ซม. ปฏิกริยาดินเป็น กรดรุนแรงมากถึงกรดรุนแรงมากที่สุด การระบายน้ำเลวถึงเลวมาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีเนื้อที่ 192,192 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.09 ของพื้นที่ทั้งหมด

- กลุ่มชุดดินที่ 11 ดินเหนียวตลอดหน้าตัดดิน เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำกร่อย พบจุดประสีเหลืองฟางข้าวของจาโรไซต์ในระดับความลึกระหว่าง 50-150 ซม. จากผิวดิน ปฏิกริยาดินเป็น กรดจัดมากถึงกรดรุนแรงมาก การระบายน้ำเลว ความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำถึงปานกลาง มีเนื้อที่ 34,550 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.56 ของพื้นที่ทั้งหมด

- กลุ่มชุดดินที่ 14 ดินเหนียวเกิดจากการทับถมของตะกอนลำน้ำบนตะกอนน้ำกร่อย และน้ำทะเลตอนล่างพบดินเลนสีเทาปนเขียวและมีสารประกอบกำมะถันอยู่มากตั้งแต่ความลึก 80 ซม. ลง ไป ปฏิกริยาดินเป็นกรดรุนแรงมาก การระบายน้ำเลวมาก ความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำมีเนื้อที่ 36,382 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.59 ของพื้นที่ทั้งหมด

(3) กลุ่มดินเลนชายทะเล

- กลุ่มชุดดินที่ 12 ดินเหนียวเกิดจากตะกอนน้ำทะเลพัดพามาทับถม พบจุดประสี น้ำตาลเข้มปนเหลืองในดินชั้นบน บางพื้นที่พบเศษเปลือกหอยทะเลในดินชั้นล่าง ปกติจะพบชั้นดินเลนที่ไม่อยู่ตัวภายในความลึก 50 ซม. จากผิวดินบน ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่างจัด การระบายน้ำเลวถึง เลวมาก ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง มีเนื้อที่ 42,301 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.68 ของพื้นที่ทั้งหมด

- กลุ่มชุดดินที่ 13 ดินร่วนถึงดินเหนียวเกิดจากตะกอนน้ำทะเลพัดพามาทับถม มี ปริมาณเกลือเป็นองค์ประกอบอยู่สูงกว่า 8 มิลลิโมล/ซม. นอกจากนี้ยังมีธาตุกำมะถันเป็นองค์ประกอบอยู่ สูงด้วย ในสภาพที่ดินเปียก ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงด่างจัด แต่ถ้าดินอยู่ในสภาพแห้งจะมีปฏิกริยาเป็นกรด รุนแรงมาก การระบายน้ำเลวถึงเลวมาก ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง มีเนื้อที่ 15,908 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.26 ของพื้นที่ทั้งหมด

(4) กลุ่มดินทรายแป้ง

- กลุ่มชุดดินที่ 16 ดินร่วนหรือดินร่วนปนทรายแป้ง เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำพัดพามาทับถมกันเป็นเวลานาน ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงกรดจัดมาก การระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง มีเนื้อที่ 4,966 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.08 ของพื้นที่ทั้งหมด

(5) กลุ่มดินร่วนละเอียด

- กลุ่มชุดดินที่ 17 ดินร่วนปนทรายหรือดินร่วนเกิดจากตะกอนที่น้ำพัดพามาทับถมกันเป็นเวลานาน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงกรดรุนแรงมาก การระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีเนื้อที่ 360,383 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.80 ของพื้นที่ทั้งหมด

- กลุ่มชุดดินที่ 18 ดินร่วนปนทรายเกิดจากการทับถมของตะกอนที่น้ำพัดพามาทับถมเป็นเวลานาน ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงต่างจัด การระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง มีเนื้อที่ 8,701 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.14 ของพื้นที่ทั้งหมด

(6) กลุ่มดินร่วนหยาบ

- กลุ่มชุดดินที่ 22 ดินร่วนหรือร่วนปนทราย ดินทรายปนดินร่วนเกิดจากตะกอนที่น้ำพัดพามาทับถมหรือตะกอนลำน้ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดรุนแรงมาก การระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีเนื้อที่ 25,626 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.41 ของพื้นที่ทั้งหมด

- กลุ่มชุดดินที่ 59 เกิดจากการทับถมของตะกอนลำน้ำ ลักษณะของดินไม่ค่อนข้างแน่นอนทั้งเนื้อดิน สีของดิน ปฏิกริยาของดิน และส่วนใหญ่ประกอบด้วยชั้นดินเนื้อหยาบสลับกับเนื้อละเอียด ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นกรดปานกลาง การระบายน้ำเลวถึงค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงสูง มีเนื้อที่ 9,741 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.16 ของพื้นที่ทั้งหมด

(7) กลุ่มดินทราย

- กลุ่มชุดดินที่ 23 ดินทรายลึกมากที่เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำทะเล ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นกรดปานกลาง การระบายน้ำเลวถึงเลวมาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีเนื้อที่ 7,514 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.12 ของพื้นที่ทั้งหมด

- กลุ่มชุดดินที่ 24 ดินลึกมีเนื้อดินเป็นดินทรายหรือดินทรายร่วนที่เกิดจากการทับถมของตะกอนที่น้ำพัดพามา เป็นพวกตะกอนเนื้อหยาบหรือตะกอนทรายจากหินแกรนิตและควอร์ตไซต์ ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงกรดจัด การระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีเนื้อที่ 4,374 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.07 ของพื้นที่ทั้งหมด

(8) กลุ่มดินตื้น

- กลุ่มชุดดินที่ 25 ดินตื้นเกิดจากตะกอนลำน้ำที่ทับถมอยู่บนชั้นหินผุ ดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนกรวดหรือดินเหนียวปนกรวด ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดรุนแรงมาก การระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีเนื้อที่ 3,138 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 0.05 ของพื้นที่ทั้งหมด

(9) กลุ่มดินอินทรีย์

- กลุ่มชุดดินที่ 58 เกิดจากน้ำพัดพาตะกอนมาทับถมบนชั้นวัสดุอินทรีย์ เนื้อดินเป็นพวกดินอินทรีย์พบชั้นวัสดุอินทรีย์หนากว่า 100 ซม. และเศษวัสดุยังไม่สลายตัวดีและมีเนื้อหยาบพบทั้งเศษพีชขนาดเล็กถึงขนาดใหญ่ปะปนกันอยู่ ปฏิกริยาดินเป็นกรดรุนแรงมาก การระบายน้ำเร็วมาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงสูง มีเนื้อที่ 52,863 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.85 ของพื้นที่ทั้งหมด

2) กลุ่มชุดดินในพื้นที่ตอนที่อยู่เขตดินแห้ง

(1) กลุ่มดินร่วนละเอียด

- กลุ่มชุดดินที่ 35 ดินร่วนทรายหรือดินร่วนเป็นดินลึกมาก เกิดจากการทับถมของตะกอนลำน้ำที่มีอายุมากและการสลายตัวของหินทรายและหินควอร์ตไซต์ การระบายน้ำค่อนข้างดีถึงดี มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรด มีเนื้อที่ 17 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ทั้งหมด

(2) กลุ่มดินร่วนหยาบ

- กลุ่มชุดดินที่ 60 ดินร่วนลึกที่เกิดจากตะกอนที่น้ำพัดพามาทับถม ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงกรดปานกลาง การระบายน้ำดีปานกลางถึงดี ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง มีเนื้อที่ 361 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ทั้งหมด

(3) กลุ่มดินที่พบชั้นมาร์ล

- กลุ่มชุดดินที่ 52 เป็นดินตื้นถึงตื้นมากที่เกิดจากการสลายตัวของหินปูนหรือหินอัคนีเนื้อละเอียดที่เคลื่อนย้ายลงมาทับถมตามที่ลาดเชิงเขาและเกิดจากมาร์ล พบก้อนปูนหรือปูนมาร์ลปะปนอยู่ในเนื้อดินมากพบภายในความลึก 50 ซม. จากผิวดินบน ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงต่างจัดการระบายน้ำดีปานกลางถึงดี ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง มีเนื้อที่ 124 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ทั้งหมด

3) กลุ่มชุดดินในพื้นที่ตอนที่อยู่เขตดินขึ้น

(1) กลุ่มดินเหนียว

- กลุ่มชุดดินที่ 26 ดินลึกถึงลึกมากที่เกิดจากการสลายตัวผู้พังอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาเป็นระยะทางใกล้โดยแรงโน้มถ่วงของโลก ของหินดินดาน หินทราย หินอัคนีหรือหินปูนที่อยู่รวมกันกับหินดินดานหรือวัตถุต้นกำเนิดอื่นๆ ที่มีสมบัติคล้ายหินดังกล่าวข้างต้น หรือเกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำพัดพามาทับถมเป็นเวลานาน เนื้อดินเป็นดินร่วน ดินร่วนปนดินเหนียว ดินร่วนปนทราย ดินร่วนเหนียวปนทราย ดินทรายปนดินร่วน หรือดินเหนียว ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงกรดรุนแรงมาก การระบายน้ำดีถึงปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงค่อนข้างต่ำ มีเนื้อที่ 462,407 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.44 ของพื้นที่ทั้งหมด

(2) กลุ่มดินร่วนริมแม่น้ำ

- กลุ่มชุดดินที่ 32 ดินลึกถึงลึกมากที่เกิดจากตะกอนน้ำพามาทับถมค่อนข้างใหม่ ดินบนเป็นดินร่วน ดินร่วนปนทราย ดินร่วนเหนียวปนทราย ดินร่วนปนทรายแป้งหรือดินร่วนปนดินเหนียว ดินล่างเป็นดินร่วน ดินร่วนปนดินเหนียวหรือเป็นชั้นสลับ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงกรดรุนแรงมาก การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง มีเนื้อที่ 287,614 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.63 ของพื้นที่ทั้งหมด

(3) กลุ่มดินร่วนละเอียด

- กลุ่มชุดดินที่ 34 ดินร่วนละเอียดลึกถึงลึกมากที่เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำพาหรือจากการสลายตัวผู้พังของหินเนื้อหยาบ ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงกรดจัด การระบายน้ำดีถึงค่อนข้างดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีเนื้อที่ 669,896 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 10.73 ของพื้นที่ทั้งหมด

(4) กลุ่มดินร่วนหยาบ

- กลุ่มชุดดินที่ 39 ดินร่วนหยาบลึกถึงลึกมากที่เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำพา หรือจากการสลายตัวผู้พังของหินเนื้อหยาบ ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงกรดรุนแรงมาก การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีเนื้อที่ 168,149 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.71 ของพื้นที่ทั้งหมด

(5) กลุ่มดินทราย

- กลุ่มชุดดินที่ 42 ดินทรายจัดที่เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำทะเล มีการสะสมอินทรีย์วัตถุหรือฮิวมัสที่มีการอัดตัวแน่นเป็นชั้นดานภายในความลึก 100 ซม. จากผิวดิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำดีปานกลางถึงดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำมาก มีเนื้อที่ 82,777 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.33 ของพื้นที่ทั้งหมด

- กลุ่มชุดดินที่ 43 เนื้อดินตลอดหน้าตัดดินเป็นดินทรายถึงดินทรายปนดินร่วนลึกมากที่เกิดจากการทับถมของตะกอนทรายน้ำทะเลหรือจากการสลายผู้พังของหินแกรนิต ควอร์ตไซต์ หินทราย

ปฏิกิริยาดินเป็นต่างปานกลางถึงกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีเกินไป ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีเนื้อที่ 107,204 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.73 ของพื้นที่ทั้งหมด

(6) กลุ่มดินตื้น

- กลุ่มชุดดินที่ 45 ดินตื้น เกิดจากตะกอนที่น้ำพัดพามาทับถมกันเป็นเวลานานและจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่ของหินตะกอนเนื้อละเอียด ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายถึงดินร่วนปนดินเหนียว ดินล่างเป็นดินร่วนปนทราย ดินร่วนเหนียวถึงดินเหนียวปนกรวดหรือลูกรังก้อนกรวดส่วนใหญ่เป็นหินกลมมน ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงกรดรุนแรงมาก การระบายน้ำดีปานกลาง ถึงดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีเนื้อที่ 270,610 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.35 ของพื้นที่ทั้งหมด

- กลุ่มชุดดินที่ 51 ดินตื้นถึงตื้นมากที่เกิดจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่ของหินดินดาน ฟิลไลต์ หินควอร์ตไซต์ หินทราย หรือหินกรวดเหลี่ยม ดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ดินร่วนและอาจพบเศษหินปะปนได้ ดินล่างเป็นดินร่วนปนเศษหินถึงดินร่วนเหนียวปนทรายปนเศษหิน ภายในความลึกไม่เกิน 50 ซม. มักพบชั้นของหินทรายควอร์ตไซต์หรือหินดินดาน ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงกรดรุนแรงมาก การระบายน้ำดีถึงดีเกินไป ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีเนื้อที่ 75,655 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.22 ของพื้นที่ทั้งหมด

(7) กลุ่มดินลึกปานกลาง

- กลุ่มชุดดินที่ 50 ดินลึกปานกลางที่เกิดจากตะกอนน้ำพัดพามาทับถมเป็นเวลานานและจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่ของหินพวกหินควอร์ตไซต์และหินทราย ดินบนเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินร่วนเหนียวปนทราย ในระดับความลึก 50-100 ซม. จะพบชั้นดินปนเศษหินหรือลูกรังเป็นพวกหินควอร์ตไซต์หรือหินทรายปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงกรดจัดมาก การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำมีเนื้อที่ 165,120 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 2.66 ของพื้นที่ทั้งหมด

- กลุ่มชุดดินที่ 53 ดินลึกปานกลางที่มีชั้นลูกรัง ก้อนหิน เศษหินหรือชั้นหินพื้นของหิน ดิน ดานและฟิลไลต์ปะปนมากในช่วงความลึก 50-100 ซม. เกิดจากตะกอนน้ำพัดพามาทับถมเป็นเวลานาน และจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่ของหินดินดาน และหินฟิลไลต์ ดินบนเป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนดินเหนียว ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวหรือดินเหนียว และในระดับความลึกระหว่าง 50-100 ซม. มีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนดินเหนียวหรือดินเหนียวปนลูกรัง ก้อนกรวด หรือเศษหินมาก ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงกรดจัดมาก การระบายน้ำดีปานกลางถึงดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีเนื้อที่ 116,310 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.87 ของพื้นที่ทั้งหมด

4) กลุ่มชุดดินที่มีความลาดชันสูง

(1) กลุ่มชุดดินที่มีความลาดชันสูง

- กลุ่มชุดดินที่ 62 เกิดจากการผุพังสลายตัวของหินต้นกำเนิดชนิดต่างๆ ที่อยู่กึ่งที่ และบางส่วนถูกเคลื่อนย้ายลงมาทับถมบริเวณที่ลาดเชิงเขา ลักษณะและคุณสมบัติต่างๆ ของดิน เช่น เนื้อดิน สีดิน ความลึกของดิน ปฏิกริยาของดิน ตลอดจนความอุดมสมบูรณ์ของดินไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับหินที่เป็นวัตถุต้นกำเนิดดินบริเวณนั้นๆ แต่ส่วนใหญ่จะมีเศษหิน ก้อนหิน และหินโผล่กระจายที่ผิวดิน เป็นพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อนที่มีความลาดชันมากกว่า 35 % พื้นที่บริเวณนี้ยังไม่มีการศึกษาสำรวจและจำแนกดิน เนื่องจากสภาพพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง ซึ่งถือว่ายากต่อการจัดการดูแลรักษาสำหรับการเกษตร มีเนื้อที่ 1,586,270 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 25.53 ของพื้นที่ทั้งหมด

4.2.6 ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน

กรมพัฒนาที่ดินได้สำรวจสภาพการใช้ที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช มีพื้นที่รวม 6,214,064 ไร่ แบ่งการใช้ที่ดินออกเป็น 8 ประเภท คือ (1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง 363,244 ไร่ หรือร้อยละ 5.83 (2) พื้นที่เกษตรกรรม 4,152,703 ไร่ หรือร้อยละ 66.82 (พื้นที่นา 365,863 ไร่ หรือร้อยละ 5.89 พืชไร่ 22,087 ไร่ หรือร้อยละ 0.35 ไม้ยืนต้น 3,225,383 ไร่ หรือร้อยละ 51.90 ไม้ผล 384,564 ไร่ หรือร้อยละ 6.19 พืชสวน พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ 9,386 ไร่ หรือร้อยละ 0.15) (3) พุ่มหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ 7,188 ไร่ หรือร้อยละ 0.11 (4) พืชน้ำ 28 ไร่ (5) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 138,204 ไร่ หรือร้อยละ 2.23 (6) พื้นที่ป่าไม้ 1,366,008 ไร่ หรือร้อยละ 21.98 (7) พื้นที่น้ำ 107,408 ไร่ หรือร้อยละ 1.74 และ (8) พื้นที่เบ็ดเตล็ด 224,701 ไร่ หรือร้อยละ 3.63

ตารางที่ 24 การใช้ประโยชน์ที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช

สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
1. พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	363,244	5.83
2. พื้นที่เกษตรกรรม	4,152,703	66.82
2.1 พื้นดินนา	365,863	5.89
1) นาไร่	54,424	0.88
2) นาข้าว	311,439	5.01
2.2 พืชไร่	22,087	0.35
2.3 ไม้ยืนต้น	3,225,383	51.9
2.4 ไม้ผล	384,564	6.19
2.5 พืชสวน พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ	9,386	0.15
3. ที่อยู่อาศัยเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	7,188	0.11
3.1 โรงเรือนร้าง	65	-
3.2 ที่อยู่อาศัยเลี้ยงสัตว์	4,939	0.08
3.3 โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า	264	-
3.4 โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	1,377	0.02
3.5 โรงเรือนเลี้ยงสุกร	543	0.01
4. พืชน้ำ	28	-
5. สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	138,204	2.23
5.1 สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง	55,280	0.89
5.2 สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำผสม	10,949	0.18
5.3 สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	20,637	0.33
5.4 สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง	51,338	0.83
6. พื้นที่ป่าไม้	1,366,008	21.98
7. พื้นดินน้ำ	107,408	1.74
8. พื้นที่เบ็ดเตล็ด	224,701	3.63
รวม	6,214,064	100.00

ที่มา กรมพัฒนาที่ดิน http://www1.ddd.go.th/WEB_OLP/Lu_61/Lu61_S/NRT61.htm

4.2.7 แหล่งน้ำธรรมชาติ

1) แม่น้ำ

1.1) แม่น้ำปากพอง ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาบรรทัด ในเขตตำบลวังอ่างอำเภอชะอวด ไหลผ่าน อำเภอชะอวด อำเภอเชียรใหญ่ และมีสาขาจากอำเภอหัวไทร ไหลมารวมกันที่บ้านปากแพรก กลายเป็นแม่น้ำปากพองไหลลงสู่อ่าวนครศรีธรรมราช นับเป็นแม่น้ำที่สำคัญทางเศรษฐกิจของจังหวัดมาก โดยเฉพาะทางการเกษตรกรรมบริเวณลุ่มน้ำปากพอง และสาขาบริเวณที่ราบมีพื้นที่มากกว่า 365,000 ไร่ มีโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดำเนินการโดย กรมชลประทานและ แม่น้ำปากพอง เป็นที่ตั้งของท่าเทียบเรือประมง จังหวัดนครศรีธรรมราช และเป็นเส้นทางขนส่งทางน้ำที่สำคัญอีกด้วย

1.2) แม่น้ำหลวง เป็นสาขาหนึ่งของแม่น้ำตาปี ต้นน้ำเกิดจากบริเวณทิศตะวันตกของเทือกเขานครศรีธรรมราช และเทือกเขาภูเก็ตส่วนที่เกิดจากเทือกเขานครศรีธรรมราช มีต้นน้ำอยู่ที่ อำเภอพิปูน และอำเภอฉวาง ไหลผ่านอำเภอฉวาง และอำเภอทุ่งใหญ่ เข้าเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในเขตอำเภอเวียงสระ อำเภอพระแสง อำเภอเคียนซา อำเภอนาสาร ไปรวมกับแม่น้ำศิริรัฐนิคม (แม่น้ำ พุมดวง) ที่อำเภอพุนพินเรียกว่า แม่น้ำตาปี แล้วไหลลงสู่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แม่น้ำสายนี้เป็นแม่น้ำที่ยาวที่สุดของภาคใต้

2) คลอง

2.1) คลองปากพูน ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขานครศรีธรรมราช บริเวณทางด้านตะวันออกของเทือกเขา ต้นน้ำอยู่ที่น้ำตกพรหมโลก ในเขตอำเภอพรหมคีรี ไหลไปทางทิศตะวันออกผ่านตำบลบ้านเกาะ อำเภอพรหมคีรีและบ้านท่าแพ ตำบลปากพูน อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช

2.2) คลองปากพญา - คลองปากนคร ต้นน้ำเกิดจากแหล่งน้ำหลายสาขาในเขตเทือกเขานครศรีธรรมราช ที่เขาคีรีวงเขตตำบลกำโลน อำเภอลานสกาไหลผ่านอำเภอเมือง ต้นน้ำเรียกว่า คลองท่าดี ผ่านสะพานราเมศร์ ตำบลท่าวัง ผ่านตำบลท่าซัก ออกทะเลที่ปากพญา เรียกว่า คลองปากพญา

2.3) เขาเสาชง ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขานครศรีธรรมราช ในเขตอำเภอลานสกา คลองนี้มีชื่อเรียกกันหลายชื่อตามท้องที่ ที่คลองไหลผ่าน คือ เมื่อไหลจากน้ำตกกะโรม เรียกว่าคลองเขาแก้ว เมื่อไหลเข้าสู่อำเภอร่อนพิบูลย์ เรียกว่าคลองเสาชง เมื่อไหลผ่านบ้านโคกคราม อำเภอร่อนพิบูลย์ เรียกว่า คลองโคกคราม เมื่อไหลผ่านเข้าสู่ตำบลชะเมา เรียกว่า คลองชะเมา เมื่อถึงหนองน้ำมณฑลมีคลองแยกไปลงคลองปากนคร แต่ส่วนใหญ่ออกทะเลที่ปากนคร บางจาก ตอนปลายคลองนี้จึงเรียกว่าคลองบางจาก

2.4) คลองกลาย ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขานครศรีธรรมราช ในเขตพื้นที่อำเภอนบพิตำ ไหลไปออกทะเลที่อำเภอท่าศาลา

2.5) คลองท่าหน ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขานครศรีธรรมราชตอนบนไหลสู่อ่าวไทยที่อำเภอลิขล

2.6) คลองน้ำตกโยง ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขานครศรีธรรมราชด้านตะวันตก บริเวณน้ำตกโยง ตำบลถ้ำใหญ่ อำเภอทุ่งสง เข้าสู่อำเภอยะยอ จังหวัดตรังกลายเป็นสาขาหนึ่งของแม่น้ำตรัง

2.7) คลองมีน ต้นน้ำเกิดจากภูเขาสามจอม อำเภอทุ่งใหญ่ เป็นสาขาหนึ่งของแม่น้ำหลวง หรือ แม่น้ำตาปี และไหลออกอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.8) คลองท่าเลา ต้นน้ำเกิดจากภูเขาวังหีบ อำเภอทุ่งสง เป็นภูเขาลูกหนึ่งในเทือกเขา นครศรีธรรมราช ไหลลงทางใต้เข้าอำเภอห้วยยอด และออกทะเลอันดามันที่อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

2.9) คลองท่าโลน ต้นน้ำเกิดจากภูเขาปลายเบ็กอำเภอทุ่งสง ไหลลงทางใต้ผ่านที่ว่าการ อำเภอทุ่งสง ด้านตะวันออก แล้วรวมเข้ากับคลองท่าเลา ออกทะเลอันดามันในเขต อำเภอกันตัง จังหวัด ตรัง

4.2.8 ข้อมูลด้านสังคมและวัฒนธรรม

1) การศาสนา

จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัด 622 แห่ง (มหานิกาย 540 แห่ง ธรรมยุต 82 แห่ง) ที่พักสงฆ์ 154 แห่ง มัสยิด 122 แห่ง โบสถ์คริสต์ 38 แห่ง มหาวิทยาลัยสงฆ์ 2 แห่ง โรงเรียนปริยัติธรรมแผนกสามัญ 5 แห่ง ศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด 101 แห่ง ศูนย์ปฏิบัติการพระพุทธศาสนาวัน อาทิตย์ 12 แห่ง มี พระภิกษุรวม 3,280 รูป สามเณร 808 รูป จำนวนประชากรนับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 93 นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 6 นับถือศาสนาคริสต์และอื่น ร้อยละ 1 (แผนพัฒนาจังหวัด นครศรีธรรมราช, 2561)

2) ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ) ปี 2561

ผลการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2561 ซึ่งจัดเก็บทุกครัวเรือนในเขตพื้นที่ชนบท และเขตเมือง ของจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 321,562 ครัวเรือน มีประชากรที่อาศัยอยู่จริงทั้งหมด 906,934 คน แยกเป็น เพศชาย 444,804 คน คิดเป็นร้อยละ 49.04 เพศหญิง 462,130 คน คิดเป็นร้อยละ 50.96 จากคุณภาพชีวิตของคนทุกระดับของจังหวัดนครศรีธรรมราชตามเครื่องชี้วัด จปฐ. จำนวน 5 หมวด 31 ตัวชี้วัด สรุปในภาพรวมของจังหวัดนครศรีธรรมราชตัวชี้วัดที่ตกเกณฑ์ จปฐ. มากที่สุด 3 อันดับ แรกคือ

(1) ตัวชี้วัดที่ 23 ครัวเรือนมีการออมเงิน ตกเกณฑ์ร้อยละ 30.96

(2) ตัวชี้วัดที่ 6 คนที่อายุ 35 ปีขึ้นไปได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี ตกเกณฑ์ร้อยละ 11.69

(3) ตัวชี้วัดที่ 25 คนในครัวเรือนไม่สูบบุหรี่ ตกเกณฑ์ร้อยละ 10.68

- ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ 38,000 บาทต่อปี ตกเกณฑ์จำนวน 3,635 ครัวเรือน หรือ ตกเกณฑ์ร้อยละ 1.13 (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2561)

4.2.9 ข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค

การขนส่งทางบก

การเดินทางโดยรถยนต์ มีถนนสายหลักเข้าสู่จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังนี้

- 1) จากจังหวัดสุราษฎร์ธานีถึงจังหวัดนครศรีธรรมราช ทางหลวงหมายเลข 401 และ 4103 ระยะทาง 134 กิโลเมตร
- 2) จากจังหวัดตรัง ถึงจังหวัดนครศรีธรรมราช ทางหลวงหมายเลข 403 ระยะทาง 123 กิโลเมตร
- 3) จากจังหวัดสงขลา ถึงจังหวัดนครศรีธรรมราช ทางหลวงหมายเลข 408 ระยะทาง 161 กิโลเมตร
- 4) จากจังหวัดพัทลุง ถึงจังหวัดนครศรีธรรมราช ทางหลวงหมายเลข 41,403 ระยะทาง 99 กิโลเมตร
- 5) ข้อมูลจากทางหลวงแผ่นดิน มีสายประธาน 1 สายทาง รองประธาน 3 สายทาง และทางหลวงแผ่นดิน 45 สายทาง โดยมีระยะผิวทางลาดยาง 1,079.868 กิโลเมตร ผิวทางคอนกรีต 8.64 กิโลเมตร กำลังก่อสร้าง 9.80 กิโลเมตร

6) ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 4013 ตอนนครศรีธรรมราช-อำเภอปากพนัง กม. ที่ 17+867 ถึง กม.ที่ 27.663 ต่อกับเขตเทศบาลเมืองปากพนัง

การคมนาคมภายในจังหวัด มีรถสองแถววิ่งบริการรอบเมืองและจากนครศรีธรรมราชไปสู่จังหวัดใกล้เคียง สามารถเลือกใช้บริการได้ทั้งรถตู้โดยสาร รถแท็กซี่มีเตอร์และรถโดยสารประจำทาง นอกจากนี้ยังมีรถทัวร์โดยสารประจำทาง 991 (กรุงเทพ-นครศรีธรรมราช-ปากพนัง) สาย 998 (กรุงเทพ-ทุ่งสง) และสาย 62 (กรุงเทพ-ขนอม)

การขนส่งทางรถไฟ

จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นทางผ่านไปสู่จังหวัดภาคใต้ตอนล่าง โดยรถไฟสายใต้ทุกขบวนจะผ่านชุมทางทุ่งสง และมีทางรถไฟแยกจากชุมทางเขาชุมทองไปยังสถานีนครศรีธรรมราช สำหรับขบวนรถจากนครศรีธรรมราช ได้แก่ ขบวนรถจากนครศรีธรรมราช – กรุงเทพ และกรุงเทพ-นครศรีธรรมราช วันละ 2 ขบวน คือ รถด่วน และรถเร็ว

การขนส่งทางเครื่องบิน

จังหวัดนครศรีธรรมราชมีท่าอากาศยานนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ตำบลปากพูน อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช อยู่ห่างจากจังหวัดประมาณ 15 กิโลเมตร มีพื้นที่ 1,790 ไร่ ปัจจุบันท่าอากาศยานนครศรีธรรมราช มี 3 สายการบินที่ให้บริการ คือ สายการบินนกแอร์ บินตรงจากกรุงเทพมหานคร โดยใช้ท่าอากาศยานดอนเมือง เป็นฐานการบินหลัก มายังนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 25 สายการบินขาเข้าและขาออก จังหวัดนครศรีธรรมราช

สายการบิน	เที่ยวบิน	กทม.	นครศรีฯ	เที่ยวบิน	นครศรีฯ	กทม.
NOK AIR	DD7804	6.00	7.15	DD7805	7.45	8.55
NOK AIR	DD7808	10.05	11.15	DD7809	11.45	12.55
NOK AIR	DD7810	14.05	15.15	DD7811	15.45	16.55
NOK AIR	DD7814	16.00	17.10	DD7815	17.40	18.50
AIR ASIA	FD3188	6.50	8.05	FD3189	8.30	9.45
AIR ASIA	FD3184	11.05	12.25	FD3185	12.50	14.05
AIR ASIA	FD3186	14.45	16.05	FD3187	16.30	17.45
AIR ASIA	FD3182	18.25	19.40	FD3183	20.05	21.20
Thai Lion AIR	SL782	8.25	9.35	SL783	10.30	11.40
Thai Lion AIR	SL784	11.50	13.00	SL785	13.45	14.55
Thai Lion AIR	SL788	13.35	14.45	SL789	15.30	16.40
Thai Lion AIR	SL792	15.55	17.05	SL793	18.20	19.30

ที่มา ท่าอากาศยานนครศรีธรรมราช, เมษายน 2562

การขนส่งทางเรือ

จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นเมืองติดต่อกับน้ำ ในอดีตเป็นเมืองท่าที่สำคัญ เป็นเส้นทางขนส่งทางน้ำ ได้แก่ อำเภอปากพนัง อำเภอขนอม อำเภอดำรงท่าเรือ ปัจจุบันมีท่าเทียบเรือใช้ในการขนส่งสินค้ามีทั้งของรัฐบาลและเอกชน รวม 28 ท่าเทียบเรือ (แผนพัฒนาจังหวัด, 2561)

4.2.10 ข้อมูลด้านการกักกันของจังหวัด

ด้านศุลกากร (ด่านชายแดน ท่าเรือ ท่าอากาศยาน คนเดินเท้า อื่นๆ)

ศุลกากรนครศรีธรรมราช ที่ตั้งวัดท่าแพ ด้านริมคลองปากพูน ตำบลปากพูน
อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ประเภท ด่านท่าเรือ

ด่านศุลกากรสิทธิล ที่ตั้ง ถนนชายทะเล ตำบลสิทธิล อำเภอสิทธิล จังหวัด
นครศรีธรรมราช ประเภท ด่านชายแดน

ด้านตรวจพืช ที่ตั้ง.....

มีห้องปฏิบัติการตรวจเบื้องต้น ไม่มี มี

ที่ตั้งสถานกักกันพืช ไม่มี มี

ด้านตรวจประมง ที่ตั้ง.....

มีห้องปฏิบัติการตรวจเบื้องต้น ไม่มี มี

ที่ตั้งสถานกักกันสัตว์น้ำ ไม่มี มี

ด้านปศุสัตว์ ที่ตั้ง ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคใต้ตอนบน ถนนทุ่ง
สง-กะปาง ตำบลที่วัง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

มีห้องปฏิบัติการตรวจเบื้องต้น ไม่มี มี

ที่ตั้งสถานกักกันสัตว์ ไม่มี มี

4.2.11 ข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ไฟฟ้า

จังหวัดนครศรีธรรมราช มีหน่วยงานไฟฟ้าภูมิภาค ซึ่งรับผิดชอบในการบริการจำหน่าย
พลังงานไฟฟ้าในพื้นที่ รวม 3 การไฟฟ้า ดังนี้

1) สถานีไฟฟ้านครศรีธรรมราช รับผิดชอบในพื้นที่ 11 อำเภอ คือ อำเภอเมือง ลานสกา
พรหมคีรี ท่าศาลา สิชล ขนอม ร่อนพิบูลย์ ชะอวด จุฬาภรณ์ พระพรหม และอำเภอนบพิตำ

2) สถานีไฟฟ้าทุ่งสง รับผิดชอบในพื้นที่ 8 อำเภอ คือ อำเภอทุ่งสง ทุ่งใหญ่ ฉวาง นาบอน
พิปูน บางขัน ถ้ำพรรณรา และอำเภอช้างกลาง

3) สถานีไฟฟ้าปากพนัง รับผิดชอบในพื้นที่ 4 อำเภอ คือ อำเภอปากพนัง หัวไทร เขียวใหญ่
และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ

จังหวัดนครศรีธรรมราชมีสถานะการใช้ไฟฟ้าจังหวัดนครศรีธรรมราช ณ 30 เมษายน 2562 แบ่งเป็น หมู่บ้านทั้งหมด 1,553 หมู่บ้าน ใช้ไฟฟ้าแล้ว 1,553 หมู่บ้าน ประชากรรวม 567,310 คร่าวเรือน มีไฟฟ้าใช้แล้ว 566,668 คร่าวเรือน ยังไม่มีไฟฟ้าใช้ 642 คร่าวเรือน

ตารางที่ 26 สถานะการใช้ไฟฟ้าจังหวัดนครศรีธรรมราช

อำเภอ	หมู่บ้านทั้งหมด (หมู่บ้าน)	หมู่บ้านที่ใช้ไฟ แล้ว (หมู่บ้าน)	คร่าวเรือนทั้งหมด (คร่าวเรือน)	มีไฟใช้แล้ว (คร่าวเรือน)	ยังไม่มีไฟใช้ (คร่าวเรือน)
ขนอม	34	34	14,645	14,607	38
จุฬาภรณ์	30	30	10,398	10,388	10
ฉวาง	86	86	25,470	25,464	6
เฉลิมพระเกียรติ	37	37	10,495	10,468	27
ชะอวด	87	87	30,831	30,799	32
ช้างกลาง	36	36	10,785	10,785	0
เชียรใหญ่	97	97	14,760	14,726	34
ถ้ำพรณรา	29	29	7,252	7,252	0
ท่าศาลา	110	110	36,193	36,173	20
ทุ่งสง	124	124	63,360	63,325	35
ทุ่งใหญ่	63	63	26,630	26,593	37
นบพิตำ	38	38	11,647	11,646	1
นาบอน	34	34	9,438	9,421	17
บางขัน	60	60	16,212	16,189	23
ปากพนัง	142	142	32,968	32,856	112
พรหมคีรี	39	39	12,308	12,297	11
พระพรหม	40	40	15,762	15,714	48
พิปูน	42	42	11,524	11,522	2
เมือง	115	115	109,129	109,047	82
ร่อนพิบูลย์	57	57	26,818	26,817	1
ลานสกา	44	44	15,091	15,074	17
สิชล	110	110	31,618	31,564	54
หัวไทร	99	99	23,976	23,941	35
รวม	1,553	1,553	567,310	566,668	642

ที่มา การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 2 (ภาคใต้) จังหวัดนครศรีธรรมราช

การประปา

จังหวัดนครศรีธรรมราชมีหน่วยงานที่ให้บริการด้านการประปาของจังหวัด คือ การประปาส่วนภูมิภาค และการประปาเทศบาล ดังนี้

การประปาส่วนภูมิภาค จังหวัดนครศรีธรรมราช มีจำนวนผู้ใช้น้ำทั้งหมด 61,044 ราย กำลังการผลิตที่ใช้งาน 67,230 ลบ.ม./วัน ปริมาณน้ำผลิต 1,720,218 ลบ.ม./เดือน ปริมาณน้ำผลิตจ่าย 1,846,838 ลบ.ม./เดือน และปริมาณน้ำจำหน่าย 1,095,039 ลบ.ม./เดือน

ตารางที่ 27 การใช้น้ำการประปาส่วนภูมิภาค จังหวัดนครศรีธรรมราช

ประเภท	ประชากรในพื้นที่รับผิดชอบ		ผู้ใช้น้ำ	หน่วย
	ราย	ครัวเรือน		
สาขานครศรีธรรมราช	76,126	27,663		
จำนวนผู้ใช้น้ำทั้งหมด			7,292	ราย
กำลังการผลิตที่ใช้งาน			9,710	ลบ.ม./วัน
ปริมาณน้ำผลิต			90,284	ลบ.ม./เดือน
ปริมาณน้ำผลิตจ่าย			277,406	ลบ.ม./เดือน
ปริมาณน้ำจำหน่าย			171,148	ลบ.ม./เดือน
สาขาทุ่งสง	113,173	47,360		
จำนวนผู้ใช้น้ำทั้งหมด			23,568	ราย
กำลังการผลิตที่ใช้งาน			24,960	ลบ.ม./วัน
ปริมาณน้ำผลิต			771,791	ลบ.ม./เดือน
ปริมาณน้ำผลิตจ่าย			750,757	ลบ.ม./เดือน
ปริมาณน้ำจำหน่าย			440,760	ลบ.ม./เดือน
สาขาชะอวด	35,900	13,948		
จำนวนผู้ใช้น้ำทั้งหมด			4,608	ราย
กำลังการผลิตที่ใช้งาน			5,040	ลบ.ม./วัน
ปริมาณน้ำผลิต			147,831	ลบ.ม./เดือน
ปริมาณน้ำผลิตจ่าย			141,701	ลบ.ม./เดือน
ปริมาณน้ำจำหน่าย			66,767	ลบ.ม./เดือน
สาขาปากพนัง	58,040	19,808		
จำนวนผู้ใช้น้ำทั้งหมด			12,304	ราย
กำลังการผลิตที่ใช้งาน			12,640	ลบ.ม./วัน
ปริมาณน้ำผลิต			354,870	ลบ.ม./เดือน
ปริมาณน้ำผลิตจ่าย			331,682	ลบ.ม./เดือน
ปริมาณน้ำจำหน่าย			205,766	ลบ.ม./เดือน

ตารางที่ 27 ข้อมูลการใช้น้ำการประปาส่วนภูมิภาค จังหวัดนครศรีธรรมราช (ต่อ)

ประเภท	ประชากรในพื้นที่รับผิดชอบ		ผู้ใช้น้ำ	หน่วย
	ราย	ครัวเรือน		
สาขาจันดี	36,078	15,081		
จำนวนผู้ใช้น้ำทั้งหมด			7,657	ราย
กำลังการผลิตที่ใช้งาน			8,400	ลบ.ม./วัน
ปริมาณน้ำผลิต			183,638	ลบ.ม./เดือน
ปริมาณน้ำผลิตจ่าย			175,268	ลบ.ม./เดือน
ปริมาณน้ำจำหน่าย			120,266	ลบ.ม./เดือน
สาขาขนอม	20,302	11,235		
จำนวนผู้ใช้น้ำทั้งหมด			5,615	ราย
กำลังการผลิตที่ใช้งาน			6,480	ลบ.ม./วัน
ปริมาณน้ำผลิต			171,804	ลบ.ม./เดือน
ปริมาณน้ำผลิตจ่าย			170,024	ลบ.ม./เดือน
ปริมาณน้ำจำหน่าย			90,332	ลบ.ม./เดือน

ที่มา กองศูนย์ข้อมูลและแผนเทคโนโลยีสารสนเทศ การประปาส่วนภูมิภาค มีนาคม 2562

4.3 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของจังหวัด

4.3.1 สภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไป (ที่มา : สำนักงานคลังจังหวัด)

เศรษฐกิจโดยทั่วไปของจังหวัดขึ้นอยู่กับผลผลิตทางด้านการเกษตร และการค้า อาชีพหลักคือ การทำสวนยางพารา ปาล์มน้ำมัน ทำไร่ การปลูกผลไม้ ทำสวนมะพร้าว การประมง และการเลี้ยงสัตว์ จากการสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปี 2558 ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี เท่ากับ 91,648 บาท และจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2558 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ประชากรจังหวัดนครศรีธรรมราช มีค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ย 19,829 บาท ต่อเดือนต่อครัวเรือนและรายได้ต่อครัวเรือน 25,124 บาท

4.3.2 ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดนครศรีธรรมราช (GPP) 16 สาขา (ที่มา สำนักงานคลังจังหวัดนครศรีธรรมราช)

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ปี 2558 เท่ากับ 138,737 ล้านบาท เป็นอันดับที่ 4 ของภาคใต้ รองจากสงขลา สุราษฎร์ธานี และภูเก็ต รายได้อันดับที่ 20 ของประเทศ รายได้ส่วนใหญ่ขึ้นกับสาขาเกษตรกรรมมูลค่า 35,767 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 25.78

4.3.3 ด้านอุตสาหกรรม

1) อุตสาหกรรมยางพาราและผลิตภัณฑ์ แบ่งเป็น

1.1) อุตสาหกรรมยางแผ่นรมควัน จำนวน 96 โรง กำลังการผลิตรวมประมาณ 470,000 ตัน/ปี

- แยกเป็นโรงงานขนาดกลางและใหญ่ จำนวน 25 โรงงาน
- โรงงานสหกรณ์ชุมชน จำนวน 71 โรงงาน

1.2) อุตสาหกรรมน้ำยางข้น จำนวน 5 โรง กำลังการผลิต 70,000 ตัน/ปี ตลาดส่งออกที่สำคัญได้แก่ มาเลเซีย และจีน

1.3) อุตสาหกรรมยางแท่ง จำนวน 6 โรง กำลังการผลิต 278,200 ตัน/ปี ตลาดต่างประเทศที่สำคัญ ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา

2) อุตสาหกรรมแปรรูปไม้ยางพารา จำนวน 78 โรง กำลังการผลิต 1,100,000 ลูกบาศก์เมตร/ปี ปัจจุบันมีปริมาณการผลิตลดลงเนื่องจากราคาวัตถุดิบที่สูงขึ้น และความต้องการของตลาดส่งออกลดน้อยลง

3) อุตสาหกรรมสกัดน้ำมันปาล์มดิบ จำนวน 8 โรง กำลังการผลิต 1,830 ตัน/วัน

4) อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ เป็นโรงงานขนาดใหญ่ จำนวน 1 โรง กำลังการผลิต 1,394,587 เมตริกตัน/ปี ผลิตและจำหน่ายปูนซีเมนต์ในพื้นที่ภาคใต้

5) อุตสาหกรรมผลิต ส่งจำหน่ายพลังงานไฟฟ้า จำนวน 1 โรงงาน กำลังการผลิต 824 เมกะวัตต์

6) โรงแยกก๊าซธรรมชาติ จำนวน 1 โรง กำลังการผลิต SALES GAS 71,610 ล้านลูกบาศก์ฟุต/วัน LPG 166,980 ตัน/ปี และก๊าซไฮโดรเจนธรรมชาติ 30,927 ตัน/ปี

7) อุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล มีโรงงานปลาป่น จำนวน 13 โรง ปัจจุบันได้หยุดการประกอบกิจการชั่วคราวหลายโรงงาน เนื่องจากปริมาณสัตว์น้ำทะเลในอ่าวไทยมีน้อย ประกอบกับมาตรการ IUU ทำให้เรือประมงหยุดกิจการ ทำให้ปริมาณสัตว์น้ำทะเลซึ่งเป็นวัตถุดิบมีน้อย

4.3.4 หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

จังหวัดนครศรีธรรมราช มีผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการคัดสรรปี 2559 ระดับ 1 – 5 ดาว รวม 240 ผลิตภัณฑ์ (รอบปี 2562 จะดำเนินการในช่วงเดือนพฤษภาคม 2562) แยกได้ ดังนี้

1) ระดับ 5 ดาว	48	ผลิตภัณฑ์
2) ระดับ 4 ดาว	84	ผลิตภัณฑ์
3) ระดับ 3 ดาว	73	ผลิตภัณฑ์
4) ระดับ 2 ดาว	24	ผลิตภัณฑ์
5) ระดับ 1 ดาว	11	ผลิตภัณฑ์

4.3.5 ข้อมูลด้านแรงงาน

สถานการณ์ด้านแรงงานจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวนและร้อยละของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป จำแนกตามสถานภาพแรงงานและเพศ เฉลี่ย ปี 2561 ประชากร รวม 1,248,306 คน แบ่งเป็นเพศชาย 604,190 คน เพศหญิง 644,116 คน โดยเป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงานรวม 867,845 คน คิดเป็นร้อยละ 69.5 ของประชากรรวม โดยแยกออกเป็นกำลังแรงงานปัจจุบัน 867,845 คน เป็นผู้มีงานทำ 859,392 คน คิดเป็นร้อยละ 68.8 เป็นผู้ว่างงาน 8,453 คน คิดเป็นร้อยละ 0.7 และผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน 380,461 คน คิดเป็นร้อยละ 30.5 แบ่งเป็น ทำงานบ้าน 148,191 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 เรียนหนังสือ 75,707 คน คิดเป็นร้อยละ 6.1 และอื่นๆ 156,563 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 (สำนักงานแรงงานจังหวัดนครศรีธรรมราช , 2562)

4.4 ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัด

4.4.1 ครัวเรือนเกษตรกรและแรงงานภาคเกษตร

จังหวัดนครศรีธรรมราชมีครัวเรือนประชากร 565,508 ครัวเรือน ครัวเรือนเกษตรกร 170,751 ครัวเรือน แรงงานภาคเกษตร 443,953 ราย

ตารางที่ 28 จำนวนครัวเรือนเกษตรกรและจำนวนแรงงานภาคเกษตรของจังหวัดนครศรีธรรมราช

อำเภอ	ประชากร (ครัวเรือน)	เกษตรกร (ครัวเรือน)	จำนวนแรงงาน ภาคเกษตร (คน)
1. เมือง	108,767	13,126	34,128
2. เชียงใหญ่	14,710	4,794	12,464
3. ปากพนัง	32,881	6,627	17,230
4. ชะอวด	30,763	12,492	32,479
5. พุ่งสง	63,164	14,208	36,941
6. ท่าศาลา	36,041	13,495	35,087
7. ร่อนพิบูลย์	26,729	9,171	23,845
8. สีชล	31,504	12,920	33,592
9. ลานสกา	15,055	5,212	13,551
10. พิปูน	11,493	4,601	11,963
11. หัวไทร	23,896	5,849	15,207
12. พุ่งใหญ่	26,562	10,425	27,105
13. ฉวาง	25,393	9,330	24,258
14. ขนอม	14,593	4,097	10,652
15. นาบอน	9,420	4,013	10,434
16. พรหมคีรี	12,265	5,243	13,632
17. บางขัน	16,158	6,071	15,785
18. จุฬาภรณ์	10,380	4,945	12,857
19. ถ้ำพรรณรา	7,234	3,298	8,575
20. พระพรหม	15,695	5,612	14,591
21. เกลิมพระเกียรติ	10,440	3,645	9,477
22. นบพิตำ	11,616	6,368	16,557
23. ช้างกลาง	10,749	5,209	13,543
รวม	565,508	170,751	443,953

ที่มา : ประชากร, ที่ทำการปกครองจังหวัด ณ ธันวาคม 2561 ครัวเรือนเกษตรกร, ทะเบียนเกษตรกร ปี 2560

จำนวนแรงงาน คำนวณจากครัวเรือนเกษตรกร* 2.6 (จำนวนแรงงานเฉลี่ยของ สศก.)

4.4.2 แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

1) พื้นที่ชลประทานและระบบชลประทาน (ที่มา : โครงการชลประทานนครศรีธรรมราช

2561)

การพัฒนาแหล่งน้ำในจังหวัดนครศรีธรรมราช ในระบบชลประทานมีพื้นที่ชลประทาน 936,845 ไร่ แยกได้ดังนี้

(1) แหล่งน้ำขนาดใหญ่ จำนวน 1 โครงการ คือ โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่โครงการ 521,500 ไร่ พื้นที่ชลประทาน 480,000 ไร่ ลักษณะโครงการเก็บกักน้ำ ป้องกันน้ำเค็มและกักเก็บน้ำ 66.13 ล้านลูกบาศก์เมตร

(2) แหล่งน้ำขนาดกลาง จำนวน 13 โครงการ พื้นที่ชลประทาน 187,250 ไร่ เก็บกักน้ำได้ 213.25 ล้านลูกบาศก์เมตร ได้แก่

- ฝ่ายคลองท่าเรือรี ตำบลสี่ขีด อำเภอสิชล
- ฝ่ายคลองอ้ายเขียว ตำบลอินคีรี อำเภอพรหมคีรี
- ปตร.คลองท่าจันทร์ ตำบลท้องเนียน อำเภอสิชล
- ฝ่ายคลองคูถนน ตำบลไทยบุรี อำเภอกำแพงแสน
- ฝ่ายคลองสังข์ ตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่
- ปตร.ทุ่งนาเมืองชัย ตำบลท่ายาง อำเภอทุ่งใหญ่
- อ่างเก็บน้ำคลองกะทูน ตำบลกะทูน อำเภอพิปูน
- อ่างเก็บน้ำคลองดินแดง ตำบลเขาพระ อำเภอพิปูน
- ฝ่ายคลองท่าดี ตำบลกำแพงเขา อำเภอเมือง
- ฝ่ายคลองเสาธง ตำบลขุนทะเล อำเภอลานสกา
- ฝ่ายคลองไม้เสียบ ตำบลเกาะจันทร์ อำเภอชะอวด
- อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำใส ตำบลวังอ่าง อำเภอชะอวด
- ฝ่ายคลองท่าหน ตำบลเทพราช อำเภอสิชล

(3) แหล่งน้ำขนาดเล็ก มีจำนวน 474 โครงการ พื้นที่รับประโยชน์ 314,737 ไร่ เก็บกักน้ำได้ 17.77 ล้านลูกบาศก์เมตร แยกเป็น

- โครงการชลประทานขนาดเล็ก 221 โครงการ พื้นที่ 314,737 ไร่
- โครงการขุดลอกหนองน้ำธรรมชาติ 140 โครงการ พื้นที่ 70,220 ไร่
- งานศูนย์เกษตรกรรมเคลื่อนที่ 116 โครงการ พื้นที่ 60,180 ไร่
- โครงการสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า 16 โครงการ พื้นที่ 22,340 ไร่

(4) แหล่งน้ำอื่นๆ

(4.1) แหล่งน้ำในไร่นา มีทั้งสิ้น 691 บ่อ ได้แก่ อำเภอเมือง 26 บ่อ เชียงใหญ่ 16 บ่อ ปากพ้าง 80 บ่อ ชะอวด 15 บ่อ ทุ่งสง 77 บ่อ ท่าศาลา 38 บ่อ ร่อนพิบูลย์ 18 บ่อ สีชล 54 บ่อ พิปูน 2 บ่อ หัวไทร 22 บ่อ ทุ่งใหญ่ 100 บ่อ ฉวาง 19 บ่อ ขนอม 25 บ่อ นาบอน 9 บ่อ พรหมคีรี 42 บ่อ บางขัน 47 บ่อ จุฬาภรณ์ 13 บ่อ ถ้ำพรรณรา 15 บ่อ พระพรหม 32 บ่อ เฉลิมพระเกียรติ 29 บ่อ และนบพิตำ 12 บ่อ (สถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช, เมษายน 2562)

ตารางที่ 29 แหล่งน้ำในไร่นา

อำเภอ	จำนวนบ่อ
1. เมือง	26
2. เชียงใหญ่	16
3. ปากพ้าง	80
4. ชะอวด	15
5. ทุ่งสง	77
6. ท่าศาลา	38
7. ร่อนพิบูลย์	18
8. สีชล	54
9. ลานสกา	0
10. พิปูน	2
11. หัวไทร	22
12. ทุ่งใหญ่	100
13. ฉวาง	19
14. ขนอม	25
15. นาบอน	9
16. พรหมคีรี	42
17. บางขัน	47
18. จุฬาภรณ์	13
19. ถ้ำพรรณรา	15
20. พระพรหม	32
21. เฉลิมพระเกียรติ	29
22. นบพิตำ	12
23. ช้างกลาง	0
รวม	691

ที่มา สถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช, 2561

(4.2) แหล่งน้ำขนาดเล็ก นอกเขตชลประทาน

จังหวัดนครศรีธรรมราช มีแหล่งน้ำขนาดเล็กนอกเขตชลประทาน ของกรมพัฒนาที่ดิน ตั้งแต่ปี 2554-2561 รวม 37 แหล่ง

ตารางที่ 30 แหล่งน้ำขนาดเล็ก นอกเขตชลประทาน ของกรมพัฒนาที่ดิน ปี 2554-2561

ที่	ลักษณะโครงการ	บ้าน	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปี	ความจุ ลบ.ม.
1	อ่างเก็บน้ำ	หน้าเขา		ควนกรด	ทุ่งสง	25	3,400
2	สระเก็บน้ำ	คลองชัย		กะเบียด	ฉวาง	27	2,570
3	สระเก็บน้ำ	ทุ่งหลด		ท้ายสำเภา	เมือง	27	5,175
4	สระเก็บน้ำ	เกาะสุด		เขาพังไกร	หัวไทร	27	5,472
5	สระเก็บน้ำ	ทองจันทร์		แหลม	หัวไทร	27	9,472
6	ขุดลอกหนอง	สมควร	6	ควนเกย	ร่อนพิบูลย์	30	36,700
7	อ่างเก็บน้ำ	ทับกลาง	1	เขาขาว	ทุ่งสง	33	55,000
8	สระเก็บน้ำ	หนองคล้า	2	ทุ่งสง	นาบอน	33	8,700
9	สระเก็บน้ำ	สองพี่น้อง-หอยหอม	6	หล่อง	ปากพนัง	33	34,000
10	อ่างเก็บน้ำ	ใสสำน	2	เขาขาว	ทุ่งสง	35	12,000
11	สระเก็บน้ำ	ควนตุ	5	ท่ายาง	ทุ่งใหญ่	35	13,000
12	คลองระบายและเก็บกักน้ำ	หัวเปียน	7	บ้านราม	หัวไทร	35	24,000
13	สระเก็บน้ำ	เสม็ดจวน (โครงการจุฬา ภรณ์พัฒนา 3)	3	กุแหร	ทุ่งใหญ่	36	27,000
14	สระเก็บน้ำ	พรุพินา	4	บางรูป	ทุ่งใหญ่	36	42,000
15	สระเก็บน้ำ	ทองจันทร์		แหลม	หัวไทร	36	21,300
16	สระเก็บน้ำ	จิกพนม	2	ชะอวด	ชะอวด	37	4,400
17	อ่างเก็บน้ำ	ห้วยทรายขาว	10	นาแวง	ฉวาง	38	40,000
18	อ่างเก็บน้ำ	ห้วยห้วย	8	บ้านลำนาว	บางขัน	39	20,000

ตารางที่ 30 แหล่งน้ำขนาดเล็ก นอกเขตชลประทาน ของกรมพัฒนาที่ดิน ปี 2554-2561 (ต่อ)

ที่	ลักษณะโครงการ	บ้าน	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปี	ความจุ ลบ.ม.
19	สระเก็บน้ำ	ไผ่ฝ้าย	12	วังหิน	บางขัน	39	100,000
20	อ่างเก็บน้ำ	หน้าเขา	7	นาไม้ไผ่	ทุ่งสง	40	6,000
21	สระเก็บน้ำ	บนควน	1	บ้านลำนาว	บางขัน	40	38,000
22	อ่างเก็บน้ำ	เคี่ยมงาม	11	บ้านลำนาว	บางขัน	40	82,700
23	ขุดลอกหนองน้ำ	ห้วยแห้ง	5	กรุงชิง	นบพิตำ	41	48,000
24	สระเก็บน้ำ	ควนประ-หน้าเขา	14	บางขัน	บางขัน	41	25,000
25	อ่างเก็บน้ำ	วังแทงเข้	8	บ้านลำนาว	บางขัน	41	70,000
26	ฝายน้ำล้น	คลองสาย	4	ห้วยปรก	ฉวาง	43	10,000
27	ขุดลอกหนอง	หัวสะพานหมอ	12	ละอาย	ฉวาง	44	38,000
28	อ่างเก็บน้ำ	ควนพลอง	7	ช้างกลาง	ช้างกลาง	44	56,000
29	สระเก็บน้ำ	บัวผุด	11	หัวไทร	หัวไทร	44	37,000
30	อ่างเก็บน้ำ	คลองสาย	4	ห้วยปรก	ฉวาง	47	22,000
31	สระเก็บน้ำ	ต้นยูง	15	บ้านลำนาว	บางขัน	47	5,500
32	สระเก็บน้ำ	ป่าแขง	3	เสาธง	ร้อนพิบูลย์	50	28,000
33	สระเก็บน้ำ	เกาะปล้าว	12	บ้านลำนาว	บางขัน	54	9,900
34	ขุดลอกหนอง (น)	ไสเจาะป่า	2	กุแหร	ทุ่งใหญ่	55	14,780
35	สระเก็บน้ำ	ไสเจาะป่า	2	กุแหร	ทุ่งใหญ่	57	1,200
36	สระเก็บน้ำ	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการปศุสัตว์	8	ร้อนพิบูลย์	ร้อนพิบูลย์	60	25,000
37	สระเก็บน้ำ	สพด.นครศรีธรรมราช	3	นาสาร	พระพรหม	61	10,000
รวม							991,269

ที่มา สถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช, 2561

(4.3) แหล่งน้ำใต้ดิน

จังหวัดนครศรีธรรมราช มีบ่อบาดาล รวม 1,928 บ่อ แบ่งเป็น อำเภอเมือง 183 บ่อ เชียงใหญ่ 57 บ่อ ปากพนัก 86 บ่อ ชะอวด 143 บ่อ ทุ่งสง 175 บ่อ ท่าศาลา 154 บ่อ ร่อนพิบูลย์ 121 บ่อ สีชล 181 บ่อ ลานสกา 56 บ่อ พิปูน 62 บ่อ หัวไทร 48 บ่อ ทุ่งใหญ่ 143 บ่อ ฉวาง 88 บ่อ ขนอม 33 บ่อ นาบอน 42 บ่อ พรหมคีรี 67 บ่อ บางขัน 39 บ่อ จุฬาภรณ์ 66 บ่อ ถ้ำพรรณรา 25 บ่อ พระพรหม 27 บ่อ เฉลิมพระเกียรติ 27 บ่อ นบพิตำ 76 บ่อ และช้างกลาง 29 บ่อ

ตารางที่ 31 บ่อบาดาล

อำเภอ	ประเภทบ่อ	จำนวนบ่อ	สภาพน้ำ
1. เมือง	บ่อน้ำอุปโภค-บริโภค	155	ใช้การได้-น้ำจืด
	บ่อน้ำเกษตร	28	ใช้การได้-น้ำจืด
รวม		183	
2. เชียงใหญ่	บ่อน้ำอุปโภค-บริโภค	31	ใช้การได้-น้ำจืด
	บ่อน้ำเกษตร	26	ใช้การได้-น้ำจืด
รวม		57	
3. ปากพนัก	บ่อน้ำอุปโภค-บริโภค	37	ใช้การได้-น้ำจืด
	บ่อน้ำเกษตร	49	ใช้การได้-น้ำจืด
รวม		86	
4. ชะอวด	บ่อน้ำอุปโภค-บริโภค	130	ใช้การได้-น้ำจืด
	บ่อน้ำเกษตร	13	ใช้การได้-น้ำจืด
รวม		143	
5. ทุ่งสง	บ่อน้ำอุปโภค-บริโภค	174	ใช้การได้-น้ำจืด
	บ่อน้ำเกษตร	1	ใช้การได้-น้ำจืด
รวม		175	
6. ท่าศาลา	บ่อน้ำอุปโภค-บริโภค	149	ใช้การได้-น้ำจืด
	บ่อน้ำเกษตร	5	ใช้การได้-น้ำจืด
รวม		154	
7. ร่อนพิบูลย์	บ่อน้ำอุปโภค-บริโภค	117	ใช้การได้-น้ำจืด
	บ่อน้ำเกษตร	4	ใช้การได้-น้ำจืด
รวม		121	
8. สีชล	บ่อน้ำอุปโภค-บริโภค	165	ใช้การได้-น้ำจืด
	บ่อน้ำเกษตร	16	ใช้การได้-น้ำจืด
รวม		181	

ตารางที่ 31 บ่อบาดาล (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทบ่อ	จำนวนบ่อ	สภาพน้ำ
9. ลานสกา	บ่อน้ำอุปโภค-บริโภค	50	ใช้การได้-น้ำจืด
	บ่อน้ำเกษตร	6	ใช้การได้-น้ำจืด
	รวม	56	
10. พิษณุ	บ่อน้ำอุปโภค-บริโภค	59	ใช้การได้-น้ำจืด
	บ่อน้ำเกษตร	3	ใช้การได้-น้ำจืด
	รวม	62	
11. หัวไทร	บ่อน้ำอุปโภค-บริโภค	41	ใช้การได้-น้ำจืด
	บ่อน้ำเกษตร	7	ใช้การได้-น้ำจืด
	รวม	48	
12. พุ่งใหญ่	บ่อน้ำอุปโภค-บริโภค	142	ใช้การได้-น้ำจืด
	บ่อน้ำเกษตร	1	ใช้การได้-น้ำจืด
	รวม	143	
13. ฉวาง	บ่อน้ำอุปโภค-บริโภค	85	ใช้การได้-น้ำจืด
	บ่อน้ำเกษตร	3	ใช้การได้-น้ำจืด
	รวม	88	
14. ขนอม	บ่อน้ำอุปโภค-บริโภค	33	ใช้การได้-น้ำจืด
	บ่อน้ำเกษตร	0	ใช้การได้-น้ำจืด
	รวม	33	
15. นาบอน	บ่อน้ำอุปโภค-บริโภค	41	ใช้การได้-น้ำจืด
	บ่อน้ำเกษตร	1	ใช้การได้-น้ำจืด
	รวม	42	
16. พรหมคีรี	บ่อน้ำอุปโภค-บริโภค	65	ใช้การได้-น้ำจืด
	บ่อน้ำเกษตร	2	ใช้การได้-น้ำจืด
	รวม	67	
17. บางขัน	บ่อน้ำอุปโภค-บริโภค	39	ใช้การได้-น้ำจืด
	บ่อน้ำเกษตร	0	ใช้การได้-น้ำจืด
	รวม	39	ใช้การได้-น้ำจืด
18. จุฬาภรณ์	บ่อน้ำอุปโภค-บริโภค	66	ใช้การได้-น้ำจืด
	บ่อน้ำเกษตร	0	ใช้การได้-น้ำจืด
	รวม	66	

ตารางที่ 31 บ่อบาดาล (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทบ่อ	จำนวนบ่อ	สภาพน้ำ
19. ถ้ำพรรณรา	บ่อน้ำอุปโภค-บริโภค	25	ใช้การได้-น้ำจืด
	บ่อน้ำเกษตร	0	ใช้การได้-น้ำจืด
	รวม	25	
20. พระพรหม	บ่อน้ำอุปโภค-บริโภค	26	ใช้การได้-น้ำจืด
	บ่อน้ำเกษตร	1	ใช้การได้-น้ำจืด
	รวม	27	
21. เฉลิมพระเกียรติ	บ่อน้ำอุปโภค-บริโภค	25	ใช้การได้-น้ำจืด
	บ่อน้ำเกษตร	2	ใช้การได้-น้ำจืด
	รวม	27	
22. นบพิตำ	บ่อน้ำอุปโภค-บริโภค	76	ใช้การได้-น้ำจืด
	บ่อน้ำเกษตร	0	ใช้การได้-น้ำจืด
	รวม	76	
23. ช้างกลาง	บ่อน้ำอุปโภค-บริโภค	28	ใช้การได้-น้ำจืด
	บ่อน้ำเกษตร	1	ใช้การได้-น้ำจืด
	รวม	29	
รวมทั้งจังหวัด		1,928	

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล 2562 <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/Krabi.files/>

เอกสารอ้างอิง

- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. (2562). แหล่งน้ำใต้ดิน. ค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2562 จาก <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/Krabi.files/>
- กรมพัฒนาที่ดิน. (2557). พื้นที่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืช จังหวัดนครศรีธรรมราช.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2556). เขตความเหมาะสมสำหรับการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2560). การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map).
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2562). นโยบายตลาดนำการผลิต ปี 2562.
- กลุ่มยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตร สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช. (2562). ข้อมูลมาตรฐานสินค้าเกษตร.
- กองทุนข้อมูลและแผนเทคโนโลยีสารสนเทศ การประปาส่วนภูมิภาค. (2562). การใช้น้ำการประปาส่วนภูมิภาค จังหวัดนครศรีธรรมราช.
- การปลูกมังคุด ค้นเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2562, จากเว็บไซต์ <https://sites.google.com/site/arnochacom/kar-pluk-mangkhud-1>
- การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 2 (ภาคใต้) จังหวัดนครศรีธรรมราช. (2562). สถานะการใช้ไฟฟ้าจังหวัดนครศรีธรรมราช.
- คณะทำงานพัฒนาข้อมูลด้านพืชภาคใต้, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8. (2561). ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัด.
- โครงการชลประทานนครศรีธรรมราช. (2562). พื้นที่ชลประทานในจังหวัดนครศรีธรรมราช.
- ท่าอากาศยานนครศรีธรรมราช. (2562). สายการบินเข้าและขาออก จังหวัดนครศรีธรรมราช.
- ที่ทำการปกครองจังหวัดนครศรีธรรมราช, สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครศรีธรรมราช, สำนักงานส่งเสริม การปกครองท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2562). ข้อมูลด้านการปกครองของจังหวัด.
- ที่ทำการปกครองจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2562). ข้อมูลด้านประชากรของจังหวัด.
- ที่ทำการปกครองจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2562). แผนปฏิบัติการจัดการผลผลิตมังคุดอย่างยั่งยืน ปี2562.
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครศรีธรรมราช. (2560). ร้านจำหน่ายปัจจัยการผลิต.
- สถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช. (2562). ลักษณะดิน.
- สถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช. (2562). แหล่งน้ำในไร่นา และแหล่งน้ำขนาดเล็ก นอกเขตชลประทาน.
- สถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช. สภาพการใช้พื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช. ค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2562, จาก http://www1.ldd.go.th/WEB_OLP/Lu_59/Lu59_S/NRT59.htm.
- สถานีอุตุนิยมวิทยานครศรีธรรมราช (บางจาก). (2562). ลักษณะภูมิอากาศ.

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช, สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช. (2562). สถาบันเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2561). กลุ่มไม้ผลจังหวัดนครศรีธรรมราช.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2561). สถานการณ์มังคุดในจังหวัดนครศรีธรรมราช.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2562). Smart Farmer และ Young Smart Farmer จังหวัดนครศรีธรรมราช.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2562). จำนวนครัวเรือนเกษตรกร.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2562). ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2562). ศูนย์เรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ระดับอำเภอ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2562). อาสาสมัครเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช.
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช. (2562). ประชาชนผู้ชาวบ้านของจังหวัดภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.
- สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2562). ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ, แผนพัฒนาจังหวัด.
- สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2562). แหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ คลอง, แผนพัฒนาจังหวัด.
- สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2562). ข้อมูลด้านการคมนาคมขนส่ง, แผนพัฒนาจังหวัด.
- สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2562). ข้อมูลด้านสังคมและวัฒนธรรม, แผนพัฒนาจังหวัด.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2562). ข้อมูลหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์.
- สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครศรีธรรมราช. (2561). ผู้ประกอบการรับซื้อผลไม้.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, ศูนย์สารสนเทศการเกษตร. (2554). คำนิยามข้อมูลสถิติการเกษตร. กรุงเทพมหานคร. หน้า 22.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2562). สถานการณ์การผลิตและการตลาด ปี 2561.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8. (2562). การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8. (2562). ต้นทุนการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของภาคใต้.

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8. (2562). พยากรณ์ มังคุด : เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต ผลผลิตต่อไร่ ปี 2561-2562. ข้อมูลจากผลการประชุมคณะทำงานสำรวจข้อมูลไม้ผลเศรษฐกิจภาคใต้ วันที่ 7-8 พฤษภาคม 2562.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8. (2562). ภาวะราคามังคุด.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8. (2562). สถานการณ์มังคุดของโลกและภายในประเทศ.
- สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช. (2562). ประเภทสหกรณ์และจำนวนสมาชิกสหกรณ์.

หครไม้ผล

